

PALOKUNTAYHDISTYS TOIMII

LUKIJALLE

Siirtyminen hyvinvointialueisiin 1.1.2023 aiheuttaa useita muutoksia pelastustoimeen. Tarkista ajantasainen tieto osoitteesta www.sspl.fi.

Kolmas päivitetty painos.

Palokuntayhdistys toimii 3. painos - Suomen Sopimuspalokuntien Liiton julkaisusarja, sarja A:6/2021

Painoksen päivitys Pekka Koivunen

Kirjoittajat (1. ja 2. painos) Petri Aalto, Ville Bräysy, Silvio Hjelt, Isto Kujala, Pekka Koivunen, Juho Luukko, Anne Mallius ja Mika Paavilainen

Taitto ja ulkoasu	Maria Salo
Kuvat	Tomi Vastamäki, Palokuntalainen-lehden kuva-arkisto, Kuvapankki Freepik
Kansikuva	Tomi Vastamäki
Painopaikka	Suomen Uusiokuori Oy, Somero
ISBN	978-952-7132-26-5 (sid.)
ISBN	978-952-7132-27-2 (pdf)

LUKIJALLE

Tämä on kolmas, uudistettu painos Palokuntayhdistys toimii -oppaasta, jonka ensimmäinen painos ilmestyi Suomen Sopimuspalokuntien Liiton julkaisemana vuonna 2008 ja toinen vuonna 2012. Opas on saatavilla painetun version lisäksi myös interaktiivisena nettiversiona osoitteessa www.sspl.fi.

Palokuntayhdistys toimii -oppaan edellisen painoksen julkistamisen (2012) jälkeen suomalainen yhteiskunta on ollut ja on monilla osa-alueilla suuressa murroksessa, eikä vähiten ihmisten perusturvallisuuteen liittyvillä toimialoilla. Pelastustoimi on hakenut uutta ”kotiaan” sote-ymppäristössä. Lopullinen asema on vielä yksityiskohdiltaan kehitysvaiheessa.

Kymmenessä vuodessa ihmisten välinen viestintä on kokenut valtavan muutoksen. Tämä näkyy konkreettisesti myös palokuntayhdistyksissä. Jäsenten välinen kommunikointi on lisääntynyt merkittävästi sähköisten viestimien kehityksen myötä.

Sopimuspalokunnat ja erityisesti niiden vastuhenkilöt joutuvat aiempaa tarkemmin seuraamaan yhteiskunnan muutosta ja erityisesti tapahtumia palokuntien toimintaympäristössä.

Tämä opas toimii aiempien painosten tapaan kattavana ensiapuna palokuntien vastuukysymyksissä. Se ohjaa kysyjän tehokkaasti asiaan liittyvien verkkolähteiden pariin. Lähteet on päivitetty syksyn 2021 tilannetta vastaavaksi ja teksti on tarkistettu ottaen huomioon kentältä saatu palaute. Oppaan päivitys tilanteen 1.1.2023 mukaiseksi on saatavilla SSPL:n verkkosivuilta 1.12.2022 alkaen.

Kiitän liiton puolesta kirjoittajia sekä Palosuojelurahastoa, joka on mahdollistanut tämän oppaan päivityksen.

Arto Pirttilahti
puheenjohtaja
Suomen Sopimuspalokuntien Liitto

SISÄLTÖ

1. SUOMEN PELASTUSTOIMI 2021 8

1.1 Pelastustoimintaan osallistuu noin 4000 ammattilaista ja 14 000 sopimushenkilöä	9
1.2 Valtio säättää, ohjaa ja valvoo	9
1.3 Kunnat ylläpitävät yhteistoiminnassa 22 pelastusalueita ja -laitosta (-31.12.2022)	11
1.4 Pelastusalan järjestöt	12
1.4.1 Alueelliset pelastusliitot	12
1.4.2 Ammattijärjestöt	14
1.4.3 Suomen Kuntaliitto ry	15
1.4.4 Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto	15
1.4.5 Pelastusjohtajat	15
1.5 Muut pelastusalueella toimivat järjestöt	17

2. KÄSITTEET, SÄÄDÖKSET JA OHJEET 18

2.1 Käsitteitä	19
2.2 Yhdistyslaki	19
2.3 Pelastuslaki ja keskeisimmät lainkohdat	21
2.4 Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta	23
2.5 Työtapaturma- ja ammattitautilaki	24
2.6 Työturvallisuuslaki	24
2.7 Työsopimuslaki	25
2.8 Työttömyysturvalaki	25
2.9 Työterveyshuoltolaki	25
2.10 Säädökset koskien virkapukua ja palokuntapukua	26
2.11 Pelastussukellusohje	27
2.12 Putoamisvaarallisella alueella työskentely pelastustoimessa	27

3. PALOKUNTAYHTEISÖ 28

3.1 Yleistä	30
3.2 Palokuntayhteisöt	30
3.2.1 Yhdistys ja rekisteröity yhdistys	30
3.2.2 Tukiyhdistys	30
3.2.3 Säätiö	31
3.2.4 Yritys	31
3.2.5 Laitos	31

4. PALOKUNTAYHDISTYKSEN PERUSTAMINEN 32

4.1 Yhdistyksen rekisteröinnistä	33
4.2 Yhdistyksen perustamisen valmistelu	33
4.3 Palokuntayhdistyksen muutosilmoitukset	33
4.4 Yhdistyksen lopettaminen	33

5. PALOKUNTAYHDISTYKSEN HALLINTO 34

5.1 Kaksi päällekkäistä hallintorakennetta	35
5.2 Yhdistyshallinto	35
5.3 Yhdistyksen kokous	35
5.4 Hallitus ja muut toimielimet	35
5.5 Operatiivinen hallinto	36
5.5.1 Operatiivisen hallinnon perusteet	36
5.5.2 Hälytystilanteen johtaminen	38
5.5.3 Nais-, nuoriso-, tuki-, reservi- ja veteraaniosastot	38
5.5.4 Muut osastot	39
5.5.5 Palokunnanpäällikön tehtäväkenttä	39
5.5.6 Operatiivinen johtaminen	39
5.5.7 Operatiivis-hallinnollinen johtaminen	39
5.5.8 Henkilöjohtaminen	39
5.6 Hallinnolliset ongelmatilanteet	40
5.7 Asiantuntija-apua hallinnollisiin ongelmatilanteisiin	41

6. TALOUDENHOIDON PERUSTEET 42

6.1 Yleistä taloudenhoidon perusteista	43
6.2 Kirjanpito ja kirjanpitolaki	43
6.3 Verotus	44
6.3.1 Tuloverotus	44
6.3.1.1 Veroilmoitus	44
6.3.1.2 Verohuojennus	44
6.3.2 Arvonlisävero	45
6.3.3 Kiinteistövero	45
6.3.4 Verotusongelmat	46
6.4 Palokuntayhdistyksen rahoitus	46
6.4.1 Yleistä rahoituksesta	46
6.4.2 Jäsen- ja kannatusmaksut	46
6.4.3 Sopimuskorvaus	46
6.4.4 Avustukset	48

6.4.5 Palosuojelurahaston avustukset sopimuspalokunnille	48
6.4.6 Seurantalojen korjausavustukset	49
6.4.7 Palvelujen myynti	49
6.4.8 Keräykset ja arpajaiset	49
6.4.9 Liiketoiminta	51
6.4.10 Tilapäinen rahoitus	51

7. JÄSENISTÖ 52

7.1 Yleistä	52
7.2 Rekrytointi	53
7.2.1 Palokunnan toiminta on jatkuvaa rekrytointia	54
7.2.2 Rekrytoinnista perehdyttämiseen, perehdyttämisen kautta sitouttamiseen	54
7.2.3 Palokuntien erilaisuus on huomioitava rekrytoinnissa	54
7.2.4 Henkilöstösuunnitelmat	54
7.2.5 Sukupolvenvaihdot	55
7.2.6 Henkilörekisterit	55
7.3 Motivointi	56
7.4 Palkitseminen palokunnassa	57
7.4.1 Ansiomerkit	57
7.4.2 Muut tunnustus- ja palkitsemisvälineet	59
7.4.3 Muut muistamiset	59
7.4.4 Mitä, missä, milloin	60
7.4.4.1 Ansiot keskinäiseen järjestykseen	60
7.4.4.2 Mistä ansiomerkkejä	60
7.4.4.3 Luovutustilaisuus	61
7.4.5 Ansiomerkkien käyttö	61
7.5 Palkka tai muu etuus	62
7.6 Työkorvausmuodot	63

8. PALOKUNTAYHTEISÖN HYVINVOINTI 64

8.1 Työterveyshuolto	65
8.2 Terve palokuntayhteisö	66
8.2.1 Palokuntayhteisön kehittäminen	66
8.2.2 Ongelmat yhteistyössä	66
8.2.3 Epäasiallinen käytös, kiusaaminen ja häirintä	67
8.3 Yksilön hyvinvointi	68
8.3.1 Järkyttävät tilanteet	69
8.3.2 Parisuhde koetuksella palokunnan vuoksi	71

9. PALOKUNTAYHTEISÖN TYÖTURVALLISUUS 72

9.1 Kelpoisuus hälytystehtäviin	73
9.1.1 Vaatimukset pääpiirteittäin	73
9.1.2 Nuoret 16–17-vuotiaat palokunnan hälytystehtävissä	73

9.1.3 Paloauton kuljettaminen	74
9.1.4 Ajotaidon varmistaminen käytännössä	75
9.2 Työturvallisuusvälineet	75
9.2.1 Varusteet	75
9.2.2 Laitteet	75
9.3 Tapaturmasta ilmoittaminen	76
9.4 Korvaus pelastuslain perusteella	76
9.5 Lakisääteinen työnantajan tapaturmavakuutus	77
9.6 Vapaaehtoinen tapaturmavakuutus	77

10. PALOKUNNAN YHTEISKUNTASUHTEET 78

10.1 Suhteet eri sidos- ja intressiryhmiin	79
10.1.1 Kotijoukot	79
10.1.2 Alueen pelastustoimi / pelastuslaitos	79
10.1.3 Päättäjät	79
10.1.4 Kunta ja kansalaiset, liikemaailma ja teollisuus	80
10.1.5 Pelastusalan järjestöt	80
10.1.6 Muut järjestöt	80
10.1.7 Viestimet	80
10.1.8 Muut palokunnat	80
10.2 Palokunta ja politiikka	80
10.2.1 Palokunnan osallistuminen poliittiseen prosessiin	81
10.2.2 Jääviys	81

11. VIESTINTÄ 83

11.1 Yhteisöviestinnän välineet ja alustat	84
11.1.1 Sisäinen yhteisöviestintä	85
11.1.2 Ulkoinen yhteisöviestintä	85
11.2 Tiedottamisen periaatteita	86
11.3 Operatiivinen tilannetiedottaminen – viranomaiset hoitavat	87
11.4 Kriisitiedottaminen	87
11.5 Hyvä tiedote	87

12. PALOKUNTAELÄMÄN TALLENTAMINEN 88

12.1 Palokuntaelämän tallentaminen tuleville sukupolville	89
12.2 Materiaalin kerääminen	89
12.3 Museointi	89
12.4 Historiikki	90
12.5 Varmuuskopiointi	90

1. SUOMEN PELASTUSTOIMI 2021

1.1 PELASTUSTOIMINTAAN OSALLISTUU NOIN 4000 AMMATTILAISTA JA 14 000 SOPIMUSHENKILÖÄ

Suomen pelastustoimen hälytystehtävät hoidaan kahden rinnakkaisen järjestämismuodon avulla. Näistä toinen on ammattihenkilöstöön tukeutuva järjestämismuoto ja toinen perustuu sopimushenkilöstön käyttöön.

Sopimuspalokuntajärjestelmään kuuluvat vpk-yhdistykset, henkilökohtaisiin sopimuksiin perustuvat sopimuspalokunnat ja erityyppiset laitospalokunnat.

Suomessa on 152 ammattipalokunnan paloasemaa, jossa päivystetään 24 tuntia vuorokaudessa. Lisäksi ammattihenkilöstöä on virka-aikaisessa päivystyksessä eri asemilla.

VPK-yhdistyksiä on 491 ja 173 asemalla toimii sopimushenkilöstöä, jolla ei ole VPK-yhdistystä taustalla (=hspk). Lisäksi Suomessa on noin 20 tehdas- tai laitospalokuntaa, jotka ovat sopimuspalokuntia. Henkilöstö jakautuu seuraavasti: operatiiviseen toimintaan osallistuvaa ammattihenkilöstöä on noin 4 000 ja hälytyskelpoisia sopimuspalokuntalaisia noin 14 000 henkilöä.

Pelastustoimen järjestämistapa aiheuttaa sen, että Suomen pinta-alasta noin 90 prosentin alueella sopimuspalokunnat huolehtivat pelastustehtävistä. Tällä alueella asuu noin 46 prosenttia suomalaisista. Vuonna 2020 Suomessa oli 101974 pelastustoimen hälytystehtävää. Sopimuspalokunnat olivat mukana näissä tehtävissä noin 60 prosentissa. Päivittäin Suomessa on noin 280 pelastustoimen hälytystehtävää, joissa sopimuspalokuntalaiset ovat mukana. Näistä tehtävistä suuressa osassa tilannepaikan johtajana toimii sopimuspalokuntalainen.

1.2 VALTIO SÄÄTÄÄ, OHJAA JA VALVOO

Valtiovallan edustajana sisäministeriö ohjaa pelastustointia. Se valvoo palvelujen saatavuutta ja tasoa, huolehtii pelastustoimen valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä sekä sovittaa

yhteen eri ministeriöiden toimintaa pelastustoitessa. Ministeriötä johtaa sisäministeri.

Sisäministeriön pelastusosaston johtajana on pelastusylijohtaja ja hänellä on apunaan hallitusneuvoksia, pelastusylitarkastajia, pelastustarkastajia, neuvottelevia virkamiehiä ja muuta henkilökuntaa.

Valtionhallinnon paikallisviranomaisena ja pelastustoimen viranomaisten toiminnan valvojana toimivat aluehallintovirastot (avi), joissa pelastustoimesta vastaa pelastustoimen ja varautumisen vastualueen johtaja henkilökuntineen.

TUNNUSLUKUJA

PALOKUNNAT SUOMESSA

- VPK-sopimuspalokunnat 491
- 173 asemalla toimii sopimushenkilöstöä, jolla ei ole VPK-yhdistystä taustalla (=hspk)
- Tehdas- tai laitospalokunnat 20
- 24 h ammattipaloasemat 152

HENKILÖSTÖ

- Sopimuspalokuntalaiset 14 000
- Ammattihenkilöstö 6 000, joista operatiiviseen pelastustoimintaan osallistuu n. 4000.

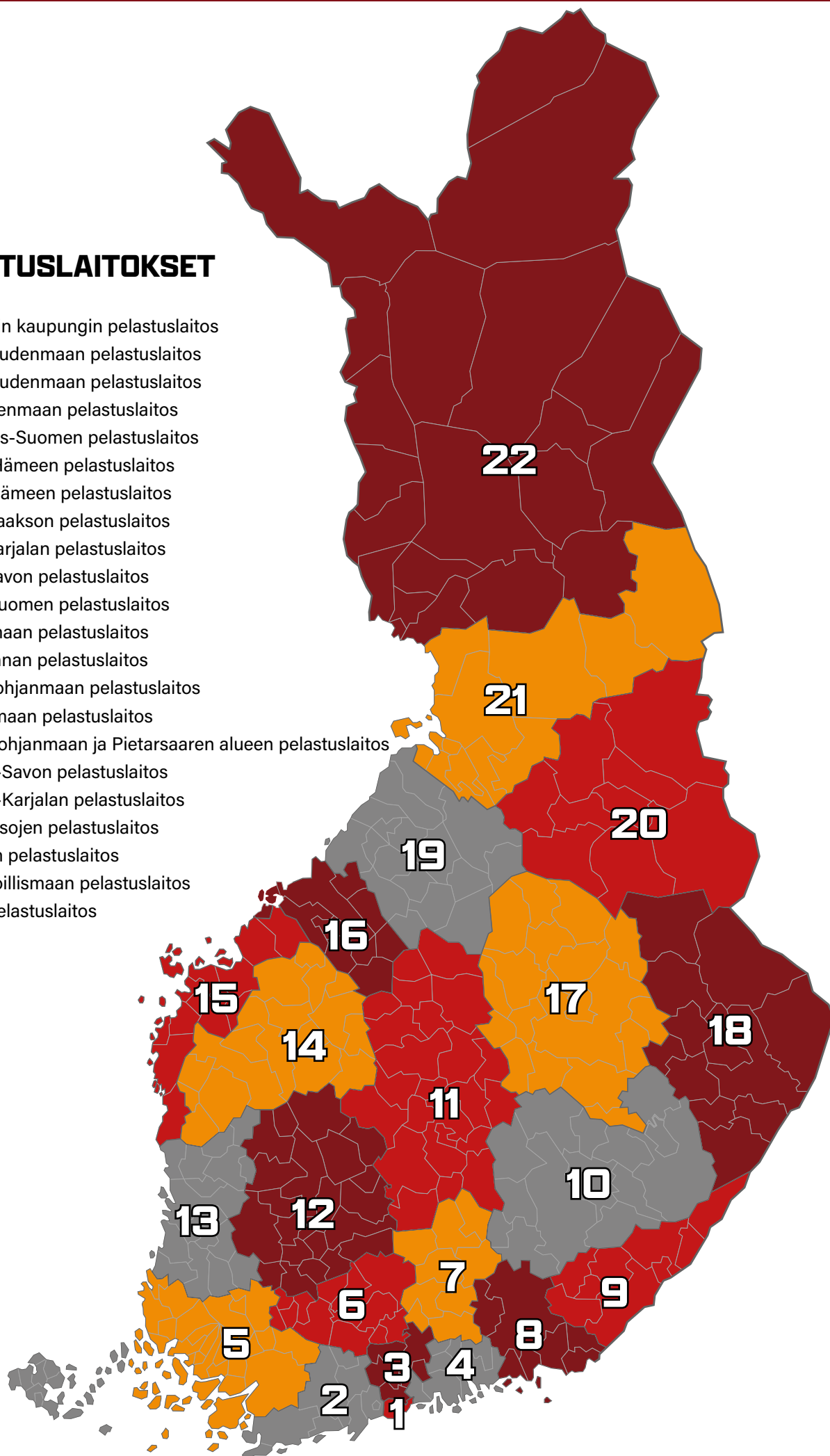
Pelastustehtävät 2021 (suluissa kolmen edellisen vuoden keskiarvo)
101974 tehtävää (108620), joista 13901 ensivastetehtävää (24088)
kaikista tehtävistä kiireellisiä 63350 (76628)

<https://prontonet.fi/Pronto3/online1/OnlineTilastot.htm#>

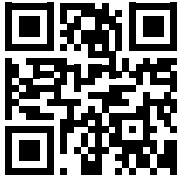

PELASTUSLAITOKSET

- 1 Helsingin kaupungin pelastuslaitos
- 2 Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
- 3 Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
- 4 Itä-Uudenmaan pelastuslaitos
- 5 Varsinais-Suomen pelastuslaitos
- 6 Kanta-Hämeen pelastuslaitos
- 7 Päijät-Hämeen pelastuslaitos
- 8 Kymenlaakson pelastuslaitos
- 9 Etelä-Karjalan pelastuslaitos
- 10 Etelä-Savon pelastuslaitos
- 11 Keski-Suomen pelastuslaitos
- 12 Pirkanmaan pelastuslaitos
- 13 Satakunnan pelastuslaitos
- 14 Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos
- 15 Pohjanmaan pelastuslaitos
- 16 Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslaitos
- 17 Pohjois-Savon pelastuslaitos
- 18 Pohjois-Karjalan pelastuslaitos
- 19 Jokilaaksojen pelastuslaitos
- 20 Kainuun pelastuslaitos
- 21 Oulu-Koillismaan pelastuslaitos
- 22 Lapin pelastuslaitos

www.intermin.fi

www.pelastustoimi.fi

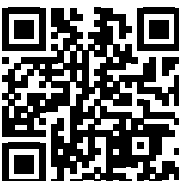

www.avi.fi

Sisäministeriön ylläpitämä Pelastusopisto Kuopiossa on pelastusalan oppilaitos, joka tuottaa pelastuslaitoksiin ja hätäkeskuksiin viran- ja toimenhaltijoita eri tehtäviin. Pelastusopiston lakisääteisiin velvoitteisiin kuuluu myös sopimuspalokuntien koulutusjärjestelmän ylläpito ja kehitys sekä sopimuspalokuntien päälliköiden koulutus.

www.pelastusopisto.fi

Helsingin kaupunki pitää yllä omaa Pelastuskoulua, joka kouluttaa pelastajia pääasiassa Helsingin pelastuslaitoksen palvelukseen.

www.hel.fi/hki/pela/fi/Pelastuskoulu

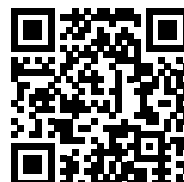
1.3 KUNNAT YLLÄPITÄVÄT YHTEISTOIMINNASSA 22 PELASTUSALUETTA JA -LAITOSTA (-31.12.2022)

Pelastuslain mukaan kuntien tulee yhdessä huolehtia pelastustoimesta 22 pelastustoimen alueella. Alueen pelastustoimen ylimpänä viranomaisena on yleensä luottamushenkilöistä koottu monijäseninen toimielin, useimmiten pelastuslautakunta tai johtokunta. Alueen pelastustointa säätelee pelastustoimen palvelutasopäätös, jonka pelastustoimen alue vahvistaa itselleen valtuustokausittain alueen kuntia kuultuaan. Palvelutasopäätös on myös alueen sopimuspalokuntien kannalta keskeinen dokumentti, johon kannattaa tutustua ja johon kannattaa valmisteluvaiheessa yrittää vaikuttaa muun muassa oman kunnan viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden kautta.

Alueen pelastustoimen ylimpänä viranhaltijana on kaikilla alueilla pelastusjohtaja, jonka virkanimike Helsingissä on pelastuskomentaja. Eri alueiden muut virkanimikkeet seuraavat paikallista kulttuuria eli nimikkeenä voi olla pelastuspäällikkö, aluepalopäällikkö, palopäällikkö, palomestari, aluepalomestari tai muu virkanimike. Palonehkäisyapuolelta löytyvät yleensä riskienhallintapäällikkö, johtava palotarkastaja ja palotarkastajat. Väestönsuojelun puolella on vastaavasti valmiusjohtaja, valmiuspäälliköitä ja muita vastaavia.

Pelastustoimen alueen hallinnollisena runkona on alueellinen pelastuslaitos.

www.pelastustoimi.fi/yhteystiedot

Pelastuslaitoksella on operatiivisia tehtäviä varten päätoimista ammattihenkilöstöä. Lisäksi pelastuslaitoksella on suoralla henkilökohtaisella sopimuksella pelastuslaitoksen kanssa ja/tai palokuntayhdistyksen kautta olevaa sopimushenkilöstöä.

1.4 PELASTUSALAN JÄRJESTÖT

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö on varautumisen, onnettomuuksien ehkäisyn ja pelastusalan asiantuntijajärjestö, joka tekee tutkimustoimintaa ja turvallisuusviestintää, tarjoaa koulutusmahdollisuuksia ja osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun. SPEK kehittää asumisen ja arjen turvallisuutta sekä tukee palokuntia ja muita pelastusalan toimijoita.

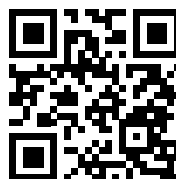
Järjestön tarkoituksena on edistää yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan valmiutta ihmisten, omaisuuden ja ympäristön turvaamiseen onnettomuuksien ja tuhojen aiheuttamilta vaaroilta normaali- ja poikkeusoloissa erityisenä tehtävänä palo- ja pelastusalan, varautumisen ja väestönsuojelun kehittäminen. SPEKin jäseninä ovat alueelliset pelastusliitot (katso alapalkki Alueelliset pelastusliitot) sekä 29 valtakunnallista turvallisuusalan toimijaa.

SPEK ylläpitää ja edistää osaltaan maamme sopimuspalokuntien toimintakykyä tukien palokuntalaisten osaamista ja palokuntatyön kehittämistä. SPEK myös edistää palokuntien toimintaohjelmallisia tavoitteita ja monimuotoisuutta. Lisäksi SPEK tuottaa sopimuspalokunnille erilaisia tukevia ja ylläpitäviä palveluita kuten jäsenhankintatukea ja leiritoimintaa sekä tarjoaa palokuntien käyttöön Padasjoella sijaitsevaa

Palotarus-leirialuetta. Palokuntien harrastus- ja palvelutoimintojen valtakunnallisen koordinoimisen ja kehittämisen tukena SPEKillä on palokuntatoimikunta ja sen apuna harrastustoiminta- ja palvelutoimintatyöryhmät.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö myös ylläpitää palokuntien hallintotarpeita varten tuotettua hallinnointitietokantaa (HAKA), johon palokunnat kirjaavat jäsen- ja koulutustiedot, ylläpitävät tapahtumakirjanpitoa koulutusten, hälytysten ja muiden tapahtumien osalta sekä ilmoittautuvat koulutuksiin ja tapahtumiin. HAKAan syötettyjä tietoja hyödynnetään toiminnan kehittämisessä niin paikallisesti, alueellisesti kuin valtakunnallisesti.

www.spek.fi

1.4.1 Alueelliset pelastusliitot

Alueellisia pelastusliittoja ovat *Etelä-Savon Pelastusalan Liitto*, *Finlands svenska brand- och räddningsförbund*, *Helsingin Pelastusliitto*, *Hämeen Pelastusliitto*, *Kaakkois-Suomen Pelastusalanliitto*, *Keski-Suomen Pelastusalan Liitto*, *Lapin läänin Pelastusliitto*, *Länsi-Suomen Pelastusalan Liitto*, *Oulun läänin Pelastusliitto*, *Pohjanmaan Pelastusalan Liitto*, *Pohjois-Karjalan Pelastusalanliitto*,

Pohjois-Savon Pelastusalan Liitto ja *Uudenmaan Pelastusliitto*.

Alueellisten pelastusliittojen toiminnan tarkoitus voi hieman vaihdella säännöistä riippuen. Se voidaan kuvata esimerkiksi seuraavasti: Pelastusliiton tarkoituksena on toimia kuntien, palokuntien, yhteisöjen ja yritysten järjestönä palo- ja pelastustoimen, pelastuspalvelun ja väestönsuojelun

SUOMEN PALOPÄÄLYSTÖLIITTO
FINLANDS BRANDBEFÄLSFÖRBUND

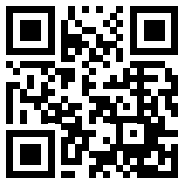
Suomen Palopäälystöliitto on pelastus- ja turvallisuusalan sekä pelastuspalvelun piirissä työskentelevän palopäälystön sekä johtavassa asemassa olevien muiden pelastus- ja turvallisuusallalla toimivien henkilöiden aatteellinen yhdistys. Jäseneksi voidaan ottaa myös varautumisen ja väestönsuojelun alalla johtavassa asemassa olevia henkilöitä.

Suomen Palopäälystöliitto kehittää jäsenistönsä osaamista ja ammatillista yhteisöllisyyttä sekä toimii asiantuntijana yhteiskunnan turvallisuuden edistämiseksi.

Palopäälystöliitossa on kuusi eri toimintasektoreihin suunnattua jaostoa, joista etenkin Vapaaehtoispalokuntatoiminta-jaosto keskittyy sopimuspalokuntien toimintaan. SPPL nimeää vuosittain Vuoden sopimuspalokunnan päällikön.

Vuoden 2020 lopussa Palopäälystöliitto muodostui noin 2000 henkilöjäsenestä ja noin kahdestakymmenestä yhteisöjäsenestä.

www.sppl.fi

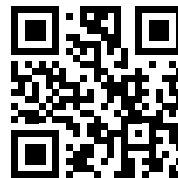
Liiton tarkoituksena on toimia valtakunnallisena palokuntatoiminnan ja pelastustoimen edistäjänä.

SSPL:lla on alueellisesti ja palokuntien erilaisiin toimintaolosuhteisiin nähden mahdollisimman kattavasti koottu liittohallitus, joka tarvittaessa asettaa työryhmiä. Liittohallituksessa on puheenjohtaja ja kahdeksan varsinaista jäsentä ja kahdeksan varajäsentä, jotka myös osallistuvat hallitustyöskentelyyn. Liitolla on kaksi päätoimista työntekijää, toiminnanjohtaja ja järjestöpäällikkö. Suomen Sopimuspalokuntien Liiton alueellinen toiminta hoidetaan liiton alueosastojen kautta.

Liitolla on jäsenenä sekä vpk- että palomiesyhdistyksiä ja muutama tehdaspalokunta. Jäseniä on yhteensä 485 palokuntayhdistystä (2021), joihin kuuluu yli 20 000 henkilöä.

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto nimeää vuosittain Vuoden sopimuspalokunnan. Heinäkuun loppuun mennessä tehtyjen vapaaehtoisten esitysten pohjalta SSPL:n hallitus nimeää kuniamaininnan saajan. Nimeäminen julkistetaan elokuun viimeisenä lauantaina vapaaehtoispalokuntatyön päivän yhteydessä. Suomen Sopimuspalokuntien Liitto on perustettu 4.2.2001.

www.sspl.fi

kehittämisessä ja koulutuksessa. Liitto edistää jäsenistönsä, kansalaisten, yhteisöjen ja laitosten valmiutta ihmisten, omaisuuden ja ympäristön turvaamiseen onnettomuuksien aiheuttamilta vaaroilta normaali- ja poikkeusoloissa. Pelastusliitto voi kuulua jäsenenä alan yhteisöihin ja yhdistyksiin.

Alueellisten pelastusliittojen jäseninä voivat

olla kunnat, yritykset, vapaaehtoispalokunnat ja muut yhteisöt.

<https://www.spek.fi/tietoa-spekista/toiminta-ja-organisaatio/jasenet-ja-pelastusliitot/>

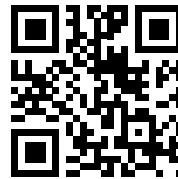
1.4.2 Ammattijärjestöt

Pelastusalan ammattihenkilöstö on järjestäytynyt pääasiassa kolmeen eri ammattiliittoon. Näiden liittojen tehtävänä on huolehtia jäsenistönsä edunvalvonnasta.

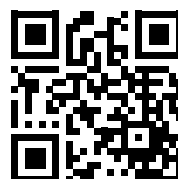
Julkisten- ja hyvinvointialojen liitto ry (JHL) on julkisella ja yksityisellä hyvinvointipalvelualalla työskentelevien ammattiliitto.

www.jhl.fi

Pelastusalan toimihenkilöliitto ry (PTL) on pelastusalan ammattiliitto, jonka tavoitteena on myötävaikuttaa alueellisten pelastuslaitosten kehittämiseen sekä henkilöstön asemaan ja työyhteisöjen hyvinvointiin. Liiton jäsenyhdistykset: Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan pelastusalan yhdistykset.

www.ptlry.eu

Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL ry:n jäsenistö koostuu pelastustoimen, ensihoidon ja hätäkeskusten henkilöstöstä. SPAL edistää jäsentensä ammatillisia ja taloudellisia etuja, työhyvinvointia ja työturvallisuutta sekä vaikuttaa yhteiskunnassa ja päätöksenteossa.

www.spal.fi

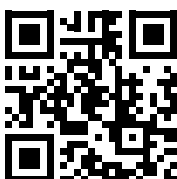

1.4.3 Suomen Kuntaliitto ry

Kuntien yhteistoimintajärjestö Kuntaliitto valvoo kuntasektorin etuja alueen pelastustoimen suuntaan. Lisäksi kuntaliitto tukee kuntien toimintaa muun muassa antamalla ohjeita erilaisissa käytännön asioissa.

www.kunnat.net

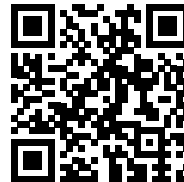

1.4.4 Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto on Suomen 22 pelastuslaitoksen vapaaehtoinen yhteenliittymä. Kumppanuusverkoston tavoitteena on kehittää pelastuslaitosten toimintaa siten, että kansalaisille tuotetut palvelut ovat laadukkaita, tehokkaita, taloudellisia ja perustuvat yhdenmukaiseen tulkintaan voimassa olevista säädöksistä ja määräyksistä.

Kumppanuusverkoston toiminta alkoi vuonna 2008, Verkosto toimii Kuntaliiton yhteydessä. Verkostoyhteistyön avulla pyritään vähentämään pelastuslaitosten päällekkäistä työtä sekä lisäämään yhteisen vaikuttamisen mahdollisuuksia.

www.pelastuslaitokset.fi

1.4.5 Pelastusjohtajat

Pelastusjohtajat toimivat ja kokoontuvat osana kumppanuusverkoston toimintaa ja käyttävät verkoston ylintä päätösvaltaa. Käytännön toimintaa ohjaa ja koordinoi pelastusjohtajien hallitus, jossa sekä puheenjohtajuus että jäsenyydet kiertävät pelastusjohtajien kesken.

www.pelastuslaitokset.fi/yhteistyö/pelastusjohtajat

Kuva: Miisa Kaartinen
Suomen Punainen Risti

1.5 MUUT PELASTUSALALLA TOIMIVAT JÄRJESTÖT

**Vapaaehtoinen
pelastuspalvelu**

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (Vapepa) on 54 järjestön tai muun yhteistyötahon verkosto, jonka hälytysryhmät tukevat viranomaisia onnettomuuksissa ja muissa kriisitilanteissa. Useimmiten Vapepa hälytetään kadonneen ihmisen etsintään, mutta vapaaehtoisia tarvitaan myös esimerkiksi antamaan henkistä tukea, ohjaamaan liikennettä ja auttamaan evakuoinneissa. Vapepa-verkoston toiminta on vapaaehtoista, viranomaista tukevaa, pyyteetöntä, organisoitua ja koulutettua kansalaistoimintaa.

Vapepan toimintaan voi osallistua jokainen, joka haluaa auttaa muita käytännönläheisellä tavalla. Vapepan jäsenjärjestöt järjestävät koulutuksen kaikille vapaaehtoisille. Järjestöt myös varustavat omat vapaaehtoisensa. Vuonna 1964 perustetussa Vapepassa toimii ympäri Suomen yhteensä noin 11 000 vapaaehtoista yli 1000 hälytysryhmässä.

Suomen Punainen Risti toimii Vapepan yhteysjärjestönä ja koordinoi Vapepan toimintaa yleisen pelastuspalvelutoiminnan osalta. Suomen Meripelastusseura koordinoi vapaaehtoista meripelastustoimintaa ja Suomen Lentopelastusseura vapaaehtoista lentopelastustoimintaa.

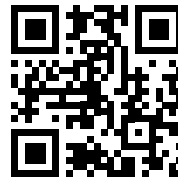
www.vapepa.fi

Punainen Risti

Suomen Punainen Risti on Kansainvälisen Punaisen Ristin kansallinen osasto Suomessa. Se toimii kansainvälisten säännösten mukaisesti hädässä olevien auttamiseksi. Monella vapaaehtoispalokunnalla on varsin kiinteät suhteet paikalliseen SPR-osastoon, ja usein SPR:n työ "alkaa siinä missä palokunnan tehtävät päättyvät".

www.spr.fi

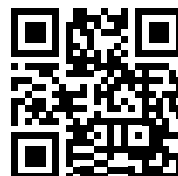

MERIPELASTUSSEURA
SJÖRÄDDNINGSSÄLLSKAPET

Suomen Meripelastusseura toimii vapaaehtoisten meri- ja järvipelastusyhdistysten valtakunnallisena keskusjärjestönä.

Monella meripelastusyhdistyksellä on merkittävä rooli myös meri- ja järviaalueiden palo- ja pelastustoimessa, ja joillakin meripelastusyhdistyksillä on palokuntasopimus alueen pelastustoimen kanssa, eli ne toimivat sopimuspalokunnan tavoin tai niiden kanssa läheisessä yhteistyössä.

www.meripelastus.fi

2. KÄSITTEET, SÄÄDÖKSET JA OHJEET

2.1 KÄSITTEITÄ

Pelastustoimi on tehtäväala, joka koostuu tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisystä sekä pelastustoiminnasta.

Pelastustoimintaan kuuluu hälytysten vastaanottaminen, väestön varoittaminen, uhkaavan onnettomuuden torjuminen, onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen sekä tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen.

Pelastuslaitos on pelastustoimen tehtäviä Valtioneuvoston määräämällä pelastusalueella hoitava organisaatio.

Palokunta on pelastustoimen tehtäviä varten varustettu järjestettyä apua antava yhteisö, jonka henkilöstö on saanut koulutuksen tehtäviinsä.

Palokunta-termiä pidettäisiin vielä, koska se on selittävänä terminä kaikille palokuntasanoille.

Sopimuspalokunta on pelastuslaitoksen kanssa pelastustoimeen kuuluvien tehtävien hoidosta sopimuksen tehnyt

järjestettyä apua antava palokuntayhteisö. Sopimus voi olla yhteisön tekemä palokuntasopimus tai henkilön ja pelastuslaitoksen välinen työ sopimus. Sopimuspalokuntia ovat vain palokuntayhteisöt, muut pelastustoimeen sopimuksella liittyvät organisaatiot toimivat itsenäään, kuten Vapepa ja meri- ja järvipelastusseurat.

Työpaikkapalokunta on yhteisö, jonka henkilöstö osallistuu lähinnä oman työpaikkansa pelastustoimen tehtäviin, esim. teollisuuspalokunta (TPK), laitospalokunta (LPK), sotilaspalokunta (SPK) ja lentoaseman palokunta. Työpaikkapalokunta voi toimia myös sopimuspalokuntana.

Vapaaehtoinen palokuntayhdistys (VPK) Pelastustoimea varten perustettu yhdistys.

Palokuntasopimus on sopimus, jonka yhteisö tekee pelastuslaitoksen kanssa säädösten mukaisten pelastustoimeen kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Sopimushenkilöstö on pelastustoimen tehtäviin

palokuntasopimuksen tai työ sopimuksen perusteella osallistuva henkilöstö. Voidaan käyttää myös työpaikkapalokunnissa työskentelevistä henkilöistä (työsopimus työnantajan kanssa).

Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta on pelastustoimessa kolmannen osapuolen eduksi tehtävä työ, josta ei makseta tekijälleen henkilökohtaista palkkiota eikä sitä tehdä taloudellisista syistä ja johon osallistutaan tekijän vapaasta tahdosta ja oma-aloitteisesti. Vapaaehtoistoimintaan osallistuvilla aiheutuneet kulut voidaan korvata sopimuksen perusteella.

Toimijaorganisaatioita ovat pelastustoiminnassa käytettävät meri- ja järvipelastusyhdistykset, vapaaehtoisen pelastuspalvelun organisaatiot ja vapaaehtoiset palokuntayhdistykset, jotka eivät ole sopimuspalokuntia tai muut alueen pelastustoimen kanssa sopimuksen tehneitä yhteisöjä.

2.2 YHDISTYSLAKI

Palokuntayhdistysten toiminnassa noudatetaan yhdistyslakia. Nykyisin voimassa oleva laki on ollut voimassa 1.1.1990 alkaen. Se käsittää yleisiä säännöksiä yhdistystoiminnasta, yhdistyksen perustamiseen ja jäsenyyteen liittyvät asiat, päätösvaltakysymykset, päätöksenteon, yhdistyksen hallintoon liittyvät määräykset, yhdistyksen purkautumisen, yhdistyksen lakkauttamisen, yhdistysrekisteriin merkitsemisen, rekisteröimättömät yhdistykset ja erinäisiä määräyksiä.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503>

2.3 PELASTUSLAKI JA KESKEISIMMÄT LAINKOHDAT

Pelastuslaki on vuodelta 2011. Lain keskeisiä, palokuntatoimintaa koskettavia asioita ovat seuraavat:

25§

Pelastuslaitos sekä sopimuspalokunnat ja muut vastaavat yhteisöt

Pelastustoimen tehtävien hoitamista varten alueen pelastustoimella tulee olla pelastuslaitos. Alueen pelastustoimi voi käyttää 32 §:n mukaisessa pelastustoiminnassa apunaan vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa, sotilaspalokuntaa (sopimuspalokunnat) tai muuta pelastusalalla toimivaa yhteisöä sen mukaan kuin niiden kanssa sovitaan.

34§

Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastustoiminnan johtaja on siltä pelastustoimen alueelta, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei toisin ole sovittu. Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen. Pelastustoimintaa voi kuitenkin tilapäisesti johtaa muu pelastuslaitoksen palveluksessa oleva tai sopimuspalokuntaan kuuluva siihen saakka, kun toimivaltainen pelastusviranomainen ottaa pelastustoiminnan johtaakseen. Pelastustoiminnan johtaja toimii virkavastuun alaisena.

36§

Edellä 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu tilapäisesti pelastustoimintaa johtava henkilö voi tilanteen niin vaatiessa käyttää tämän pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja pelastusviranomaisen toimivaltuuksia siinä määrin kuin ne ovat välttämättömiä ihmisten, omaisuuden ja ympäristön pelastamiseksi ja suojaamiseksi sekä onnettomuudesta aiheutuvien vahinkojen rajoittamiseksi ja onnettomuuden seurauksien lieventämiseksi.

39§

Pelastustoimintaan osallistuvan toimintakyky

Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokunnan henkilöstöön kuuluvan pelastustoimintaan osallistuvan henkilön tulee ylläpitää tehtäviensä edellyttämiä perustaitoja ja kuntoa. Pelastustoimintaan kuuluvien eri tehtävien edellyttämien perustaitojen ja kunnan tasosta sekä kuntotestien järjestämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

51 §

Vapaaehtoistoiminta

Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistus-tehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna vapaaehtoisia organisaatioita ja henkilöitä, ei kuitenkaan tehtävissä, joihin sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä, kuten viranomaistoimivaltuuksien käyttöä taikka tarkastus- tai valvontatoimintaa.

Vapaaehtoisten osallistumisesta pelastustoimeen voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

52 §

Vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä.

53 §

Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Tämän lain 25 §:ssä tarkoitettuun sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalla savusukeltajalla ja muuta vastaavaa raskasta työtä tekevällä on järjestettävä pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaarojen ja -haittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä henkilön turvallisuuden, työkyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi tarkoitetut tehtävien edellyttämät työterveyshuoltolain

(1383/2001) 12 §:ssä säädettyjä tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennalta ehkäisevät palvelut siltä osin kuin hänellä ei ole oikeutta työterveyshuoltolaissa tarkoitettuun työterveyshuoltoon työsuhteen perusteella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen palveluiden järjestämisestä tulee sopia 25 §:ssä tarkoitetussa sopimuksessa.

54 §

Sopimuspalokuntaan kuuluvan ja vapaaehtoishenkilöstön työturvallisuus

Tämän lain 25 §:n mukaiseen sopimuspalokuntaan kuuluvan pelastustoimintaan osallistuvan työturvallisuuteen sovelletaan työturvallisuuslakia (738/2002).

Pelastustoimintaan muutoin kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla vapaaehtoisesti osallistuvan työturvallisuuteen sovelletaan työturvallisuuslain 55 §:ä.

56 §

Pelastuslaitoksen vastuu koulutuksesta

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia siitä, että sen sivutoimisella henkilöstöllä sekä sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstöllä on 57 §:n 2 momentissa säädetty koulutus.

57 §

Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

... Pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimisella sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetus-suunnitelman mukainen koulutus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tutkinnoista ja koulutuksesta.

86 §

Vaitiolovelvollisuus

Pelastustoimen palveluksessa oleva tai pelastustoimintaan osallistuva sekä 107 §:ssä tarkoitettu tutkintalautakunnan jäsen ja asiantuntija eivät saa pelastustoimeen kuulumattomalla tavalla käyttää hyödykseen eivätkä luvatta ilmaista muille tässä tehtävässään tietoon saamaansa seikkaa, jos siitä on laissa säädetty salassapitovelvollisuus taikka jos se koskee yksityistä liikesalaisuutta, taloudellista asemaa, henkilökohtaisia olosuhteita tai terveydentilaa.

94 §

Sopimuksen perusteella pelastustoimintaan osallistuvien henkilörekisteri

Pelastuslaitos saa pitää henkilörekisteriä 25 §:ssä tarkoitettuun sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvista pelastustoimintaan osallistuvista henkilöistä pelastustoiminnan toimintavalmiuden varmistamiseksi ja pelastustoimen resurssien käytön suunnittelua varten. Rekisteriin saadaan tallentaa henkilön nimi, syntymäaika, henkilötunnus, pelastusalan koulutus, osoite ja muut yhteystiedot.

Henkilörekisterissä olevat tiedot on vähintään viiden vuoden väliajoin tarkistettava tai poistettava.

103 §

Pelastustoiminnassa sattuneen tapaturman ja ammattitaudin korvaaminen

Pelastustoiminnassa tai väestönsuojelutehtävissä sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaudista suoritetaan korvausta valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) säädetään työtapaturmasta ja ammattitaudista. Korvaus suoritetaan vain siltä osin kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta vähintään samansuuruiseen korvaukseen muun lain mukaan. Korvausta suoritetaan niille, jotka:

1) ovat 3 §:ssä säädetyn toimintavelvollisuuden perusteella ryhtyneet omatoimisiin pelastustoi-

menpiteisiin;

2) kuuluvat sopimuspalokuntaan tai muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön mutta eivät ole oikeutettuja korvauksiin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan;

3) on 37 §:n 1 momentin mukaisesti määrätty avustamaan pelastustoiminnassa;

4) ovat vapaaehtoisesti osallistuneet pelastustoimintaan 51 §:ssä tarkoitetulla tavalla; tai

5) on 67 §:n perusteella määrätty väestönsuojelukoulutukseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu korvaus maksetaan kuitenkin aina, jos tapaturma on sattunut tai ammattitauti aiheutunut käytettäessä teollisuus- tai laitospalokuntaa pelastustoimintaan laitoksen ulkopuolella.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön tämän lain mukaista koulutustoimintaa ja sopimuksen mukaisiin tehtäviin liittyvää kiinteistön ja kaluston hoitoa sekä ensivastetoimintaa.

Asian, joka koskee korvauksen suorittamista tämän pykälän nojalla valtion varoista, käsittelee Valtiokonttori. Korvausasian käsittelyyn ja muutoksenhakuun korvausasiassa annettuun päätökseen sovelletaan työtapaturma- ja ammattitautilain säännöksiä.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajanta-sa/2011/20110379#L4P25>

2.4 VALTIONEUVOSTON ASE-TUS PELASTUSTOIMESTA

Pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimisen henkilöstön ja sopimuspalokunnan henkilöstön

kelpoisuudesta säädetään Valtioneuvoston asetuksessa pelastustoimesta seuraavaa:

7§

Pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimisen henkilöstön ja sopimuspalokunnan henkilöstön kelpoisuus

Pelastuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulta sivutoimiselta henkilöltä ja sopimuspalokuntaan kuuluvalta henkilöltä vaaditaan, että:

1) sammutus- ja pelastustyöhön osallistuva on suorittanut vähintään Pelastusopiston vahvistaman opetussuunnitelman mukaisen sammutus-työkurssin;

2) sammutus- ja pelastustyöhön osallistuva päällystö ja alipäällystö on suorittanut vähintään Pelastusopiston vahvistaman opetussuunnitelman mukaisen yksikönjohtajakurssin tai pelastusalan ammatillisen tutkinnon;

3) palokunnan päällikkö on suorittanut pelastuslain 55 §:ssä tarkoitetussa oppilaitoksessa vähintään sopimuspalokunnan päällikkökurssin, sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin taikka tämän asetuksen 6 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun tutkinnon.

Pelastussukellustehtävään osallistuvalla vaaditaan lisäksi, että hän on suorittanut tehtävän edellyttämän Pelastusopiston vahvistaman opetussuunnitelman mukaisen kurssin.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajanta-sa/2011/20110407>

2.5 TYÖTAPATURMA- JA AMMATTITAUTILAKI

3 §

Työnantajan vakuuttamisvelvollisuus

Työnantaja on velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä työtapaturman ja ammattitaudin varalta siten kuin Työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään. Työnantajalla ei ole vakuuttamisvelvollisuutta, jos työnantajan kalenterivuoden aikana teettämästään työstä maksama tai maksettavaksi sovittu työansio on yhteensä enintään 1 200 euroa.

Työtapaturmaa koskevat säännökset

17 §

Tapaturma

Tapaturmalla tarkoitetaan ulkoisesta tekijästä johtuvaa äkillistä ja odottamatonta tapahtumaa, joka aiheuttaa työntekijälle vamman tai sairauden.

18 §

Muut tapaturman aiheuttamana pidettävät vammat ja sairaudet

Mitä tapaturmasta säädetään, sovelletaan myös:

- 1) hankauksen aiheuttamaan ihon hiertymään;
- 2) vammaan tai sairauteen, jonka on aiheuttanut syövyttävän aineen kosketus;
- 3) vammaan tai sairauteen, jonka on aiheuttanut kaasun, höyryn tai huurun hengittäminen;
- 4) paleltumaan, hypotermiaan, palovammaan ja lämpösairauteen, jonka on aiheuttanut tavanomaisesta poikkeava lämpöolosuhde;
- 5) säteilyn aiheuttamaan vammaan tai sairauteen; ja
- 6) vammaan tai sairauteen, jonka on aiheuttanut huomattava fyysisen paineen vaihtelu.

Edellytyksenä on, että altistuminen 1 momentissa mainitulle tekijälle on tapahtunut vamman tai

sairauden ilmaantumista edeltävänä enintään vuorokauden pituisena aikana eikä kysymys ole ammattitaudista.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150459>

2.6 TYÖTURVALLISUUSLAKI

Työturvallisuuslakia sovelletaan sopimuspalokuntatoimintaan. Tämä esitetään lain 2 §:ssä: "tätä lakia sovelletaan työsopimuksen perusteella tehtävään työhön sekä virkasuhteessa tai siihen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelusuhteessa tehtävään työhön" sekä lain 4 §:ssä ja kohdassa 8: "tätä lakia sovelletaan 2 §:ssä tarkoitetun lisäksi myös sopimuspalokuntaan kuuluvan pelastustoimintaan vapaaehtoisesti osallistuvan henkilön työhön".

Laki tuntee yhteistä työpaikkaa koskevat säännökset. Pelastustoiminnassa viranomaisen käyttää pääasiallista määräysvaltaa myös sopimuspalokunnan henkilöstöön. Tällä perusteella on pelastuslaitoksilla kaikkiin toimijoihin nähden tiedottamis-, töiden suunnittelu- ja yhteensovittamisvelvoite sekä yleinen huolehtimisvelvoite työturvallisuudesta.

Työturvallisuuslaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

2.7 TYÖSOPIMUSLAKI

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan sopimukseen (työsopimus), jolla työntekijä tai työntekijät yhdessä työkuntana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.

Lakia sovelletaan VPK-yhdistykseen, joka maksaa palkkaa tai muuta vastiketta työntekijöilleen.

Työsopimuslakia sovelletaan myös sopimuspalokuntalaisen pelastuslaitoksen kanssa tekemään henkilökohtaiseen sopimukseen osallistua pelastustehtävien hoitamiseen.

Työsopimus voidaan tehdä suullisesti, kirjallisesti tai sähköisesti.

Työsopimuslaki käsittelee myös muun muassa työntekijän velvollisuuksia ja oikeuksia, työsopimuksen päättämistä ja työsopimuksen irtisanomista ja purkamista.

Työsopimuslaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055>

2.8 TYÖTÖMYYSTURVALAKI

Omasta työstään työttömäksi jääneet sopimuspalokuntalaiset voivat ansaita tietyn määrän palokuntapalkkaa, jonka enimmäismäärän voi laskea Työttömyysturvalain 5 § mukaan.

5 § Etuuden määrä

Soviteltu työttömyysetuus lasketaan siten, että etuus ja 50 prosenttia saadun tulon siitä osasta,

joka ylittää suojaosan, voivat sovittelujakson aikana yhteensä nousta määrään, joka etuutena muutoin olisi voitu maksaa.

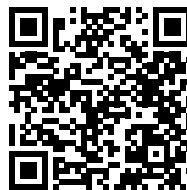
Suojaosan määrä on:

- 1) 300 euroa kuukauden sovittelujakson aikana;
- 2) 300 euroa käytettäessä 4 §:n 2 momentin mukaista laskennallista tuloa;
- 3) 279 euroa neljän peräkkäisen kalenteriviikon sovittelujakson aikana.

Sovitellun ansiopäivärahan määrä lasketaan siten, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja tulo sovittelujakson aikana yhteensä ovat enintään ansiopäivärahan perusteena olevan palkan suuruinen, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada peruspäivärahana.

Työttömyysturvalaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021290>

2.9 TYÖTERVEYSHUOLTOLAKI

Työterveyshuoltolaissa säädetään työnantajan velvollisuudesta järjestää työntekijöille työterveyshuolto sekä työterveyshuollon sisällöstä ja toteuttamisesta. Pelastuslaitoksen on järjestettävä kaikille työntekijöilleen työterveyshuolto (Pelastuslaki 53§). Pelastuslaitoksen työterveyshuolto on tarkoituksenmukaista järjestää kaikille sopimuspalokuntien hälytysosastoissa toimiville.

Työterveyshuoltolaki 21.12.2001/1383

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011383>

2.10 SÄÄDÖKSET KOSKIEN VIRKAPUKUA JA PALOKUNTA-PUKUA

111 §

Pelastustoimen virkapuku ja pelastustoimen suoja-asujen tunnukset

Pelastusviranomaisen on käytettävä virkatehtävissään pelastustoimen virkapukua, jollei virkatehtävän laatu tai luonne muuta edellytä. Pelastuslaitoksen muun henkilöstön velvollisuudesta käyttää pelastustoimen virkapukua päättää pelastuslaitos.

Pelastustoimen virkapukua voidaan käyttää Pelastusopistosta annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuna Pelastusopiston henkilöstön virkapukuna sekä mainitun lain 34 §:n 1 momentin mukaisena opiskelijapukuna.

Sopimuspalokunnan sekä muun vapaaehtoisen palokunnan, laitospalokunnan, teollisuuspalokunnan ja sotilaspalokunnan henkilöstöön kuululla on oikeus käyttää edellä 1 momentissa tarkoitettua pelastustoimen virkapukua palokuntapukuna. Pelastusalan koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä toimivan yhdistyksen henkilöstöllä on oikeus käyttää pelastustoimen virkapukua palokuntapukuna, mikäli sisäministeriö niin päättää. (28.12.2018/1353)

Sisäministeriön asetuksella annetaan säännöksiä pelastustoimen virkapuvusta, siihen kuuluvista virka-asematunnuksista ja muista tunnuksista sekä tarkempia säännöksiä puvun käyttämisestä. Edellä 2 momentissa tarkoitettussa opiskelijapuvussa ja 3 momentissa tarkoitettussa palokuntapuvussa ei saa käyttää virka-asematunnuksia tai muita viranomaisasemaa kuvaavia tunnuksia. Palokuntapuvun ja opiskelijapuvun on oltava erotettavissa pelastustoimen virkapuvusta. Sisäministeriön asetuksella säädetään palokuntapuvun ja opiskelijapuvun merkitsemisestä ja tunnusten käytöstä. Pelastustoimen palveluksesta eläkkeelle jääneen henkilön oikeudesta käyttää pelastustoimen virkapukua pelastustoimen yhteisöjen tilaisuuksissa voidaan säätää sisäasiainministeriön asetuksella. Sisä-

ministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelastustoiminnan johtajan tunnuksista pelastustoimen suoja-asuissa sekä muista pelastustoiminnassa käytettävistä suoja-asujen tunnuksista. (28.12.2018/1353)

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379#L16P111>

Katso tarkemmat virkapukuja koskevat ohjeet osoitteessa

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110507>

2.11 PELASTUSSUKELLUSOHJE

Pelastussukellusohje määrittää ne edellytykset, joilla palokunnissa voidaan tehdä pelastussukellus- ja pintapelastustehtäviä. Ohjeella ohjataan käytäntöjä, joilla edistetään pelastussukelluksen ja pintapelastuksen turvallisuutta. Ohjeessa määritellään myös pelastussukelluksen ja pintapelastuksen testivaatimukset.

Huom! Päivitetty versio julkaistaan vuoden 2022 aikana.

Pelastussukellusohje (SM050:00/2006); Sisäasiainministeriön julkaisu 48/2007

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79329/smjulkaisu_482007.pdf

Katso myös Savusukellusopas osoitteessa:

http://info.smedu.fi/kirjasto/Sarja_A/A1_2021.pdf

2.12 PUTOAMISVAARALLISELLA ALUEELLA TYÖSKENTELY PELASTUSTOIMESSA

Ohjeen tarkoituksena on määritellä putoamisvaarallisella alueella tapahtuvan työskentelyn käsitteet ja edistää pelastustoimintaan osallistuvien henkilöiden työturvallisuutta. Ohjeessa kiinnitetään huomiota putoamisvaarallisella alueella työskentelyyn liittyviin säädöksiin, välineisiin ja työtapoihin. Ohje antaa tukea pelastustoimen putoamisvaarallisella alueella työskentelyn suunnitteluun, koulutukseen, kaluston hankintaan ja asennekasvatukseen

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162953/SM_2021_6.pdf?sequence=4&isAllowed=y

3. PALOKUNTAYHTEISÖ

3.1 YLEISTÄ

Suomessa on vapaus perustaa yhdistyksiä. Yhdistyksen saa perustaa aatteellisen tarkoituksen toteuttamista varten. Henkilö, joka haluaa liittyä yhdistyksen jäseneksi, ilmoittaa tästä aikomuksestaan yhdistykselle. Yleensä jäseneksi hyväksymisestä päättää yhdistyksen hallitus. Suomessa monia yhteisiä asioita hoidetaan yhdistystoiminnan avulla. Yhdistykset muodostavat yksityisen ja julkisen sektorin täydennykseksi kolmannen sektorin. Tähän osaan kuuluvat myös muun muassa osuuskunnat ja säätiöt. Kaikille näille on tyypillistä voittoa tavoittelematon toiminta. Jos rahaa jää yli, se sijoitetaan takaisin toimintaan.

3.2 PALOKUNTAYHTEISÖT

Palokunnat on perinteisesti perustettu oman kyläyhteisönsä ja lähiympäristönsä turvaksi. Palokunnan nimestä selviää muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta sen sijaintipaikka ja nimessä mainitaan sanat vapaaehtoinen palokunta tai lyhenne VPK. Tällainen palokunta voi solmia alueen pelastustoimen kanssa palokuntasopimuksen, mikäli se pystyy täyttämään alueen pelastustoimen sopimuspalokunnilleen asettamat kriteerit, sen palveluille on tarvetta ja palokunta niin päättää. Palokunnan ydintoiminnan taustalla voi myös olla säätiö, tukiyhdistys, yritys tai laitos.

Henkilökohtaisen sopimuksen pelastuslaitoksen kanssa tehneillä henkilöillä on yleensä yhteinen yhdistys, palomieskerho tai palomiesyhdistys, joka toimii jäsentensä muiden palokunta-aktiiviteettien kuin hälytystoiminnan kanavana. Palomiesyhdistyksessä voidaan harjoittaa nuoriso-, nais- ja veteraanitoimintaa samalla tavalla kuin vapaaehtoisessa palokuntayhdistyksessäkin. Suomessa on palomieskerhoja, jotka toimivat hälytystoimintaa lukuun ottamatta vpk:ien tavoin omistaen muun muassa ajoneuvokalustoa ja kiinteistöjä.

3.2.1 Yhdistys ja rekisteröity yhdistys

Yleisesti käytetty palokuntayhdistyksen hallintomuoto on yhdistyslain mukainen rekisteröity yhdistys, joka on itsenäinen juridinen henkilö, joka voi tehdä sopimuksia sekä nostaa kanteen ja vastata oikeudessa. Jos yhdistys on rekisteröimätön "vapaa yhdistys", se ei ole itsenäinen juridinen henkilö. Vapaan yhdistyksen toiminnasta vastuussa ovat sen yksittäiset jäsenet.

Rekisteröidyn yhdistyksen jäsenet eivät sen sijaan vastaa yhdistyksen velvoitteista henkilökohdaisesti, vaan niistä vastaa yhdistys yhteisönä.

Yhdistys muodostuu jäsenistään, joita tulee olla vähintään kolme. Perustajana olevan luonnollisen henkilön tulee olla 15 vuotta täyttänyt. Yhdistyksen jäsenen oikeusturva on hyvin vahva, eli kun henkilö kerran on hyväksytty jäseneksi, häntä ei voi yhdistyksestä erottaa muutoin kuin yhdistyksen säännöissä taikka yhdistyslaissa määrätyillä perusteilla. Sen sijaan jäsenellä on milloin tahansa oikeus erota yhdistyksestä, jolloin hänellä kuitenkin saattaa olla velvoitteita esimerkiksi tilivelvollisuuden tai jäsenmaksun suorittamisen suhteen. Yhdistyslaki antaa yhdistykselle laajat mahdollisuudet itse päättää omasta hallinnostaan.

Yhdistyslaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503>

3.2.2 Tukiyhdistys

Palokuntayhdistyksen toimintaa voi tukea toinen yhdistys eli tukiyhdistys, joka toimii omien sääntöjensä puitteissa. Joskus on järjestetty niin, että palokuntayhdistys on ainoastaan tukiyhdistyksen vuokralaisena tukiyhdistyksen omistaessa palokunnan keskeisimmän omaisuuden. Tukiyhdistyksen toimintaa säätelevät samat säännöt ja toimintatavat kuin palokuntayhdistystäkin.

Tukiyhdistysjärjestely toimii hyvin, jos kaikki ”puhal-tavat yhteen hiileen”. Erilaiset näkemykset toiminnas-ta ja sen kehityksen suunnasta saattavat kuitenkin johtaa siihen, että palokuntayhdistyksen toiminta kärsii.

3.2.3 Säätiö

Säätiö voi olla tarkoituksenmukainen hallintomuoto, jos palokunnalla on merkittävä omaisuus tai se on saanut palokuntatoiminnan tukemiseksi tarkoitettun huomattavan lahjoituksen tai perinnön. Tällaisen lahjoituksen tai perinnön jättäjä saattaa itse perustaa säätiön esimerkiksi palokuntatoiminnan tukemiseksi. Säätiö on itsenäinen juridinen henkilö, jonka toimin-taa säätelee säätiölaki.

Säätiöllä on säännöt, jotka muun muassa määräävät säätiön tarkoituksen, tämän toteuttamistavan sekä säätiön hallituksen asettamistavan. Säätiön hallitus vastaa säätiön toiminnasta. Ellei palokunnalla ole säätiön hallituksen osalta määräämisvaltaa, se jou-tuu tyytymään siihen, miten säätiön hallitus toteut-taa säännöissä sanottua. Säätiön toimintaa valvoo tarvittaessa Patentti- ja rekisterihallitus. Koska sää-tiöllä saattaa olla merkittävä omaisuus, mutta varsin suljettu toimintatapa, laissa on erityiset määräykset jääviydestä.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150487>

www.prh.fi/fi/saatiorekisteri.html

3.2.4 Yritys

Myös yritysmaailma tarjoaa vaihtoehtoisia palo-kuntatoiminnan järjestämismalleja. Perinteisesti

teollisuuspalokunta on jonkin yrityksen oheis-toiminto, jonka ensisijaisena tarkoituksena on yrityksen oman turvallisuuden parantaminen, mutta yrityksillä tai niiden palokunnilla voi lisäksi olla palokuntasopimus pelastustoimen alueen kanssa, jolloin kyseiset palokunnat samalla ovat sopimuspalokuntia. On myös yrityksiä, joissa toimii oma, suhteellisen itsenäisesti toimiva pa-lokunta, joka saattaa olla rekisteröity yhdistys.

Suomessa on myös palokuntia, jotka itse ovat perustaneet yrityksiä tiettyjä liiketoimintoja varten. Erityisesti kiinteistön hallinta hoidetaan luontevasti yrityksen muodossa. Osakeyhtiön osakkaina voi olla muitakin tahoja kuin palokun-tayhdistys.

Yritystoimintaa säätelee joukko lakeja, esimer-kiksi osakeyhtiölaki (624/2006) ja laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä (389/1988).

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1988/19880389>

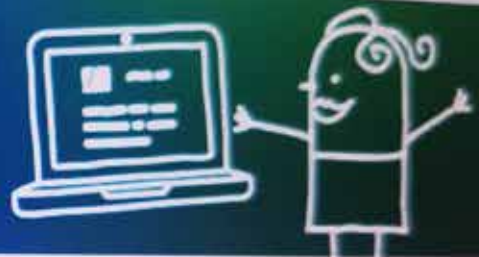
3.2.5 Laitos

Joidenkin palokuntien taustayhteisö on laitos, jolloin palokunta toimintaperiaatteiltaan voidaan rinnastaa lähinnä työpaikkapalokuntaan. Tällai-sia ovat muun muassa sotilaspalokunnat, jotka teollisuuspalokuntien tavoin saattavat toimia sopimuspalokuntinakin.

4. PALOKUNTAYHDISTYKSEN PERUSTAMINEN

Seuraa ilmoituksesi käsittelyä yhdistysrekisterin sähköisessä asiointissa →

Yhdistyksen perustamisilmoitus

Jos yhdistys halutaan saada merkityksi yhdistysrekisteriin, yhdistyksen täytyy tehdä perustamisilmoitus PRH:lle.

Perustamisilmoitus netissä yhdistysrekisterin sähköisessä asiointipalvelussa. Voit tehdä ilmoituksen netissä joko ohjatusti tai liittämällä ilmoitukseen yhdistyksen tekemät säännöt.

Ohjatussa perustamisilmoituksessa asiointipalvelu luo säännöt tekemiesi valintojen pohjalta. Ohjattu perustamisilmoitus on edullisin ja nopein tapa rekisteröidä yhdistys.

Säännöt on ennakotarkastettu PRH:ssa, tee ilmoitus paperilomakkeella. [Siirry ohjeeseen](#)

Sivulla on tietoa seuraavista asioista:

Kuka allekirjoittaa ilmoituksen?

Mitä tarvitset ilmoituksen tekemiseen?

Mitä ilmoittaminen netissä maksaa?

Miten teet ilmoituksen netissä?

Ilmoituksen käsittelyä?

4.1 YHDISTYKSEN REKISTERÖINNISTÄ

Yhdistys voi Suomessa olla rekisteröity tai rekisteröimätön. Yhdistyksen rekisteröinti tekee siitä oikeuskelpoisen. Rekisteröidyt yhdistykset voivat omistaa omaisuutta, tehdä sopimuksia sekä laatia tarvittaessa erilaisia anomuksia ja hakemuksia. Rekisteröidyn yhdistyksen jäsenet eivät vastaa henkilökohtaisesti yhdistyksen velvoitteista. Palokuntayhdistyksen toiminnan kannalta rekisteröinti on välttämätöntä. Rekisteröinti tapahtuu lähettämällä yhdistyksen perustamisilmoitus Patentti- ja rekisterihallitukseen. Rekisteröitymisestä Patentti- ja rekisterihallitus tekee päätöksen, joka toimitetaan yhdistyksen osoitteeseen.

4.2 YHDISTYKSEN PERUSTAMISEN VALMISTELU

Palokuntayhdistyksen perustaminen tapahtuu samalla tavalla kuin minkä tahansa yhdistyksen. Yhdistyksen perustamiseen tarvitaan vähintään kolme henkilöä. Yhdistykselle tulee valmistella yhdistyslain mukaiset säännöt. Mallisääntöjä löytyy mm. Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivuilta. Myös SPEK on valmistellut sääntömalleja palokuntayhdistyksille. Näistä voidaan muokata omalle yhdistykselle sopivat säännöt. Valmistellut säännöt on mahdollista ennakotarkastaa Patentti- ja rekisterihallituksessa. Tarkastaminen on maksullista palvelua.

Yhdistyksen säännöissä tulee ainakin mainita yhdistyksen kotipaikka ja tarkoitus, toimintamuodot, määräykset yhdistyksen hallinnosta, yhdistyksen nimenkirjoittajat, jäseneksi liittymisen ja eroaminen sekä sääntöjen muuttaminen. Kaikki muu on yhdistyksen jokseenkin vapaasti päätettävissä, kuitenkin sillä rajoituksella, että kolmannen tahon tai yhdistyksen jäsenten etuja ei saa loukata.

Perustettavan yhdistyksen on täytettävä perustamisilmoituslomakkeet, perustamiskirja ja säännöt yhtenä kappaleena ja toimitettava asiakirjat joko suoraan yhdistysrekisteriin tai digi- ja väestötietovirastoon. Asia voidaan hoitaa myös sähköisesti.

Yhdistyksen perustamista ja hallintaa koskevaa perustietoa, lomakkeet ja niiden täyttöohjeet löytyvät Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivuilta:

www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html

4.3 PALOKUNTAYHDISTYKSEN MUUTOSILMOITUKSET

Muutosilmoitus yhdistysrekisteriin tehdään, kun yhdistyksen säännöt muuttuvat tai yhdistyksen nimenkirjoittajat vaihtuvat. Muutosilmoitus tehdään yhtenä kappaleena valmiille ilmoituslomakkeelle ja sen allekirjoittaa yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja. Ennen muutosilmoituslomakkeiden lähettämistä on palvelu maksettava Patentti- ja rekisterihallitukseen ennakolta. Asiointi onnistuu myös verkossa. Patentti- ja rekisterihallitus lähettää päätöksen muutosilmoituksen rekisteröinnistä postitse yhdistyksen osoitteeseen.

4.4 YHDISTYKSEN LOPETTAMINEN

Jos rekisteröity yhdistys lopettaa toimintansa, siitä tulee tehdä purkautumisilmoitus Patentti- ja rekisterihallituksen Yhdistysrekisteriin. Se tehdään, kun yhdistys on purkautunut ja yhdistyksessä purkautumistoimet on loppuunsaatettu. Lomakkeella ilmoitetaan henkilöt, jotka yhdistyksen purkautumisesta päättänyt kokous on valinnut selvitysmieheksi. Jos hallitus on valittu suorittamaan selvitystoimet, ilmoitetaan lomakkeella viimeinen hallitus.

Patentti- ja rekisterihallitus

https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/rekisteroidylle_yhdistykselle/yhdistyksen_lopettaminen.html

5. PALOKUNTAYHDISTYKSEN HALLINTO

5.1 KAKSI PÄÄLLEKKÄISTÄ HALLINTORAKENNETTA

Yhdistyshallinto on päivittäisten yhdistysrutien hoitoa, ja se pohjautuu yhdistysten toimintaa säätelevään lainsäädäntöön, yhdistyksen sääntöihin ja mahdollisiin toimintaohjeisiin. Yhdistyshallinnosta vastaa palokuntayhdistyksen puheenjohtaja.

Operatiivinen hallinto muodostaa oman hallintorakenteensa, joka pohjautuu osittain yhdistyksen sääntöihin ja toimintaohjeisiin, sekä sovittuihin toimintaperiaatteisiin ja -käytäntöihin, myös perinteisiin. Operatiivisesta hallinnosta vastaa yleensä palokunnan päällikkö.

Operatiivinen hallinto jakautuu vielä muodolliseen operatiiviseen hallintoon ja tilannejohtamiseen, joiden keskinäiset suhteet vaihtelevat palokunnittain.

5.2 YHDISTYSHALLINTO

Vapaaehtoispalokunnan hallinto toteutuu yleensä kirjoitettujen sääntöjen ja ohjesääntöjen mukaisesti. Yhdistyksen säännöt määräävät toiminnan tavoitteet sekä keskeiset toimintatavat ja miten päätöksenteko on järjestetty. Mahdolliset ohjesäännöt kertovat tarkemmin, miten asiat hoidetaan ja miten vastuut jakautuvat. Vapaaehtoinen palokuntayhteisö on pääsääntöisesti yhdistys. Suomen sopimuspalokuntien joukossa on kuitenkin myös muutamia teollisuus-, sotilas- ja laitospalokuntia, jotka ei ole yhdistyksiä. Joidenkin vpk-muotoisten palokuntayhdistysten taustalta löytyy myös tukiyhdistys, säätiö, laitos tai yritys.

5.3 YHDISTYKSEN KOKOUS

Yhdistyksen kokous, eli yhdistyksen jäsenten muodostama kokonaisuus kokoontuneena, on yhdistyksen ylin päättävä elin. Yhdistyksen säännöissä tulee olla maininta siitä, miten tällainen kokous kutsutaan koolle ja miten se muodollisesti toimii. Korona-epidemian myötä myös etäkokous tuli mahdolliseksi. Yhdistyksen halli-

tuksen kokoukset voidaan pitää etänä, jos siitä on yhdistyksen säännöissä maininta. Tarkista etäkokousta koskeva ajantainen ohjeistus!

Eduskunta hyväksyi 27.4.2021 lain väliaikaisesta poikkeamisesta osakeyhtiölaista, asunto-osakeyhtiölaista, osuuskuntalaista, yhdistyslaista ja eräistä muista yhteisölaeista (HE 53/2021 vp), joilla jatketaan nyt voimassa olevaa poikkeamislakia (677/2020). Uusi poikkeamislaki on voimassa 30.6.2022 asti.

Pääsääntönä laillisen kokouksen koollekutsumisessa on se, että kaikkia jäseniä tulee kohdella samalla tavalla. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kaikkien jäsenten välttämättä tulee osallistua itse päätöksentekoon, kunhan kaikille tarjotaan sama mahdollisuus.

Kokous toimii lain, sääntöjen ja joidenkin yleisesti omaksuttujen periaatteiden mukaisesti. Näistä, samoin kuin eri kokousvirkaillijoiden rooleista ja tehtävistä löytyy lisää tietoja esimerkiksi Jyväskylän yliopiston kurssiaineistosta.

Kokouksen tavoitteena on mahdollisimman jouheaa ja yhdistyksen kannalta tarkoituksenmukainen päätöksenteko. Siksi kannattaa jo etukäteen varmistua siitä, että kokoustekniikan alkeet ovat ainakin keskeisillä toimijoilla tiedossa.

<http://moniviestin.jyu.fi/ohjelmat/erillis/kielikeskus/kokous>

5.4 HALLITUS JA MUUT TOIMIELIMET

Yhdistyksen käytännön toiminnasta vastaa yhdistyksen hallitus, josta on oltava säännöissä maininta. Hallituksella on puheenjohtaja, mutta hänen lisäksi säännöt voivat varsin vapaasti määrittää hallituksen muun kokoonpanon. Hallitus voi olla iso tai pieni, se voi olla "ministerihal-

litus”, jossa kullakin jäsenellä on tietty erityistehävä tai ”kollegio”, jossa kaikki hoitavat kaikkea. Hallitus voi olla mandaattipohjainen, jolloin eri jäsenryhmille on taattu tietyt mandaattipaikat. Hallituksen toimikausi on määrätty säännöissä. Hallituksen jäsenet voivat olla valittuina kaikki samaksi määräajaksi, tai siinä voi olla erovuorojen porrastus siten, että ainoastaan osa hallituksesta vaihtuu samanaikaisesti.

Hallitustehtävä on luottamustehtävä, johon ei voida ketään vastoin tahtoaan määrätä, ja tehtävästä on oikeus pyytää eroa. Hallitustehtävään liittyy aina vastuu. Hallitustehtävästä eroaminen vaatii siten vastuuvapauden myöntämisen. Useimmissa yhdistyksissä vastuuvapaus myönnetään hallitukselle kollektiivisesti sääntöjen määräämällä tavalla yhdistyksen toimikauden päättyttyä. Jos erityiset syyt niin vaativat, voidaan vastuuvapaus jättää myöntämättäkin, jolloin asia viime kädessä ratkaistaan oikeudessa.

Hallituksen lisäksi yhdistyksellä voi olla vapaasti määritettäviä toimihenkilöitä ja muita toimielimiä, jotka asetetaan ja valitaan sääntöjen määrittämissä puitteissa ja jotka toimivat sääntöjen mukaan. Säännöissä voi olla määräys, että tällaisista elimistä päätetään yhdistyksen erikseen vahvistaman johto- tai ohjesäännön mukaisesti.

5.5 OPERATIIVINEN HALLINTO

Tämä kappale keskittyy vpk-yhdistyksen operatiiviseen hallintoon. Toimenpidepalkkaisen henkilöstön muodostamalla palokunnalla voi myös olla palomiesyhdistys, jolla on oma hallinto, mutta tämä ei ole rinnasteinen operatiivisen hallinnon kanssa. Yhdistyshallinnon osalta palomiesyhdistys sen sijaan vastaa täysin palokuntayhdistystä.

5.5.1 Operatiivisen hallinnon perusteet

VPK:n operatiivisen hallinnon ensisijaisena tehtävänä on valmiuden varmistaminen. Operatiivista hallintoa johtaa palokunnan päällik-

kö. Hänellä on siinä apunaan avustajia, joiden tehtävänimikkeet, vastuualueet, valintatavat ja toimikaudet vaihtelevat palokunnittain. Niistä on määräykset yhdistyksen säännöissä ja johto- tai ohjesäännöissä. Useimmissa palokunnissa on ainakin yksi varapäälikkö, mutta muut avustajat ovat palokunnan oman kehityksen, toimintakulttuurin ja koon mukaisia. On palokuntia, joissa palokunnanpäälikkö eräänlaisena toiminnanjohtajana tekee kaiken, ja palokuntia, joissa palokunnanpäälikkö on lähinnä hälytysosaston johtaja kaiken muun ollessa toisten vastuulla.

Työnjako operatiivisen hallinnon ja yhdistyshallinnon välillä on yhdistyksen oma asia. On palokuntia, joissa yhdistyksen kokouksen valitsema palokunnan päällistö muodostaa hallituksen, ja on yhdistyksiä, joissa hallitus valitsee päällistön – ja kaikenlaisia siltä väliltä. Käytännön toiminnan kannalta samoin kuin tarpeettoman kitkan vähentämiseksi on tarkoituksenmukaista, että pelisäännöt ovat kaikille selvät.

Palokunnan päällikkö, varapääliköt ja joissakin palokunnissa joukkueenjohtajat, koulutuspäällikkö, osastonjohtajat, asema-, kalusto- ja muut mestarit kuuluvat päällistön. Päällistöasema palokunnassa on luottamustehtävä, johon henkilö valitaan määrääjäksi.

Palokunnanpäälikön tehtävänä kaikissa vapaaehtoispalokunnissa on ensisijaisesti henkilöstöjohtaminen eli operatiivisen joukon pitäminen koossa ja kehittäminen siten, että sovittu valmius on turvattu.

Jos palokunnassa ei ole lainkaan operatiivista henkilöstöä, kyseessä ei enää ole palokunta sanan perinteisessä merkityksessä, vaan lähinnä turvallisuuteen tai muihin asioihin keskittynyt muu yhteisö. Suomessa on edelleen itseään palokunnaksi kutsuvia yhteisöjä, jotka eivät tarjoa muuta kuin esimerkiksi viihteellistä yhdessäoloa tai vaikkapa kiinteistön vuokrauspalveluja. Lisäksi on olemassa palokuntaperinteitä vaalivia yhdistyksiä, joilla niilläkään ei ole operatiivista merkitystä.

5.5.2 Hälytystilanteen johtaminen

Tilanteenaikainen organisaatio muodostuu yleensä hälytystilanteeseen tulevista henkilöistä.

Palokunnissa on olemassa erilaisia kirjoitettuja ja kirjoittamattomia sääntöjä sen varmistamiseksi, että hälytykseen lähtevässä yksikössä on aina johtaja, joka ei kuitenkaan välttämättä ole muodollisen organisaation mukainen johtaja.

Ellei asiasta ole johto- tai ohjesäännöissä selvää mainintaa, yleinen käytäntö on se, että asemaltaan tai kokemukseltaan vanhin tai muuten kykenevin johtaa yksikköä. Tapauskohteisesti saatetaan sopia toisinkin. Esimerkiksi ”savusukeltaja sukeltaa siitä huolimatta, että hän sattuisi olemaan palokunnan päällikkö, jos muita sukeltajia ei ole riittävästi”.

Hälytystilanteessa organisaatiota ei yleensä muuteta tilanteen aikana, ellei siihen ole hyvin painavaa syytä. Siksi esimerkiksi palokunnanpäälikkö voi olla mitä erilaisimmissa tehtävissä tilanneorganisaatiossa.

Sellaisissa palokunnissa, joissa on järjestetty päivystys tai varallaolo, johtosuhteet on otettu huomioon jo vuorojen muodostuksessa.

5.5.3 Nais-, nuoriso-, tuki-, reservi- ja veteraaniosastot

Hallinnollisesti nämä osastot saattavat toimia hyvin itsenäisesti, jopa täysin itsenäisinä yhdistyksinä tai sitten osana operatiivista hallintoa. Joissakin palokunnissa nämä osastot toimivat selkeiden johto- tai ohjesääntöjen mukaisesti, toisissa taas varsin epämääräisen rakenteen mukaan. Perinteisesti keskeinen tarkoitus on operatiivisen toiminnan tukeminen. Joissakin palokunnissa myös nämä tukiosastot on valjastettu suoraan operatiiviseen toimintaan esimerkiksi muonitus-, metsäpalo- tai öljyntorjuntatilanteiden varalle.

5.5.4 Muut osastot

Palokuntayhdistykseen saattaa kuulua esimerkiksi harrastusosasto, soittokunta, urheilukerho tai shakkiklubi. Lukuun ottamatta yhdistyksen talous- ja tilahallintoa näiden osastojen merkitys on lähinnä palokuntakulttuurin vaalimisen ja virkistyspuolella.

5.5.5 Palokunnanpäällikön tehtäväkenttä

Koska palokunnanpäällikkö toimii usein operatiivisen organisaation johtajan roolin ohessa myös toiminnanjohtajana, työmäärä uhkaa kasvaa kohtuuttomaksi. Taitava palokunnanpäällikkö osaa delegoida. Delegointi vähentää palokunnanpäällikön työtaakkaa ja luo yhdistyksen muille aktiiveille tarkoituksenmukaista tekemistä. Palokunnanpäällikölle jää kuitenkin vastuu organisaation toimivuudesta, joten kaikkeen delegointiin tulee kuulua valvonta. Palokunnanpäällikön tulee olla selvillä siitä, mitä palokunnassa tapahtuu, ja siksi on syytä luoda toimiva sisäinen raportointijärjestelmä.

Useimmissa vapaaehtoispalokunnissa palokunnanpäällikkö on myös palokunnan ulospäin näkyvät kasvot.

5.5.6 Operatiivinen johtaminen

Palokunnanpäällikkö vastaa siitä, että palokunta pystyy operatiivisten toimintojen osalta täyttämään palokuntasopimuksen velvoitteet. Viime kädessä yhdistyksen hallitus vastaa siitä, että yhdistys toimii sopimusten mukaisella tavalla, mutta vastuu siitä henkilöityy palokunnanpäällikölle.

Harvassa palokunnassa hälytystoiminta seuraa enää muodollista organisaatiota. Useimmissa käytännön hälytystehtävissä toimijana on ad hoc -organisaatio eli ne henkilöt, jotka ovat riittävän nopeasti saapuvilla tai erillisen varallaolojärjestelyn myötä vuorollaan siihen varautuneet. Muodollinen operatiivinen organisaatio toimii yleensä koulutusorganisaationa.

5.5.7 Operatiivis-hallinnollinen johtaminen

Palokunnan ydintoiminnan seurannalla ja suunnittelulla on konkreettinen merkitys toiminnan jatkuvuuden ja kehittämisen kannalta. Seuranta havainnollistaa sen, missä itse asiassa mennään, ja suunnittelulla osoitetaan menosuunta. Seurannan sivutuotteena syntyvät keskeisimpien raporttien rungot. Tällaisia raportteja usein myös tarvitaan kuvaamaan toimintaa ulospäin. Suunnittelun pohjana voidaan ainakin useimmissa tapauksissa käyttää raporttien aineistoa hyväksi ja päinvastoin.

Osa operatiivis-hallinnollisesta johtamisesta liittyy operatiiviseen koulutukseen, joka useimmissa palokunnissa on keskeinen toimintamuoto hälytystehtävien ohella. Palokuntakoulutuksesta on olemassa erilliset ohjeet ja mallit.

5.5.8 Henkilöjohtaminen

Palokunnan johtaminen on mitä suurimmassa määrin henkilöjohtamista. Jotkut osaavat sitä luontaisesti, toisilta se vaatii huomattavia ponnisteluja. Henkilöjohtajuuden peruselementti on, että johtaja pystyy asettumaan johdettavien asemaan, mutta nauttii johdettavien arvostusta ja luottamusta. Palokunnanpäällikön asemaa helpottaa se, että hänet on valittu tehtäväänsä demokraattisesti. Jos hän epäonnistuu tehtävässään eikä enää nauti jäsenistön luottamusta, valitaan tilalle sopivampi henkilö, jolle tarvittaessa pikaisesti järjestetään myös muodollinen pätevyys.

Keskeinen henkilöjohtamisen työkalu on palaute, sen antaminen, vaatiminen ja vastaanottaminen. Positiivinen palaute on kannustus, joka on tarpeen silloinkin, kun palkittu itse sen merkitystä vähättelee. Kielteinen palaute sen sijaan on arvokas signaali, joka ohjaa tarkistamaan toiminnan suuntaa. Kaikki negatiivinen palaute ei välttämättä ole asiallista. Hyvä johtaja ei siitäkään hermostu, vaan pohtii sitä jonkin toisen ongelman ilmentymänä. On uskallettava katsoa peiliin, vaikka se joskus tuntuu pahalta. Tosiasioiden tunnustaminen on viisauden alku, ja viisaudella organisaatiota on johdettava.

Palokunnanpäällikön tehtävänä on toimia työrauhan takaajana sekä ulkoiseen maailmaan nähden että palokunnan sisäisten ristiriitojen paineessa. Palokunnanpäällikön tulee siinä noudattaa puolueetonta linjaa, eli hänen tulee tilanneanalyysin jälkeen toimia siten, että kokonaisuus kärsii mahdollisimman vähän, vaikka johtaminen ei onnistuisi ilman kyöneleitä tai ovien paukuttelua. Yhteinen etu on asetettava yksilön edun edelle. Konfliktihallinnan perusteiden osaamisesta on hyötyä, mutta mikään ei estä ulkopuolisen asiantuntijan valjastamista, jos tuntuu siltä, että omat eväät eivät riitä.

5.6 HALLINNOLLISET ONGELMATILANTEET

Rekisteröidyn yhdistyksen ja sen luottamushenkilöiden tulee toiminnassaan noudattaa Suomen voimassaolevia lakeja ja määräyksiä sekä yhdistyksen omia sääntöjä. Huolellisella toiminnalla ja asioihin etukäteen perehtymällä vältetään yleensä ongelmatilanteet kaikkein tehokkaimmin. On hyvä muistaa, että lain tai sääntöjen vastainen toiminta saattaa äärimmilleen vietyä johtaa

siihen, että virheelliseen toimintaan tai laiminlyöntiin syyllystynyt luottamushenkilö ja viime kädessä yhdistyksen hallituksen jäsenet joutuvat henkilökohtaiseen vahingonkorvausvastuuseen toiminnan osalta.

Palokuntayhdistyksen toiminnassa tietyt tilanteet vaativat erityisen tarkkaa etukäteissuunnittelua. Tällaisia ovat tyypillisesti suuremmat investoinnit kuten kiinteistöprojektit sekä ajoneuvojen ja muun arvokkaamman kaluston hankinnat ja vastaavasti omaisuuden myyntihankkeet. Varmistamalla sen, että kaikki päätökset on tehty yhdistyksen sääntöjen edellyttämällä tavalla jäsenkokouksissa, hallituksen kokouksissa ja valtuutuksin minimoidaan riidan riski. Vältetään myös palokunnan päällikön tai hallituksen puheenjohtajan joutuminen henkilökohtaiseen vastuuseen virheestä. Samoin vastuullinen hallitus mitoitaa etenkin investoinnit vastaamaan yhdistyksen taloudellista kantokykyä siten, ettei yhdistyksen toiminnan jatkuminen vaarannu.

Myös henkilösuhteet saattavat usein aiheuttaa haastavia tilanteita myös palokuntayhdistyksissä. Tällainen tilanne saattaa kärjistyä siten, että yhdistyksen jäsen eroaa tai erotetaan yhdistyksestä. Etenkin erottamistilanteissa kannattaa

varmistaa, että sääntöjen mukaiset erottamispe-
rusteet, kuten yhdistyksen sääntöjen olennainen
rikkominen tai etuja vastaan toimiminen, todella
täyttyvät. Varmistetaan myös, että erottamis-
päättös ja siitä valittaminen toteutetaan tarkasti
yhdistyslain ja yhdistyksen sääntöjen mukaisesti.
Oikeuskäytännössä yhdistyksestä erottamiselle
on asetettu varsin korkeat kriteerit. Usein on
edellytetty, että henkilölle on ensin annettu kirjal-
linen varoitus sääntöjen vastaisesta toiminnasta.

5.7 ASiantuntija-APUA HAL- LINNOLLISIIN ONGELMATILAN- TEISIIN

Monesti lain ja sen tulkinnan sekä sääntöjen ja
parhaiden käytäntöjen ymmärtäminen ja tarvit-
tavien asiakirjojen laatiminen edellyttää myös
asiantuntija-apua. Tällaista konsultaatiota on
luonnollisesti saatavissa asianajo- ja lakiasi-
antoimistoista korvausta vastaan, mutta usein
yhdistyksen taloudelliset resurssit asettavat
rajoitteita tällaisten toimijoiden käytölle. On kui-
tenkin viisaampaa käyttää asiantuntijaa ja mak-
saa tästä palvelusta kuin toimia epävarmassa
tilanteessa omalla riskillä. Konsulteille voi aina

ehdottaa yhteiskunnallisesti arvokkaan toimin-
nan tukemista veloituksettomalla neuvonannolla
tai sopimalla etukäteen alennetusta palkkiosta.

Mikäli palokuntayhdistyksen jäsenistössä tai
lähipiirissä on oikeudellisen tai hallinnollisen
koulutuksen omaavia henkilöitä, kannattaa luon-
nollisesti heidän osaamistaan pyrkiä hyödyntä-
mään mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi alan
järjestötoimijoilla, kuten SPEK, alueelliset pelas-
tusliitot, Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ja
Suomen palopäälystöliitto, on runsaasti käytän-
nön kokemusta erilaisista tilanteista ja heidän
kauttaan voi vähintäänkin kysyä sopivia kontak-
teja asioiden selvittämiseksi. Lisäksi Patentti- ja
rekisterihallituksen alaisella yhdistysrekisterillä
on lakimiehiä ja muuta henkilökuntaa, joiden
puoleen voi kääntyä yhdistysoikeudellisissa tai
hallinnollisissa kysymyksissä. Verotukseen liitty-
vissä kysymyksissä voi hyödyntää Verohallinnon
maksutonta neuvontapalvelua tai Veronmaksajain
Keskusliiton maksullista neuvontaa.

6. TALOUDENHOIDON PERUSTEET

6.1 YLEISTÄ TALOUDENHOIDON PERUSTEISTA

Yhdistyksen hallituksen jäsenten ja muiden vastuuhenkilöiden tulee olla selvillä yhdistyksen taloudenpidon periaatteista. Yhdistyksen on pystyttävä suoriutumaan niistä maksuista ja velvoitteista, joihin se toiminnallaan on sitoutunut. Rahaa vaativia päätöksiä ei voi tehdä, ellei vaadittava rahoitus ole kunnossa. Talousarvioesityksellä valmistaudutaan tulevaan toimintaan. Esi-tyksen hyväksyy yhdistyksen jäsenistön kokous, minkä jälkeen talousarvio määrittää toiminnan taloudelliset puitteet. Jos tilanne vaatii, voidaan lisätalousarviossa määrittää puitteita uudelleen.

Yksinkertaisimmissa tapauksissa taloushallinto hoituu palokunnan omin voimin, jolloin esimerkiksi toiminnantarkastajaksi on hyvä valjastaa talkoohengessä toimiva asiantuntija, jos sellainen palokunnasta tai paikkakunnalta löytyy.

Yhdistykseen on valittava joko HTM- tai KHT-tilintarkastaja, jos vähintään kaksi seuraavista raja-arvosta täyttyy päättyneellä ja sitä edeltäneellä tilikaudella:

- taseen loppusumma yli 100.000,00 euroa
- kokonaistuotot yli 200.000,00 euroa
- palveluksessa keskimäärin enemmän kuin kolme henkilöä

Kokonaistuottoihin ei lasketa yhdistyksen saamia yleisavustuksia.

Mikäli kyseiset rajat eivät ylity, voidaan yhdistykseen valita vain toiminnantarkastaja tai toiminnantarkastajat.

Jos palokunnan taloushallinto on kovin monimutkainen, siihen kannattaa yleensä palkata ulkopuolinen asiantuntija.

Järjestelytavasta huolimatta yhdistyksen hallituksen tulee olla selvillä taloushallinnon periaatteista. Siihen tarkoitukseen suositellaan esimerkiksi kansalaisopistojen tai vastaavien järjestämiä kursseja.

<https://www.yhdistystori.fi/yhdistyksille/jarjestotietopankki/>

6.2 KIRJANPITO JA KIRJANPITOLAKI

Yhdistyslaki (26.5.1989/503), kirjanpitolaki, kirjanpitoasetus ja tilintarkastuslaki antavat puitteet yhdistyksen taloudellisten asioiden lainmukaiseen hoitamiseen. Yhdistyksen on pidettävä kirjanpitoa tilikausien taloudellisesta toiminnasta. Kirjanpidon perusteella tehdään tilikauden päättyessä tilinpäätös. Tilin- tai toiminnantarkastaja tai -tarkastajat suorittavat tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen sekä hallinnon tarkastuksen. Tilintarkastajan on annettava päivätty ja allekirjoitettu tilintarkastuskertomus. Yhdistyksen jäsenistö hyväksyy edellisen tilikauden tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen ja myöntää vastuuvapauden yhdistyksen vastuuhenkilöille. Se voi jättää epäselvissä tapauksissa tilinpäätöksen hyväksymättä ja vastuuvapauden myöntämättä.

Kirjanpitolaki

<https://finlex.fi/fi/laki/ajanta-sa/1997/19971336>

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajanta-sa/1997/19971339>

Tilintarkastuslaki 18.9.2015/1141
<https://finlex.fi/fi/laki/ajanta-sa/2015/20151141>

6.3 VEROTUS

6.3.1 Tuloverotus

Palokuntayhdistykset lasketaan lähes poikkeuksetta yleishyödyllisiksi yhdistyksiksi. Jossain tapauksessa kyseeseen saattaa tulla myös niin sanottu superyleishyödyllisyys, jolloin yhdistys voi saada anomuksen perusteella verohuojennusta muutoin veronalaisesta tulostaan.

On tärkeää huomata, että myös yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen elinkeinotulostaan ja kiinteistön tuottamasta tulosta (Tuloverolaki, TVL 23 §). Lakiin on säädetty joitakin poikkeuksia muutoin elinkeinotoimintana pidettävien toimintojen verollisuudesta (TVL 23.3 §). Muun muassa kiinteistön tuottama tulo on veronalaista vain siltä osin kuin se on vuokrattu muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen. (Ks. myös kohta 6.4.9 Liiketoiminta)

Vpk:t ja palomiesyhdistykset ovat olleet verovelvollisia esimerkiksi tulityökoulutuksesta, sukelluskoulutuksesta, kaluston vuokrauksesta, veden kuljetuksesta, pesupalvelusta, palovartiointipalvelusta, muutoista, kioski- ja ravintolatoiminnasta ja kiinteistön vuokrauksesta. Tästä verotettavasta toiminnasta on käytetty tapauskohtaista harkintaa. Vähäiseksi tulkittava ja ei-elinkeinotoiminnan omainen toiminta voidaan hyväksyä verottomaksi. Verollisuudesta on käyty keskustelua, kun on harjoitettu palovartiointia, öljyntorjuntaa ja varsinaisen pelastustoiminnan myyntiä, kuten esimerkiksi ensiapupalvelut erilaisissa juhlatilaisuuksissa tai konserteissa. Verolliseksi toiminta voidaan tulkita esimerkiksi silloin, jos tätä palvelua voi tuottaa myös jokin muu taho kuin palokuntayhdistys. Pääsääntönä on, että palokuntayhteisön verovapaus tai

muut poikkeamat yhteiskunnan yleisistä pelisäännöistä (vrt. esim. kuljettajan ammattipätevyysvaatimukset) eivät saa aiheuttaa todellisen kilpailutilanteen vääristymistä. Poikkeukset ja palokunnan erioikeudet eivät saa haitata muiden ammatinharjoittajien toimintaa.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajanta-sa/1992/19921535#O2L3P23>

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/yhdistys-ja-saatio/yleishyodyllisen-yhteison-tuloverotus/>

6.3.1.1 Veroilmoitus

Palokuntayhdistyksen on tehtävä veroilmoitus silloin, kun sillä on verotettavaa tuloa.

Veroilmoitus on jätettävä aina, kun verotoimistolta saadaan esitetytty veroilmoituslomake tai veroilmoitusta muutoin erikseen pyydetään. Yhdistysten ja säätiöiden veroilmoituslomakkeet perustuvat pitkälti kirjanpitolain mukaiseen tuloslaskelmaan ja taseeseen. Yhdistysten tulee itse tehdä erittelyt verotettavista tuloistaan ja eräistä muista eristä. Oikein täyttäminen ja lomakkeiden palauttaminen määräaikaan mennessä on ensiarvoisen tärkeää – laki velvoittaa yhdistykset antamaan verottajalle riittävät tiedot. Puutteellisten tietojen selvittelystä verottaja on oikeutettu veloittamaan.

6.3.1.2 Verohuojennus

Palokuntayhdistys voi saada verohuojennusta anomuksesta. Tällöin tuloverolain mukaan ve-

ronalainen tulo voidaan katsoa verovapaaksi. Palokuntayhdistykset ovat olleet yleensä superyleishyödyllisiä, kun oman toiminnan sisällön on katsottu olevan riittävää. Superyleishyödyllisyyden ehtona on kuuluminen valtakunnalliseen järjestöjärjestelmään. Erilaisia yhteisöjen tukiyhdistyksiä ei ole pidetty superyleishyödyllisinä.

Päätöstä veronhuojennuksesta tehtäessä on tärkeää, että huojennuksesta kertyvää varallisuutta käytetään riittävässä määrin yleishyödylliseen toimintaan, ei elinkeinotoimintaan.

Tuloverolain mukaisesta verotettavasta tulosta voi saada huojennuksen silloin, kun tästä tulonhankinnasta ei ole kilpailuhaittaa. Kiinteistön tuottaman tulon osalta huojennuksen voi saada, jos kiinteistöä käytetään pääasiallisesti yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen.

Tuloverolaki

<https://finlex.fi/fi/laki/ajanta-sa/1992/19921535>

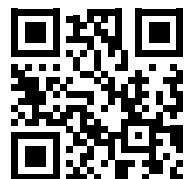

Laki verotusmenettelystä

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajanta-sa/1995/19951558>

www.vero.fi

6.3.2 Arvonlisävero

Aivan kuten muutkin yhteisöt, on palokuntakin oikeutettu harjoittamaan elinkeinotoimintaa omien sääntöjensä ja mahdollisuuksiensa puitteissa. On kuitenkin huomattava, että muiden, kuten esimerkiksi pelastuslaitoksen omistaman samoin kuin muuten verovapaan kaluston käyttö tällaiseen tarkoitukseen saattaa olla erilaisten rajoitusten piirissä. Tällaisesta elinkeinotoiminnasta, esimerkiksi erilaisten palveluiden tuottamisesta maksullisesti, palokunta voi joutua maksamaan arvonlisäveroa. Tavarain tai palvelun myyjä on velvollinen kantamaan arvonlisäveroa, kun arvonlisäverolaissa tarkoitettu liikevaihto tilikaudelta on yli 10000 euroa. Tällöin palokuntayhdistyksen tulee hakeutua arvonlisäverorekisteriin ja tilittää ohjeen mukaisesti verot. Vastaavasti verovelvollisella on vähennysoikeus. Alkutuotantoon, kuten esimerkiksi palvelun myyntiin, kohdistuviin hankintoihin sisältyvät arvonlisäverot ovat vähennyskelpoisia arvonlisäverolain yleisten säännösten perusteella. Alkutuottaja saa vähentää toiselta verovelvolliselta verollista toimintaa varten ostettuun tavaraan tai palveluun sisältyvän veron.

Arvonlisäverolaki

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajanta-sa/1993/19931501>

6.3.3 Kiinteistövero

Kiinteistövero on kiinteistön arvon perusteella kunnalle vuosittain suoritettava vero. Kiinteistövero koskee kaikkia kiinteistöjä lukuun ottamatta metsiä ja maatalousmaita. Verottomia ovat myös eräät yleiset alueet, kuten kadut ja torit. Kiinteistövero menee kiinteistön sijaintikunnalle.

Vuokratontilla olevasta rakennuksesta ja rakennelmasta vero määrätään rakennuksen omistajalle ja tontista vuokranantajalle.

Kiinteistövero pannaan maksuun kiinteistölle määrätyn verotusarvon perusteella. Vero on kunnanvaltuuston vahvistaman prosentin mukainen määrä kiinteistön edellisen vuoden verotusarvosta. Kunta päättää veroprosentit vuosittain. Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti voi vaihdella 0,00 ja 1,00 välillä. Useimmissa kunnissa on palokuntayhteisöjen kiinteistöjen kiinteistöveroprosentiksi määritetty 0,00 kiinteistöverolain 13 a §:n perusteella.

Kiinteistöverolaki

<https://finlex.fi/fi/laki/ajanta-sa/1992/19920654>

6.3.4 Verotusongelmat

Erityisesti omaa kiinteistöä hallinnoivat ja erilaisista oheistulohankintaa harrastavat palokunnat saattavat kohdata veroteknisiä ongelmia. Ne liittyvät useimmiten tuloverotukseen, arvonnäköveroon, kiinteistöverotukseen tai verovapauteen. Näihin löytyy usein ratkaisu verohallinnon verkkosivuilta (www.vero.fi).

Jos palokunnassa ei kaikki ole aivan verosäädösten mukaisella mallilla, on syytä ryhtyä toimenpiteisiin puutteiden poistamiseksi. Monessa palokunnassa laiminlyöty asia on veroilmoituksen jättäminen. Veroilmoitus on syytä jättää, kunnes verottaja kirjallisesti ilmoittaa, ettei se ole tarpeen. Näin kukaan ei pääse takautuvasti esittämään, että olisi menetelty virheellisesti.

6.4 PALOKUNTAYHDISTYKSEN RAHOITUS

6.4.1 Yleistä rahoituksesta

Palokuntayhdistyksen rahoitustarpeet riippuvat yhdistyksen toiminnan muodoista ja laajuudesta. Operatiiviseen ydintoimintaan keskittynyt

palokuntayhdistys, joka toimii pelastuslaitoksen tiloissa ja käyttää sen ajoneuvoja, kalustoa ja varusteita, selviää pienellä vuosibudjetilla. Se pystyy yleensä ylläpitämään toimintaansa sopimuskorvauksella, jäsen- ja kannatusmaksuilla sekä pienimuotoisella varainhankinnalla ilman muuta ulkopuolista rahoitusta.

Palokuntayhdistys, joka omistaa kiinteistönsä, kalustonsa ja varusteensa sekä harjoittaa liiketoimintaa ja on lukuisine osastoineen muutenkin aktiivinen, tarvitsee toimintojensa rahoittamiseen usein myös ulkopuolista rahoitusta.

Suomen palokuntayhdistykset ovatkin rahoituksen kannalta hyvin monimuotoisia. Yksiselitteistä ohjetta rahoituksen hoitamiseksi ei ole.

6.4.2 Jäsen- ja kannatusmaksut

Yhdistys voi periä jäseniltään vuosittaista jäsenmaksua sääntöjensä puitteissa. Sekä jäsenettä kannatusjäsenmaksun tason yhdistys voi määritellä täysin vapaasti. Jäsenmaksutulot ovat yleensä vaatimaton osa palokunnan tuloista. Jäsenmaksu voi olla selvä varainhankintamuoto tai tarkoitettu lähinnä mittaamaan jäsenen kiinnostusta palokuntatoimintaa kohtaan.

On vielä hyvä muistaa, että myös kannatusjäsenillä on yhdistyslain ja yhdistyksen sääntöjen mukaisia oikeuksia, joten myös kannatusjäsenhankinnan osalta voi olla syytä soveltaa tiettyä harkintaa.

6.4.3 Sopimuskorvaus

Pelastuslaitoksen maksama sopimuskorvaus muodostaa huomattavan osan sopimuspalokunnan tulorahoituksesta. Korvauksen taso vaihtelee alueittain. Sopimuskorvausta maksetaan sopimuksessa määritellyistä palveluista, joita palokuntayhdistys tarjoaa. Sopimuskorvaus jakautuu yleensä kiinteään osaan (perus- tai yhdistyskorvaus), joka on tarkoitettu yhdistystoiminnan ylläpitoon, ja muuttuvaan osaan, joka on sidottu esimerkiksi hälytysten määrään.

Jotkut pelastuslaitokset maksavat myös toimenpidepalkkaisten ylläpitämille palomiesyhdis-

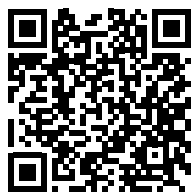
tyksille yhdistyskorvausta. Tämä korvaus ei ole muodollisesti rinnastettavissa vpk-sopimuksen korvauksiin, vaikka korvauksen määräytymisperuste voi olla osittain esimerkiksi operatiivisen toiminnan aktiivisuuteen perustuvaa. Yhdistyskorvaus on lähinnä tarkoitettu työhyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

6.4.4 Avustukset

Useat palokunnat hakevat toimintansa rahoittamiseen myös erilaisia avustuksia, joita esimerkiksi kunnat myöntävät alueellaan toimiville yhdistyksille. Yleisin näistä avustuksista on kunnan nuorisotoimen myöntämä avustus nuorisotyölle.

Myös Leader-tuen hakeminen on varteenotettava vaihtoehto palokuntayhdistyksen hankkeiden rahoittamiseksi.

<https://www.leadersuomi.fi/fi/mita-on-leader/>

6.4.5 Palosuojaelurahaston avustukset sopimuspalokunnille

Sopimuspalokuntien pienavustukset myönnetään sopimuspalokunnille, joilla on voimassa oleva palokuntasopimus. Avustuksilla tuetaan hälytysvalmiuden tehostamista tai työturvallisuuden parantamista tukevia kalustohankkeita. Avustusta myönnetään myös sellaisiin hankintoihin, joilla turvataan VPK-toiminnan jatkuvuutta ja toimintaedellytyksiä. Hakemukset toimitetaan suoraan Palosuojaelurahastoon ilman erillistä hakuaikaa (jatkuva haku).

Sopimuspalokunnille myönnettävien erityisavustusten osalta noudatetaan hankinnan tai hankkeen 20 000 euron (sis. alv) hintarajaa. Samalla hakemuksella voi hakea avustusta useisiin alle 20 000 euron hankintoihin tai hankkeisiin.

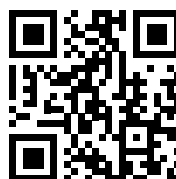
Hintaraja tarkoittaa kaluston yksikköhintaa (arvonlisäverollinen hinta), kiinteän omaisuuden, rakennuksen tai rakennuksessa olevan huoneiston hankintaan tai perusparannukseen kohdistuvissa hakemuksissa hankkeen yhteenlaskettuja kuluja.

Hintarajan alittaviin hankkeisiin on jatkuva avustushaku vuoden sisällä hankinnan maksamisesta. Hintarajan ylittäviin hankkeisiin haetaan avustusta kalusto- tai rakennushankeavustushaun yhteydessä kerran vuodessa.

Kalustohankeavustusta voidaan myöntää pelastuslaitoksille ja sopimuspalokunnille. Pelastuslaitoksille avustusta myönnetään kaluston tai järjestelmän hankinnasta aiheutuneisiin kustannuksiin. Kaluston osalta yksikköhinnan tulee olla vähintään 30 500 euroa (sis. alv). Pelastuslaitoksille voidaan myöntää erityisavustusta myös pelastustoimen kenttäjohtamisjärjestelmän päätelaitteiden hankintoihin. Sopimuspalokunnille voidaan myöntää erityisavustusta yksikköhinnaltaan yli 20 000 euron (sis. alv) kaluston hankinnasta aiheutuneisiin kustannuksiin. Alle 20 000 euron kalustohankintoihin sopimuspalokunnat voivat hakea sopimuspalokuntien pienavustusta. Ajoneuvotyypikohtaiset enimmäishinnat sekä muut avustusehdot on määriteltävä hakuohjeissa.

Rakennushankeavustusta voidaan myöntää kunnille, pelastuslaitoksille ja sopimuspalokunnille uusien paloasemien rakentamiseen sekä vanhojen paloasemien merkittävään peruskorjaukseen tai laajentamiseen. Rakennusavustusta myönnetään paloaseman rakentamiskustannuksiin ja kiinteisiin kalusteisiin. Sopimuspalokuntien osalta avustusta ei myönnetä paloaseman juhlasalin tai vastaavan tilan rakennuskustannuksiin. Rakennushankeavustusten hakuehdot on määriteltävä hakuohjeissa.

www.psr.fi

6.4.6 Seurantalojen korjausavustukset

Palokuntayhdistysten omistamien talojen kunnostamiseen on mahdollista saada seurantalojen korjausavustusta. Suomen Kotiseutuliitto julistaa vuosittain korjausavustukset haettavaksi. Hakemukset on toimitettava ohjeen mukaisesti Suomen Kotiseutuliittoon. Avustuksien myöntämisen edellytyksenä on, että eduskunta osoittaa talousarviossa tarvittavat määrärahat seurojentalojen korjausavustuksiin. Hakulomake ja hakuohjeet ovat tulostettavissa Suomen Kotiseutuliiton sivuilta.

<https://kotiseutuliitto.fi/seurantat/seurantalojen-korjausavustus/>

6.4.7 Palvelujen myynti

Palokunta voi tehdä varainhankintaa mitä monimuotoisimmin keinoin. Erilaisten palvelujen myynti voi kuulua verottomuuden piiriin silloin, kun se ei kilpaile muiden mahdollisten yrittäjien kanssa. Pienimuotoinen varainhankinta ei muodosta pääasiallista tai arvonnäkökohtaa ylittävää tuloa palokunnalle. Pienimuotoista varainhankintaa voi olla muun muassa perinteiset henkilötyövoimaa vaativat talkooluonteiset ja yksittäiset palvelutehtävät. Palokuntalaisia näkyy hoitamassa yleisötilaisuuksien valvonta-, avustus- ja ohjaustehtäviä. Myös pienimuotoinen, ei liiketoiminnan kaltainen karjasuojien ja pihojen pesu ovat yleisiä varainhankintamuotoja. Kuluksissa nähdään usein palokuntalaisia avustajina. Kannattaa tiedustella verottajan kantaa ennen kuin ryhtyy aivan uutta varainhankintamuotoa kehittämään.

Erilaiset julkaisut ja kalenterit kuuluvat myös palokuntien varainhankintamuotoihin.

Perinteisellä tanssitoiminnalla ei muutamaa

poikkeusta lukuun ottamatta ole enää menneiden vuosien merkitystä Suomen palokuntien varainhankinnassa. Samoin tapahtumien järjestäminen on palokunnissa hiipunut.

Useilla palokuntayhdistyksillä on säännöllisesti niiden toimintaa tukevia sponsoreita.

6.4.8 Keräykset ja arpajaiset

Arpajaisten ja keräysten järjestäminen on muodostunut joidenkin palokuntien säännölliseksi varainhankintamuodoksi. Tällaisten tulonhankkimiskeinojen juridisena edellytyksenä on, että yhteisön säännöissä on niistä maininta.

Rahankeräykset ovat luvanvaraisia. Rahankeräyslupaa haetaan tekemällä kirjallinen hakemus Poliisihallitukselle. Rahankeräyslupaa voi hakea joko postitse, sähköpostitse tai poliisin sähköisessä asiointipalvelussa.

Jos palokunnan tilaisuudessa on vaikkapa säästöpossu esillä, siihen ei tarvita erityistä lupaa, kunhan kerätyt varat yksiselitteisesti menevät palokunnan tai esimerkiksi sen nuorisosaston toiminnan tukemiseksi. Palokuntayhteisö saa ottaa vastaan lahjoituksiakin, jos siitä on maininta yhdistyksen säännöissä.

Pienkeräys on nimensä mukaisesti pieni rahankeräys, jolla kerätään rajallinen määrä rahaa lyhyessä, rajoitetussa ajassa. Pienkeräyksen järjestäminen edellyttää kirjallisen ilmoituksen tekemistä poliisilaitokselle. Pienkeräyksellä saa kerätä enintään 10 000 euroa, pienkeräys voi kestää enintään kolme kuukautta ja niitä saa järjestää enintään kaksi kertaa kalenterivuodessa. Pienkeräys edellyttää ilmoituksen tekemistä poliisilaitokselle ja rahankeräyslaissa säädettyjen edellytysten täyttymistä.

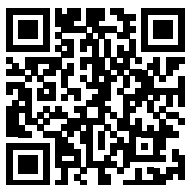
Rahankeräyslaki 863/2019

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190863>

<https://poliisi.fi/rahankeraysluvat>

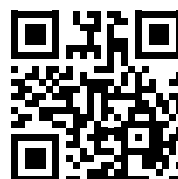
Tavara-arpajaisista samoin kuin arvauskilpailuista, tavaravoittoautomaateista ja bingopelistä on säädetty Arpajaislaissa, joka määrää tällaiset toiminnot luvanvaraisiksi, jolloin luvan myöntää paikallinen poliisilaitos. Yleishyödyllinen yhteisö saa ilman lupaa toimeenpanna yleishyödyllisen toiminnan tukemiseksi sellaiset tavara-arpajaiset, joissa arpojen yhteenlaskettu hinta on enintään 2000 euroa edellyttäen, että arpojen myynti ja voittojen jako tapahtuu samassa tilaisuudessa. Tällaisissakin tapauksissa on tehtävä tilitys poliisilaitokselle, paitsi, jos arvat on myyty ainoastaan arpajaiset toimeenpanevan yhteisön jäsenten keskuudessa.

Voittojen yhteenlasketun arvon tulee vastata vähintään 35 prosenttia arpojen yhteenlasketusta myyntihinnasta. Pienimmän voiton tulee vastata ainakin arvan hintaa ja mahdollisesti voittona annettavia arpoja ei saa laskea mukaan voittojen vähimmäisarvoon.

Arpajaislaki 1047/2001

<https://arpajaislaki.fi/>

Tee arvio hankkeen rahoitustarpeesta ja selvitys siitä, mikä on edullisin rahoitustapa - laina, leasing, osamaksu tai vuokraus.

Selvitä, miten ja milloin mahdollinen laina pystytään maksamaan takaisin.

Selvitä vakuuksien tarve ja saatavuus.

Kilpailuta pankit ja muut rahoittajat.

Neuvottele mahdollisimman kokonaistaloudellinen sopimus rahoituksesta.

Tutki mahdollisuuksia saada hankkeelle sponsorointia.

6.4.9 Liiketoiminta

Palokuntayhdistyksen liiketoiminnaksi lasketaan kaikki sellainen kaupallinen toiminta, jota tarjoaa tai voi tarjota myös muu taho. Liiketoiminta on yleensä arvonlisäverollista. Palokunta voi harjoittaa mitä tahansa liiketoimintaa, kunhan se on sopusoinnussa yhdistyslain ja yhdistyksen sääntöjen sekä ao. toimintaa mahdollisesti säätelevän muun säädösten kanssa. Esimerkiksi veden kuljettaminen sellaisenaan ilman kuljetuksen kytkentää muuhun palveluun voi joutua liikennelupa- ja kuljettajan ammattipätevyyssääntöjen piiriin.

Pienimuotoinen liiketoiminta on mahdollista yhdistyksen harjoittamana, mutta laajempaa toimintaa varten on syytä harkita oman juridisen henkilön, esimerkiksi osakeyhtiön perustamista. Tällöin perustettu yhtiö toimii aivan normaalin yrityksen tavoin ja siitä on mahdollista tulouttaa tuottoa palokuntayhdistykselle esimerkiksi osinkoina.

6.4.10 Tilapäinen rahoitus

Palokunta voi käyttää toimintansa ja hankintojensa tilapäiseen rahoittamiseen ulkopuolisia tahoja. Hyvin yleistä on palokunnan oman ajoneuvokaluston hankinta lainarahalla. Myös kiinteistöjen hankinta joudutaan usein rahoittamaan lainalla.

Pankkilainan vaihtoehtoina on nykyään useita erilaisia rahoitusinstrumentteja, joita eri rahoituslaitokset tarjoavat. Rahan hintaan eli korkoon vaikuttavat olennaisesti yhdistyksen kyky hoitaa velvoitteensa sekä yhdistyksen antamat vakuudet lainanantajalle. Mikäli yhdistys joutuu turvautumaan lainarahaan, lainoittajat kannattaa kilpailuttaa.

7.1 YLEISTÄ

Yhdistyksellä tulee sekä nyt että tulevaisuudessa olla sellainen jäsenistö, että yhdistys pystyy toisaalta itse toimimaan ja toisaalta vastaamaan sovituista velvoitteista. Koska vapaaehtoisia ei voida käskää muutoin kuin hälytystilanteessa ja silloinkin rajoitetusti, henkilöstön hallinnan tulee perustua seikkoihin, joista motivointi on keskeisessä asemassa. Jäsenet tulee saada itse haluamaan tehdä työtä yhteisön eteen.

Eri yksilöillä on erilaisia motiiveja. ”Vilpitön halu auttaa hädässä olevia kanssaihmiisiä” on yleisesti kuultu motiivi, mutta usein motiivit ovat paljon raadollisempia. Yhdistyksessä pitää löytää ne keinot, joilla erilaisia jäseniä saadaan toimimaan yhdistyksen yhteisesti haluamaan suuntaan.

Kaikista ei välttämättä tule koskaan palokuntalaisia. Tämä ei kuitenkaan estä heitä tulemasta erinomaisiksi järjestöihmisiksi ja vapauttamaan muita palokunnan perustehtävään.

Henkilöstön hallinta kiteytyy osastojen toiminnassa. Henkilöstöhallinto on erityisesti palokunnanpäällikön vastuulla. Tehtävässään hän tarvitsee henkilöstöhallinnon erilaisia työkaluja.

Palokunnassa pysytään juuri niin kauan kuin jäsen itse sitä haluaa – ei yhtään kauemmin. Usein riveistä poistutaan vähitellen ilman ovien paukuttelua. Erityisesti silloin yhdistyksen johdon tulee katsoa peiliin ja kysyä: miksi? Mikä on mennyt vinoon, vai ovatko syyt muualla? Karannutta lammasta ei yleensä pystytäkään palauttamaan, mutta jo pelkän rehellisen puhelinkes-

kustelun avulla voidaan saada selville asioita, jotka ovat kaikkien tiedossa, mutta joista kukaan ei ole uskaltanut kertoa. Viimeistään silloin on tarkistettava, onko toiminnan suunta oikea.

Palokuntayhteisön johdon arvo mitataan vuosittain vaalien kautta. Jos vaihtoehtoja ei ole tarjolla, tilanne saattaa vuodesta toiseen säilyä muuttumattomana, vaikka muutokseen olisi aihetta. Ainoa, joka silloin saattaa muuttua on jäsenistö. Jokainen menetetty henkilöresurssi on vakava isku yhdistykselle ja yleisellä tasolla koko pelastusallalle.

7.2 REKRYTOINTI

Rekrytoinnin keskeisenä tehtävänä on riittävän

henkilöstön varmistaminen. Jos tekijöitä onkin hetkellisesti riittävästi, on rekrytoinnin tehtävänä luontaisen poistuman paikkaaminen ja siten sen varmistaminen, että hyvä tilanne säilyy myös jatkossa. Yhteiskunta muuttuu ja henkilöstö vanhenee. Jatkuvuuden turvaaminen on tällöin jokaisen organisaation velvollisuus tulevien sukupolvien kannalta.

Toimenpidepalkkaisissa palokunnissa henkilöstö on suorassa työsuhteessa pelastuslaitokseen, joka silloin ensisijaisesti vastaa myös rekrytoinnista. Siinäkin palomiesyhdistys voi yhteistyössä työnantajan kanssa tukea rekrytointia monella eri tavalla.

7.2.1 Palokunnan toiminta on jatkuva rekrytointia

Uusien jäsenten rekrytointi on keskeisessä asemassa palokunnan jatkuvuuden turvaamisessa. Rekrytointi ei tarkoita pelkästään yksittäistä aktiivista kampanjaa, vaan se on sisällytettävä palokunnan päivittäiseen työhön. Nuorisotyö on rekrytointia, turvallisuusviestintä saattaa olla rekrytointia ja yleinen näkyvyys on rekrytointia. Suusta suuhun -viesti kavereitten kesken on mitä tehokkainta rekrytointia. Kaikki, mitä palokunnassa tehdään, voi toimia rekrytointina, mutta kaikenlainen tekeminen voi myös toimia päinvastoin.

Aktiiviseen rekrytointikampanjaan on syytä turvautua, jos palokuntaa uhkaa keski-ikäen nouseminen, koulutetun väen väheneminen, muutotappio tai muu sellainen kehitys, joka pitkällä tähtäyksellä uhkaa palokunnan toimintaa.

Keitä toimintaan halutaan mukaan, riippuu palokunnan perinteistä, toimintavoista ja ympäristöstä. Toisiin palokuntiin kaikki ovat tervetulleita ja jokaiselle löytyy mielekästä tehtävää. Toisissa on tulijoille tietyt kriteerit. Jotkut palokunnat ovat mielestään riittävän vahvoja ilman uusia tulokkaitakin, jos esimerkiksi oma nuoriso-osasto kiinnostaa ja tuottaa jäseniä riviin. Pääasia on, että tilanne on koko ajan valvonnassa ja hallinnassa. Jos palokunnan työkykyinen väki loppuu, niin samalla vähenee palokunnan vetovoima, ja silloin rekrytointi saattaa olla jo myöhäistä.

7.2.2 Rekrytoinnista perehdyttämiseen, perehdyttämisen kautta sitouttamiseen

Rekrytoinnin yhteydessä on muistettava, että palokuntaan hakeutuvalla on tiettyjä odotuksia, joiden on toteuduttava, jotta hän pysyisi mukana. Aktiivisen jäsenhankintakampanjan yhteydessä on erityisen tärkeää, että palokunta on valmistautunut ottamaan tulijat asianmukaisesti vastaan, pystyy järjestämään varusteet ja alkeiskoulutuksen sekä parhaimmassa tapauksessa myös henkilökohtaisen tukihenkilön, joka valmentaa palokuntauralla eteenpäin. Perehdyt-

täminen on ensiarvoisen tärkeää kestävän jäsenyyden saavuttamiseksi.

Samalla kun valmistautuu ottamaan uusia tulokkaita fyysisesti vastaan, on mietittävä, miten tulokas henkisesti saadaan sopeutumaan. Monella palokunnalla on oma sisäpiirin huumoria, tabuja ja nokkimisjärjestys. Joitakin asioita saa sanoa, joitakin ei, ja eräitä asioita ei saa asettaa kyseenalaiseksi. Tämä onkin yksi syy siihen, että siirtyminen uuteen palokuntaan on usein vaikeaa. Jos paikallisella palokunnalla on suljetun sisäpiirin maine, sinne ei tulla. Jos se sen lisäksi kohtelee potentiaalisia tulokkaita huonosti, sinne ei jäädä.

7.2.3 Palokuntien erilaisuus on huomioitava rekrytoinnissa

Palokunnat ovat paitsi toimintatavoiltaan myös toiminnan laajuudeltaan erilaisia. Jos on totunut pariin sataan hälytykseen vuodessa ja kohtuulliseen korvaukseen niistä, uusi tulokas ei välttämättä viihdy kymmenen keikan palokunnassa, jossa ei makseta mitään. Ja päinvastoin. Erityisesti opiskelun takia paikkakuntaa vaihtavat palokuntalaiset joutuvat usein kohtaamaan palokuntien erilaisuudesta aiheutuvia sopeutumisongelmia.

Palokunnan rekrytointi on kaikkien jäsenten yhteinen asia. Uusien jäsenten mukaantulosta tulee käydä keskustelua vanhojen jäsenten kesken, jotta rekrytointi ja perehdyttäminen tuottaisivat pitkällä tähtäyksellä hyviä tuloksia ja tyytyväisiä uusia jäseniä.

7.2.4 Henkilöstösuunnitelmat

Sovitusta valmiudesta huolehtiminen on palokunnanpäällikön keskeinen tehtävä. Koska valmius muodostuu sekä lähtövalmiina olevasta kalustosta ja varustuksesta että lähtövalmiudessa olevasta riittävän osaamisen omaavasta henkilöstöstä, on henkilöstön koulutus keskeinen tehtävä. Henkilökohtainen lähtövalmius perustuu tekniikkaan eli toimiviin hälytysjärjestelyihin ja ennen kaikkea henkilökohtaiseen motivointiin. Kun hälytys tulee, pitää löytyä ne henkilöt, jotka

todella lähtevät suorittamaan vaadittavat toimenpiteet!

Henkilöstösuunnitelman tarkoituksena on varmistaa, että myös tulevaisuudessa löytyy sopivassa iässä olevat, sopivan koulutuksen saaneet, yksittäiseen tehtävään soveltuvat henkilöt, jotka lisäksi itse haluavat tehtävää suorittaa. Henkilöstösuunnitelmassa on hahmoteltu kunkin jäsenen ajateltu uraputki siten, että suunnitelma huomioi myös luonnollisen poistuman ikääntymisen tai paikkakunnalta muuton seurauksena.

Parhaassa tapauksessa henkilöstösuunnitelma muodostaa oheistuotteena koulutussuunnitelman rungon. Kun on suunniteltu, mitä kunkin henkilön tulisi ajan mittaan oppia, on yksinkertaista suunnitella, missä vaiheessa oppia tulisi saada tai antaa.

Joissain palokunnissa löytyy kursseille runsaasti halukkaita, toisissa on käytävä aina henkilökohdaiset keskustelut kurssipaikan täyttämiseksi. Hyvä keino on silloin suunnittelun ankkurointi suoraan koulutettaviin ottamalla heidät mukaan suunnitteluprosessiin.

7.2.5 Sukupolvenvaihdokset

Kaikkien yhdistyksien keskeisenä ongelmana on sukupolvenvaihdos. Ikääntymisen myötä jäseniä poistuu, ja jatkuvuus vaatii uusien jäsenien sekä tulemistä että päästämistä mukaan. Joissakin yhdistyksissä sukupolvenvaihdos eli vastuun luovuttaminen nuoremmille on osa hallittua prosessia, mutta aivan liian monessa palokunnassa siihen liittyy kielteisiä piirteitä.

Yhteiskunnallisena ilmiönä palokunta on hyvin pitkäikäinen, joten suunnittelunkin tulisi ulottua pitkälle tulevaisuuteen. Jälkipolville on tarjottava kehittämisen mahdollisuudet, ja sille on tehtävä tilaa. Tämä ei ole vanhalle järjestökonkarille kovinkaan helppo tehtävä, eikä varsinkaan, jos absoluuttisesti katsottuna itse osaa asiat paremmin. Nuoremmat saattavat tyytyä siihen, että jatketaan kuten aina on tehty, mikä sekä on vaarallista, koska jossain vaiheessa tulee silloin seinä vastaan.

Sukupolvenvaihdos voi vaatia kipeitä ratkaisuja, mutta silloinkin on yhteisön kannalta eduksi, että asiaan on ainakin henkisesti valmistauduttu. Vapaaehtoispalokuntien historia tuntee monta tapausta, joissa yhteisö on sammunut puuha-henkilön poistuttua. Vielä enemmän tunnetaan sellaisia tapauksia, joissa nuorempi sukupolvi on joutunut astumaan kertaheitolla suuriin saappaisiin. Joskus henkilövaihdoksiin on liittynyt ovien paukuttelua. Silloin sukupolvenvaihdoksen onnistuminen vaati sekä tietoa, taitoa että jäljelle jäävien tukea vastuutehtäviin astuville. Tämä on hyvä sisäistää jo silloin, kun kaikki vielä toimii hyvin.

Vapaaehtoinen palokunta on monin tavoin hyvin tunnepitoinen yhteisö, jossa pieniltäkin tuntuvis-ta asioista saatetaan tehdä elämää suurempia.

7.2.6 Henkilörekisterit

Yhdistyslain mukaan yhdistyksen tulee pitää jäsenistään luetteloa, mutta Tietosuojalaki (1050/2018) kieltää näiden tietojen luovuttamista sivulliselle siten, että niistä voidaan muodostaa henkilörekisteri, ellei tietojen luovutukseen ole saatu asianomaisen henkilön yksiselitteistä lupaa. Tämä koskee myös kortistotietoja tai sellaisia taulukkolaskentaohjelmin käsiteltäviä tiedostoja, joita esimerkiksi alueen pelastustoimi saattaa palokunnalta pyytää. Pelastuslain uudistamisen yhteydessä myönnettiin pelastuslaitokselle toimintavalmiuden varmistamiseksi ja resurssien suunnittelua varten oikeus pitää henkilörekisteriä sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvista pelastustoimintaan osallistuvista henkilöistä. Tällaiseen rekisteriin saadaan tallentaa henkilön nimi, henkilötunnus, pelastusalan koulutus, osoite ja muut yhteystiedot. Rekisteritietoja tulee tällöin enintään viiden vuoden välein päivittää tai poistaa rekisteristä.

Palokunnan henkilötietohallintaan on olemassa joitakin erikseen kehitettyjä ohjelmistoja, joiden käyttämisessä pätee yleissääntö, että ainoastaan palokuntayhdistyksellä on oikeus käsitellä henkilötasolla yksilöitäviä tietoja.

7.3 MOTIVOINTI

Palokunnassa, kuten muussakin vapaaehtois-toiminnassa, jäsenet ovat mukana siksi, että he haluavat olla ja heillä on siihen henkilökohtainen motiivi. Palokunnanpäällikön on hyvä yrittää tiedostaa ne motiivit, jotka saavat eri henkilöt toimimaan. Näitä motiiveja voidaan usein tukea antamalla henkilölle hänelle sopivat tehtävät, kannustamalla kehittymään valituissa tehtävissä ja estämällä sellaiset seikat, jotka vaikuttavat päinvastaiseen suuntaan. Laiskistumista ja kylästyistä kannattaa välttää ja pitää huolta siitä, että kehityskelpoinen henkilö saa sellaisia uusia haasteita, joihin hän pystyy vastaamaan. Näin organisaation jäsenet ja sen myötä organisaatiokin kehittyy.

Keskeisesti motivoiva ilmiö on porukkahenki.

Korostetulla yhteishengellä saattaa olla päinvastainenkin vaikutus esimerkiksi rekrytoinnin kannalta aivan samalla tavalla kuin julkisesti ylikorostettu palokuntalaisten hyvä fyysinen kunto saattaa karkottaa potentiaalisesti hyviä tulokkaita. Yhteishengen luomisen tavoitteena ei ole muusta yhteiskunnasta eristäytyminen, vaan sen houkuttimena ja sosiaalisena etuna on nimenomaan yhteisöön kuulumisen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Palokunnassa ei katsota taustaa, syntyperää, sosiaalista asemaa, ansiotasoa tai poliittista näkemystä. Näin palokunnan omista riveistä löytyy monenlaista siviiliosaamista, jota voidaan yleensä hyödyntää sekä operatiiviseen toimintaan että palokuntajärjestön tarpeisiin.

7.4 PALKITSEMINEN PALOKUNNASSA

Motivointiin ja hyviin tapoihin kuuluu kiittäminen hyvistä suorituksista. Tavanomaisten kiitosten ja hyvästä työstä saatavan hyvän mielen lisäksi palokuntakulttuuriin kuuluvat palkitsemiset ulkoisesti näkyvillä tunnuksilla. Nämä ovat joko palokuntapuvun tai joskus myös muiden asujen kanssa kannettavia tai palkintokaapissa tai kirjahyllyllä pidettäviä tunnuksia.

Vuosimerkit ja harrastustuntimerkit, samoin kuin kurssimerkit eivät ole varsinaisia palkitsemisvälineitä, koska niiden jakaminen tai saaminen perustuu erilaisten kriteerien täyttymisen tuomaan käyttöoikeuteen. Niiden jakaminen voidaan kuitenkin ajoittaa varsinaisten ansiomerkkijakotilaisuuksien yhteyteen, jolloin täyttyy mielihyvä

tuova "jokaiselle jotakin"-tilanne.

Taitava palokunnan hallinto käyttää kaikkia alla kuvattuja palkitsemismuotoja motivaation kasvattamiseksi ja kiitollisuuden osoittamiseksi.

7.4.1 Ansiomerkit

Ansiomerkki kuten ansiomitäli, ansioristi tai muu harkinnan mukaan myönnettävä tunnustus perustuu siihen, että saaja on katsottu ansioituneeksi siten kuin kyseisen ansiomerkin säännöissä on määritetty. Pitkä palokuntaura on yleensä sekä ansio että tunnuksen saamisen edellytyskin, kunhan palokuntalaisuus on sisältänyt aktiivista toimintaa eikä pelkästään jäsenyyttä. Sen lisäksi saatetaan edellyttää tiettyjen muiden kriteerien täyttymistä. Useimmiten

ansiomerkin myöntäjällä on lisäksi oikeus erityistapauksissa harkita muita ansioita ja tapauskohtaisesti poiketa yleissäännöistä.

Ansiomerkki voi olla esimerkiksi palokunnan oma ansiomitali, palokuntayhteisön myöntämä ansiomerkki, pelastus- tai muun alan valtakunnan tason järjestön myöntämä ansiomerkki tai jonkin ritarikunnan myöntämä valtakunnallinen kunniamerkki. Ansiomerkit kannetaan tietyssä asussa tietyllä paikalla ja niillä on keskinäinen arvojärjestys.

Valtakunnallisten kunniamerkkien ja muiden isämaallisesta toiminnasta myönnettyjen ansiomerkkien keskinäinen järjestys on vahvistettu ja löytyy muun muassa ritarikuntien julkaisusta Kunniamerkkiopas 3. painos, joka sisältää arvo-

kasta tietoa merkeistä ja niiden kantamisesta. Palokuntayhteisöjen myöntämien ansiomerkkien osalta noudatetaan pääsääntöisesti seuraavaa keskinäistä järjestyslogiikkaa (alenevassa arvoasteikossa):

- myöntäjän taso valtakunnallinen-alueellinen-paikallinen,
- saman tason myöntäjät ao. yhteisöjen perustamisvuosien mukaisessa järjestyksessä (vanhin korkeammalla),
- kunkin myöntäjän ansiomerkit niiden omassa keskinäisessä järjestyksessä.

Kun palokuntapukua käytetään vähemmän juhlavissa tilaisuuksissa, käytetään ansiomerkkien

sijasta ansiomerkkinauhoja, jollainen on ansiomerkkin nauhasta valmistettu 10 mm korkea pala, joka on kiinnitetty kannakkeeseen. Jos ansiomerkkejä on useita, kiinnitetään niiden nauhat vastaavasti arvojärjestyksessä.

Esimerkki joidenkin ansiomerkkien keskinäisestä järjestyksestä löytyy ruotsiksi alla olevasta linkistä (FSBR).

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön SPEK sarjassa Oppaita palokuntalaisille löytyy muun muassa opas nro 2: Palokuntien merkit, jossa on ansiomerkkejä koskeva osuus sekä opas nro 3: Palokuntalaisen pukuohje.

Useimpiin ansiomerkkeihin liittyy myös kunniakirja, jonka saaja halutessaan asettaa nähtäville. Joissakin tapauksissa kunniakirjoja annetaan myös ilman pukuun kiinnitettävää ansiomerkkiä.

Pääsääntöisesti pelastusalan omia ansiomerkkejä kannetaan ainoastaan palokuntapuvussa, kun sen sijaan ritarikuntien myöntämiä valtakunnallisia kunniamerkkejä käytetään myös siviiliasussa.

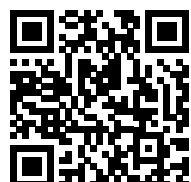
<https://ritarikunnat.fi/kunniamerkkio-pas-3-painos>

https://fsbr.fi/sv/forbundet/bekladnad/medaljer_pa_uniformen/olika_medaljer/

<https://www.palokuntaan.fi/oppaat>

7.4.2 Muut tunnustus- ja palkitsemisvälineet

Palokuntien palkitsemisrepertoaariin kuuluu perinteisesti muitakin tunnustuksia kuin palokuntapuvussa kannettavat ansiomerkit. Tällaisia ovat erilaiset plaketit, alan työvälineistä valmistetut lahjaesineet kuten suihkuputki-kirves-kypära-asetelmat, pienoissammutusvälineet ja pienoispaloautot ynnä muut sellaiset. Yleensä lahjaesineisiin kiinnitetään kyltti osoittamaan tunnustuksen saajaa, sen antajaa sekä päivämäärää.

Useimpien yhteisöjen ylimpänä tunnustuksena on yhteisön pienoisiivuri tai arvoasteikolla ylempänä pienoislippu. Varsinkin sellaisille henkilöille, jotka eivät pääsääntöisesti käytä palokuntapukua, tällaiset alaan viittaavat kotona tai työpaikalla pidettävät esineet muistuttavat myös ulkopuolisia siitä, että henkilö on mukana palokuntatoiminnassa tai on siinä ansioitunut.

Tähän ryhmään kuuluvat myös sellaiset tunnustusvälineet kuten pokaalit ja riipukset. Pokaali voi olla yksittäinen tai kiertopalkinto. Kiertopalkinto voi olla pokaali tai lahjaesine. Pokaali tai sen kaltainen tunnustus voi liittyä kilpailusuoritukseen tai olla esimerkiksi osallistumiskertojen perusteella myönnetty. Usein kiertopalkintoon liittyy omaksi jäävä pienempi muistoesine.

Riipuksiakin on erilaisia: on pienoiskirveitä, joita kannetaan missä tahansa kaulakoruna sekä esimerkiksi kilpailujoukkueen saavutuksien perusteella annettuja palkintojenjakotilaisuudessa kaulaan ripustettavia palkintomitaleja.

7.4.3 Muut muistamiset

Konkreettisten lahjojen antamisen lisäksi palokuntien palkitsemiseen kuuluvat erilaiset delegaatiot, ajelut ja muut riennot samoin kuin viimeisenä tervehdyksenä palokuntahautajaisetkin. Näitä käsitellään tarkemmin esimerkiksi Jouko Allinniemen kirjassa Toimi varmasti ja Mervi Parviaisen kirjassa Pidetään etiketistä kiinni. Molemmat kirjat on julkaissut Suomen palopääliittöliitto.

7.4.4 Mitä, missä, milloin

Viime kädessä vastuu jäsenistön palkitsemisista ja ansiomerkeistä sekä niiden käytöstä jäsenistölle tiedottamisesta kuuluu palokunnanpäällikölle. Hallituksen puheenjohtajalle kuuluu taas vastuu siitä, että järjestetään riittävästi sellaisia tilaisuuksia, joissa ansiomerkkejä voidaan jakaa ja niiden käyttöä luontevasti harjoitella, kuten esimerkiksi palokunnan vuosipäivä. Palokunnalla tulisi olla järjestelmällinen palkitsemisstrategia, jonka ei kuitenkaan tarvitse olla kaikkien jäsenen tiedossa. Mieluisana yllätyksenä saatu tunnustus on yleensä tehokkaampi kannuste kuin odotettu sellainen. Toisaalta saajan tulisi olla tietoinen tunnustuksen saamisesta, jotta hän osaa tulla palkitsemistilaisuuteen ja pukeutua oikein.

Ansiomerkkien saaminen, samoin kuin myös saamatta jääminen, voivat olla yllättävän merkityksellisiä motivaation kannalta.

7.4.4.1 Ansiot keskinäiseen järjestykseen

Yleisperiaate on se, että ansiomerkki myönnetään ansioista, jolloin nuhteeton palvelu luetaan ansioksi. Lisäansioita ovat esimerkiksi osallistumisen aktiivisuus ja pitkäaikaisuus, poikkeuksellisen rohkea tai ansiokas toiminta, toiminta eri yhteisöissä, alueellinen ja valtakunnallinen toiminta, alan kehittäminen. Sen sijaan saajan omaa ikää ei yleensä katsota sellaisenaan ansioksi, eikä siten myöskään henkilön tasavuotis-syntymäpäivä ole ansiomerkin asiallinen myöntämisperuste.

Mitä suuremmat ovat ansiot, sitä arvokkaampi merkki yleensä anotaan tai myönnetään. Saman myöntäjätahon myöntämä korkea-arvoisempi ansiomerkki pääsääntöisesti edellyttää, että alempiarvoinen merkki on saatu jo aikaisemmin. Saman tahon myöntämistä ansiomerkeistä saaja kantaa ainoastaan arvoltaan korkeinta. Edellä olevasta seuraa ainakin kaksi asiaa:

- Jokaisen palokunnan pitäisi harrastaa jokseenkin systemaattista ansiomerkkipolitiikkaa, jotta ansiomerkit eivät jää saamatta silloin, kun ne pitäisi saada, eivätkä ne ”lopu kesken” ansiok-

kaan henkilön edetessä urallaan.

- Palokunnan pitäisi pyrkiä jakamaan useiden myöntävien tahojen ansiomerkkejä, jotta ansiointuneimmat palokuntalaiset voivat käyttää useita ansiomerkkejä samanaikaisesti.

Jos kyseessä on yksittäinen ansiomerkin saaja, voi anoja, joka yleensä myös kustantaa ansiomerkin, varsin vapaasti harkita mielestään sopivan ansiomerkin anomista. Jos kyseessä sen sijaan on suurempi palkitsemistilaisuus, kuten esimerkiksi palokunnan tasavuotisjuhla, jossa saajia on useita, on syytä jo aikaisessa vaiheessa miettiä eri saajien keskinäistä järjestystä siten, että mitalisateen jakautuminen tuntuu kaikille oikealta ja oikeudenmukaiselta.

Yleensä suunnittelu aloitetaan asettamalla saajien ansiot keskinäiseen järjestykseen ja sitten vielä tarkistetaan, ettei joku ansioitunut ole jäänyt vahingossa huomioimatta (mikä saattaa tapahtua etenkin veteraanien kohdalla, jos palokunnan hallinto on kyseisen henkilön aktiiviuran jälkeen vaihtunut). Tämän jälkeen katsotaan, onko olemassa erityisiä syitä anoa loogisesta järjestyksestä poikkeava ansiomerkki jollekin esimerkiksi vähän aikaa toiminnassa mukana olleelle palokunnan puheenjohtajalle tai jo toiminnasta vetäytyneelle palokuntaveteraanille. Lisäksi kannattaa miettiä, onko joukossa sellaisia, jotka saadaan ansiomerkin avulla uudelleen innostumaan.

7.4.4.2 Mistä ansiomerkkejä

Valtakunnan virallisia kunniamerkkejä myöntää ritarikuntien lisäksi muun muassa sisäasiainministeriö. Pelastusalan omia ansiomerkkejä myöntäviä tahoja ovat muun muassa Suomen Palopäälystöliitto, jolla on viiden luokan (eli tason) ansiomerkkejä, jotka myönnetään lähinnä päälystö-/esimiestehtävissä olleille tai oleville.

Suomen Pelastusalan Keskusliitto SPEK myöntää kuuden luokan ansiomerkkejä, joista ansiomitaleiden samoin kuin suoraan harrastustuntien perusteella myönnettävien harrastusmerkkien myöntäminen on delegoitu pelastusliitoille.

Suomen Sopimuspalokuntien Liitolla on ei-anotavan Sopimuspalokuntaristin lisäksi kuusi anotavissa olevaa ansiomerkkiluokkaa, sekä vielä erillinen solki erityisesti järjestötyöhön ja edunvalvontaan liittyvistä ansioista myönnettäväksi.

Pelastusliittojen ansiomerkkikirjo vaihtelee. Lisäksi ansiomerkkejä myöntävät muut alueelliset palokuntayhteisöt sekä yksittäiset palokunnat itse.

Myös ritarikuntien myöntämät valtakunnalliset kunniamerkit ovat palokuntalaiselle haettavia. Ne myönnetään pääsääntöisesti puolustusvoimien lippujuhlaan tai itsenäisyyspäivään liittyen.

Ennen hakemista on syytä varsin tarkkaan tutustua eri myöntäjätahojen ansiomerkkiohjeisiin, koska pääsääntöisesti ansiomerkit myönnetään nimenomaan niiden perusteella! Myöntäjätahojen asettamat vaatimukset ansiomerkkien jakamiselle vaihtelevat ”viiden vuoden toimintaan osallistumisesta erittäin ansiokkaaseen valtakunnalliseen alan kehittämiseen”.

Mahdollisten ansiomerkkien joukosta valitaan anovan yhteisön omasta mielestä sopivat tunnustukset siten, että yleensä ainoastaan yksi ansiomerkki annetaan samassa tilaisuudessa samalle henkilölle. Saman ansiomerkin myöntämistä toistamiseen on ehdottomasti vältettävä.

Myöntävälle taholle lähetetään asianomaiselle lomakkeelle kirjoitettu luettelo niistä ansioista, joiden perusteella palokunta tai muu yhteisö katsoo, että ansiomerkki olisi myönnettävä.

SSPL:n ansiomerkkien kuvaukset, ansiomerkkiohje ja hakemislomake löytyy alla olevasta osoitteesta.

Myöntävällä taholla on aina valta harkita asiaa. Joskus myöntävä taho edellyttää jonkin muun organisaation antamaa puoltavaa lausumaa anomuksesta. Joskus myöntävä taho taas ehdottaa jotain muuta ratkaisua, jota voidaan ja on syytäkin ennakoida jo hakemusvaiheessa, jotta muutos ei sotkisi suunniteltua kokonaisuutta. Hakemus- ja myöntämismenettely kestää oman aikansa, joten kannattaa olla ajoissa liikkeellä. Esimerkiksi SPEK myöntää ansiomerkkejä pääsääntöisesti vain kaksi kertaa vuodessa.

<https://www.sspl.fi/index.php/sspl-tietoa/infopankki/ansiomitalit>

7.4.4.3 Luovutustilaisuus

Luovutustilaisuus pyritään järjestämään tavanomaista juhlavammaksi, jolloin usein pyydetään ansiomerkin myöntäjän edustajaa tai muuta tunnettua henkilöä suorittamaan ansiomerkkien jako oman yhdistyksen puheenjohtajan tai puheenjohtajan ja palokunnanpäällikön avustuksella. Palokunnan tasavuotisjuhlat ovat yleensä erinomaisia luovutusajankohtia. Luovutustilaisuudessa jakajat kutsuvat kunkin saajan esille yleensä ansiomerkkien arvojärjestyksessä, lukevat ansiomerkkiin liittyvästä kunniakirjasta myöntämisen perusteet, kiinnittävät ansiomerkin saajan puvun rintaan, ojentavat hänelle kunniakirjan ja lopuksi kättelevät. Luovutustapahtumassa ansiomerkin saaja esiintyy kääntyneenä yleisöön päin. Jos saaja jo ennestään kantaa ansiomerkkejä, kiinnitetään uusi ansiomerkki näiden yläpuolelle siihen kohtaan, johon uusi merkki eri merkkien keskinäisessä arvojärjestyksessä asettuu. Yleensä saajat jäävät paikalle, ja luovutustilaisuus päättyy siihen, että arvoltaan korkeimman ansiomerkin saaja kiittää kaikkien saajien puolesta.

7.4.5 Ansiomerkkien käyttö

Ansiomerkki on annettu saajalle ja tarkoitettu käytettäväksi. Ennen kello 18 alkavaa juhlatilaisuutta varten palokuntalainen pukeutuu paraatipukuun ja myöhemmin alkavaan tilaisuuteen juhlapukuun. Nauhassa kannettavia ansiomerkkejä käytetään aina hautajaisissa ja juhlavien tilaisuuksien yhteydessä, mistä kohtelias kutsuja mainitsee kutsussa. Muissa tapauksissa kannetaan palokuntapuvussa harkinnan mukaan ansiomerkkinauhoja.

Nauhassa kannettavat ansiomerkit kiinnitetään takin vasemman puoliskon keskelle rintataskun kohdalle tai sen yläpuolelle.

Jos ansiomerkkejä on useampia, ne sijoitetaan arvojärjestyksessä siten, että arvoltaan korkein merkki sijaitsee lähimpänä takin napitusta ja nauhojen yläreunat asetetaan samalla tasolle. Jos ansiomerkkejä on niin monta, etteivät ne mahdu vierekkäin takin rintaan, ne voidaan asettaa limittäin siten, että arvoltaan korkeampi osittain peittää arvoltaan alemman. Vaikka ansiomerkit usein toimitetaan pidemmällä nauhalla, on ansiomerkkikokonaisuuden korkeus aina 100 mm. Jos ansiomerkkejä on useita, muodostuu paras kokonaisuus siten, että merkit kiinnitetään yhteiseen kannakkeeseen. Asiantuntevaa kiinnityspalvelua on saatavissa muun muassa Sotainvalidien Veljesliitolta. Vähemmän juhlavissa tilaisuuksissa vierailupuvussa harkinnan mukaan kannettavat ansiomerkkinauhat asetetaan nekin arvojärjestyksessä sopivasti kannakkeeseen siten, etteivät nauhat peitä toisiaan, vaan yli neljä nauhaa sijoitetaan päällekkäisiin kiskoihin.

<https://sotainvalidit.fi/yhteystiedot/kunniamerkkipalvelu/>

7.5 PALKKA TAI MUU ETUUS

Palokunnissa palkanmaksu on vaihtelevaa. On sopimuspalokuntia, joissa mitään ei tehdä ilman asianmukaista rahallista korvausta, ja niitä, joissa ei koskaan makseta mistään kenellekään mitään. Joissakin palokunnissa maksetaan esimerkiksi ajallisesti ylipitkästä työsuorituksesta, osallistumisesta erikoistilanteisiin tai muusta tavallisuudesta poikkeavasta toiminnasta.

Jos palokunnan toimintakulttuuriin kuulu palkkion tai palkan maksu, asia on joissakin tapauksissa järjestetty siten, että pelastuslaitos

teknisesti huolehtii siitä palokunnan ilmoittamien kriteerien mukaan. Silloin asia on yleensä hallinnassa, koska palkanmaksaja on tottunut maksamaan palkkoja, kantamaan veroja ja ennakonpidätyksiä, suorittamaan työnantajan erilaisia sosiaali-, eläke- ja vakuutusturvakasuja sekä tekemään palkanmaksuun kuuluvat vuosi-ilmoitukset. Toimenpidepalkkaisille palokuntalaisille palkan maksaa aina pelastuslaitos, mutta yhdistyssopimuksen tehneellä palokunnalla (vpk) on mahdollisuus hoitaa palkanmaksu myös omana työnä tai ostaa palvelut esimerkiksi tilitoimistolta. Näissä tapauksissa tulee huomioda palkanmaksun sivukulut, jotka saattavat olla yllättävän suuret.

Kulukorvaus, joka maksetaan kuittia tai muutoin luotettavaa selvitystä vastaan, ei ole palkkaa, kuten ei myöskään korvaus tavaran ostosta tai maksu ennakoperintärekisteriin merkitylle yritykselle tai elinkeinonharjoittajalle. Nämä vastaavat itse velvoitteistaan ja niiden tulee pystyä esittämään Y-tunnus. Muut korvaukset tehdystä työstä ovat palkkaa. Palkanmaksuun liittyy paitsi työn tekijälle suoritettava rahakorvaus, myös joukko muita velvoitteita. Palkasta on vähennettävä veroa ennakkona. Ennakonpidätyksen määrä ilmenee henkilökohtaisesta verokortista, joka on esitettävä maksajalle. Vähennetty veroennakko maksetaan verottajalle, joka verotuksen vahvistamisen jälkeen palauttaa liikaa maksetun tai perii henkilöltä lisää.

Palkkaan verrattavissa oleviin etuuksiin pätee yleissääntönä se, että jos etuus on vapaasti valittavissa, kuten esimerkiksi lahjaksi annettu avoin lahjakortti tai sillä on käypä arvo, kuten puhelin- ja autoedulla, se on verrattavissa palkkaan ja siitä on suoritettava samanlaiset vähennykset ja oheismaksut kuin palkastakin.

7.6 TYÖKORVAUSMUODOT

VPK-SOPIMUSPALOKUNTIEN HÄLYTYSOSASTOJEN HENKILÖSTÖN TYÖKORVAUSMUODOT

1. Palokuntalaiset eivät saa korvausta harjoituksista eikä hälytyksistä.
2. Palokuntayhdistys maksaa korvauksen harjoituksista ja hälytyksistä.
3. Palokuntayhdistys maksaa korvauksen hälytyksistä, ei harjoituksista.
4. Pelastuslaitos maksaa korvauksen hälytyksistä ja harjoituksista (hälytysosaston jäsenillä suora työsopimus laitoksen kanssa).
5. Pelastuslaitos maksaa korvauksen hälytyksistä (hälytysosaston jäsenillä suora työsopimus laitoksen kanssa), ei harjoituksista.
6. Pelastuslaitos maksaa korvauksen palokuntayhdistyksen puolesta hälytyksistä ja harjoituksista (VPK toimii työnantajana ja pelastuslaitos hoitaa palkanlaskennan ja maksatuksen VPK:n puolesta).
7. Pelastuslaitos maksaa korvauksen palokuntayhdistyksen puolesta hälytyksistä, ei harjoituksista (VPK toimii työnantajana ja pelastuslaitos hoitaa palkanlaskennan ja maksatuksen vpk:n puolesta).

8. PALOKUNTAYHTEISÖN HYVINVOINTI

Kun harrastaminen lähenee luonteeltaan työso-
pimussuhteista toimintaa, on hyvä tutustua
työnantajavelvoitteisiin, jotka ohjaavat myös
henkisesti terveelliseen ja turvalliseen toimin-
taan. Työntekijän turvallisuudesta ja terveydestä
on tarpeellisin toimenpitein huolehdittava ja
työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toi-
menpiteet on suunniteltava, valittava, mitoitet-
tava ja toteutettava. Työympäristöä on jatkuvasti
ja järjestelmällisesti tarkkailtava, kuten myös
työyhteisön tilaa, työtapojen turvallisuutta sekä
tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia työn turval-
lisuuteen ja terveellisyysyteen. Tarkkailuvelvoite
ulottuu työntekijän fyysiseen ja psyykkiseen
turvallisuuteen ja terveyteen sekä työyhteisön
sosiaaliseen toimivuuteen.

8.1 TYÖTERVEYSHUOLTO

Työnantajan pitää järjestää ehkäisevä työterve-
yshuolto, jos sillä on yksikin työntekijä työso-
pi- tai virkasuhteessa. Sairaanhoidon järjestä-
minen on vapaaehtoista.

Ehkäisevään työterveyshuoltoon kuuluu muun
muassa työpaikalla tehtävä työpaikkaselvitys,
terveystarkastukset, ohjaus ja neuvonta sekä
ensiapuvalmiuden ylläpito.

Työnantaja saa lisäksi työterveyshuollolta työ-
paikkaselvityksiin ja terveystarkastuksiin poh-
jautuvia toimenpide-ehdotuksia, jotka liittyvät

- **työn terveellisyyden ja turvallisuuden parantamiseen työpaikalla.**
- **työntekijöiden työ- ja toimintaky-
vyn edistämiseen**
- **työn sopeuttamiseen vastaamaan
työntekijän edellytyksiä.**
- **työterveyshuollon ja työnantajan
yhteiseen ehdotusten toteutumisen
seurantaan muun muassa työpaik-
kakäyntien yhteydessä.**

vaaroja, joita ei esiinny tavanomaisessa työelä-
mässä. Yleisenä sääntönä on, että työntekijällä
ei voida teettää sellaista työtä, jonka vaarat ovat
tekijän kykyjen kannalta kohtuuttomat. Työterve-
yshuollon laiminlyönti saattaa aiheuttaa sen, että
suurin osa henkilöstöstä asettuu tähän ryhmään
jo tavanomaisten tehtävien osalta.

Oikea työterveyshuolto on systemaattista toi-
mintaa, joka alkaa riskien analysoinnista ja päät-
tyy suojainten kunnossapitoon. Väliin mahtuu
huolehtimista henkilöstön fyysisestä ja psyyk-
kisestä kunnosta, erilaiset testit ja lääkärintar-
kastukset sekä tietenkin riskien tiedostaminen.
Usein vastuukysymys kiteytyy siihen, kenen
katsotaan olevan työnantaja. Varsinkin sellaisi-
sa palokunnissa, joissa palkkaa ei makseta, on
työnantajuus varsin epämääräistä. Työnantaja-
velvoitteita ei välttämättä tule soveltaa sellaisi-
naan, paitsi työsuojelun osalta esimiesvastuun
puitteissa. Tämä epämääräisyys ei kuitenkaan
vapauta palokuntaa vastuusta huolehtia siitä,
että asianmukaisen työterveyshuollon minimi-
kriteerit täyttyvät tavalla tai toisella. Palokunnan
tulee selvittää työterveyshuollon järjestämiseen
liittyvät rahakysymykset viimeistään seuraavissa
sopimusneuvotteluissa, jos asia ei ole nykyisen
sopimuksen perusteella hallinnassa. Tietoa
löytyy esimerkiksi työsuojelupiirien kotisivulta
www.tyosuojelu.fi/tyoterveyshuolto. Kun sana
"työnantaja" korvataan sanalla "palokunta", sel-
viää vastuukuvio laajimmillaan melko hyvin.

Työterveyshuoltolain nojalla työnantajan on
kustannuksellaan järjestettävä työterveyshuolto
työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaa-
rojen ja -haittojen ehkäisemiseksi sekä työnte-
kijöiden turvallisuuden, työkyvyn ja terveyden
suojelemiseksi ja edistämiseksi. Työterveyshuol-
to tulee toteuttaa niin laajasti kuin työstä, työjär-
jestelyistä, henkilöstöstä, työpaikan olosuhteista
ja niiden muutoksista johtuva tarve edellyttää.

Työnantaja voi järjestää työterveyshuollon

1) hankkimalla tarvitsemansa palvelut kunnalli-
selta terveyskeskukselta

2) järjestämällä työterveyshuoltopalvelut itse tai
yhdessä toisten työnantajien kanssa omalla työ-
terveysasemalla

3) hankkimalla palvelut muulta työterveyshuoltopalvelujen tuottamiseen oikeutetulta toimintayksiköltä tai henkilöltä.

Työnantaja ja palvelujen tuottaja tekevät kirjallisen työterveyshuoltosopimuksen, josta ilmenevät yleiset järjestelyt sekä palvelujen sisältö ja laajuus. Tämä sopimus on pidettävä työntekijöiden nähtävillä työpaikalla. Kela korvaa osan työterveyshuollon kustannuksista työnantajalle.

Lisää tietoa: www.kela.fi -> työnantajat -> työterveyshuolto

Lait työhyvinvoinnin edistämisen taustalla:

Työterveyshuoltolaki 2001/1388

Työsopimuslaki 2001/55

Työaikalaki 2019/872

Työturvallisuuslaki 2002/738

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 2006/44

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella 2007/449

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa

Tapaturma- ja ammattitautilaki 2015/395

Julkisten alojen eläkelaki 2016/81

Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325

Tasa-arvolaki 2005/232

Pelastuslaki 2011/379

8.2 TERVE PALOKUNTAYHTEISÖ

Toimiva palokuntayhteisö tukee jäsentensä terveyttä ja hyvinvointia. Innostuneelle ilmapiirille pohjan muodostavat palokunnan selkeä perustehtävä ja tietoisuus tavoitteista, toimintaa palveleva johtaminen, selkeät toiminnan järjestelyt, avoin vuorovaikutus, luottamus ja yhteistyö jäse-

nistön kesken sekä yhteiset pelisäännöt. Tärkeää on myös sopia, miten pelisääntöjen rikkomiseen puututaan. Palokuntayhteisön toimintaa on syytä arvioida aika ajoin, sillä hyväkään tilanne ei ole pysyvä.

8.2.1 Palokuntayhteisön kehittäminen

Järjestelmällinen palokuntayhteisön kehittäminen tarkoittaa tilanteen selvittämiseen pohjautuvaa tavoitteiden asettamista, kehittämisprosessin osa-alueiden vaiheistamista tai aikatauluttamista ja sopivien menetelmien valintaa sekä hankkeen loppuarviointia. Kehittämishankkeesta voi vastuussa olla organisaation sisäinen kehittäjä tai ulkoinen konsultti. Hanketta ei kuitenkaan voi toteuttaa ilman organisaation johdon vahvaa sitoutumista kehittämistointaan.

Kehittämisen tavoitteet voidaan sitoa esimerkiksi jäsenistön hyvinvointiin ja terveyteen, harjoitteluaktiivisuuteen tai vaikkapa jäsenmäärän lisäämiseen.

Kun yhteisön tilannetta halutaan kartoittaa kehittämisprosessin aluksi tai lopuksi jollakin mittarilla, on mietittävä, mittaako valittu mittari sitä, mitä on tarkoitus mitata, onko se mittarina luotettava ja onko mitattava asia olennainen organisaatiossa. Myös käytännöllisyys ja kustannukset on syytä ottaa huomioon. Monesti alkuun pääsee kahdella hyvin yksinkertaisella kysymykselläkin: "Mikä toimii hyvin?" ja "Mitä pitäisi kehittää?" esimerkiksi palaverissa, harjoituksissa, johtamisessa, yhteistyössä tai muussa sellaisessa? Kartoitus voidaan toteuttaa haastattelemalla tai kirjallisesti, yksilöinä tai ryhmätyönä. Vastaukset ohjaavat nopeasti ajankohtaisiin kehittämistarpeisiin, joita voidaan lähteä yhdessä työstämään.

8.2.2 Ongelmat yhteistyössä

Henkilöristiriitojen taustalta löytyy usein puutteita tiedonkulussa tai muissa olennaisesti tehtävien hoitamiseen liittyvissä prosesseissa,

epäselvyyksiä tehtävien jaossa tai muissa pelisäännöissä. Tämän vuoksi ongelmien ilmetessä on aina hyvä etsiä näitä toimintaan liittyviä pulmakohтия heti aluksi. Keskittymällä niin sanottuihin henkilökemioihin, palokunnan toimintaan liittyvät juurisyyt voivat jäädä huomaamatta ja ratkaisematta, jolloin ne luovat pohjan uusien ristiriitojen syntymiselle. Hyvä esimies uskaltaa reagoida ongelmatilanteisiin ja pyrkii ottamaan kiperätkin kysymykset nopeasti ja avoimesti työn alle. Kun asioita käsitellään, tärkeää on, että paikalla ovat ne, joita asia koskee. Muunlaiset keskustelut harvoin tuottavat toivottua tulosta.

8.2.3 Epäasiallinen käytös, kiusaaminen ja häirintä

Työturvallisuuslaki kieltää epäasiallisen toiminnan, henkisen väkivallan ja häirinnän työssä. Laki velvoittaa sekä työntekijää että työnantajaa. Jokainen on vastuussa työyhteisönsä ilmapiiristä ja hyvinvoinnista.

18 §

Työntekijän yleiset velvollisuudet

Työntekijän on noudatettava työnantajan toimivaltansa mukaisesti antamia määräyksiä ja ohjeita. Työntekijän on muutoinkin noudatettava työnsä ja työolosuhteiden edellyttämää turvallisuuden ja terveellisuuden ylläpitämiseksi tarvittavaa järjestystä ja siisteyttä sekä huolellisuutta ja varovaisuutta.

Työntekijän on myös kokemuksensa, työnantajalta saamansa opetuksen ja ohjauksen sekä ammattitaitonsa mukaisesti työssään huolehdittava käytettävissään olevin keinoin niin omasta kuin muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä.

Työntekijän on työpaikalla vältettävä sellaista muihin työntekijöihin kohdistuvaa häirintää ja muuta epäasiallista kohtelua, joka aiheuttaa heidän turvallisuudelleen tai terveydelleen haittaa tai vaaraa.

28 §

Häirintä

Jos työssä esiintyy työntekijään kohdistuvaa hänen terveydelleen haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua, työnantajan on asiasta tiedon saatuaan käytettävissään olevin keinoin ryhdyttävä toimiin epäkohdan poistamiseksi.

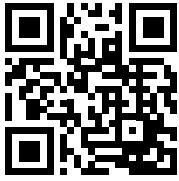
Kiusaamista, seksuaalista häirintää tai muuta epäasiallista käytöstä esiintyy kuitenkin myös palokunnissa. Raja epäasiallisen käytöksen ja normaalin toiminnan välillä on kuin veteen piirretty viiva. Ihmiset kokevat ja tulkitsevat tilanteita eri tavoin eikä kenenkään kokemusta voi mitätöidä. Huumori on tästä hyvä esimerkki: Se, mikä toisen mielestä on hyvä vitsi tai arkea piristävä käytännön pikku pila, on toiselle kipeä pilkan ja häpeän kokemus.

Epäasiallinen käytös on yleisen hyvän tavan, velvollisuuksien tai lain vastaista käyttäytymistä toista kohtaan. Sellaista on esimerkiksi henkilön ominaisuuksien, luonteenpiirteiden tai yksityiselämän mustamaalaus, yhteisöön kuuluvan henkilön torjunta, syrjintä tai porukasta eristäminen, toistuva ja perusteeton arvostelu tai puuttuminen toimintatapoihin, nöyryyttäminen, uhkailu tai suoranainen väkivalta. Arjen ohimenevä huono kohtelu muuttuu kiusaamiseksi selkeästi silloin, kun negatiivinen toiminta jatkuu tietoisesti ja systemaattisesti, vaikka kohteeksi joutunut on ilmaissut kärsivänsä siitä.

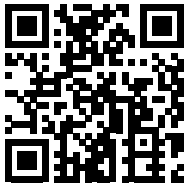
Epäasiallisuus ja häirintä voi olla luonteeltaan myös sukupuolista. Sellaista voi olla esimerkiksi seksuaalinen vihjailu, karkeat puheet, ilmeily, elehtiminen tai koskettelu.

Epäasialliseen kohtelun lopettamiseksi on toimittava ripeästi ja tehokkaasti. Tilanteen selvittämisessä on kaikkia osapuolia kuultava ja kohdeltava oikeudenmukaisesti, toimintavelvollisuus on työnantajalla. Palokunnissa tämä tarkoittaa ensisijaisesti palokunnan päällikköä tai yhdistyksen puheenjohtajaa tai hallitusta. Epäasiallisuutta työyhteisössä voi ehkäistä luomalla avointa ja turvallista keskustelukulttuuria, jolloin asioita uskalletaan ottaa puheeksi jo ennen hankaliksi eskaloitumista.

www.tyosuojelu.fi

www.tyoterveyslaitos.fi

8.3 YKSILÖN HYVINVOINTI

Palokuntatehtävissä on tärkeää pitää huolta omasta jaksamisestaan. Esimiehen velvollisuus on tarkkailla hälytysosaston jäsenistön toimin-

takyä. Testit mittaavat fyysistä kyvykkyyttä, turvallinen toiminta vaatii myös hyvää henkistä toimintakykyä. Henkistä jaksamista voivat yhteisöllisten ongelmien lisäksi verottaa toistuva altistuminen järkyttävillä tilanteilla, liiallinen fyysinen tai psyykinen kuormittuminen erilaisissa työ- ja vastuutehtävissä, terveysongelmat, murheet henkilökohtaisessa elämässä tai unen puute. Myös riippuvuusongelmat tai taloudelliset murheet voivat aiheuttaa voimakasta lisäkuormitusta.

Pitkäaikainen ylikuormittuminen altistaa uupumukselle. Uupumisen tunnusmerkkejä ovat selvästi muuttunut käyttäytyminen, eristäytyminen, negatiivisuus, muisti-, keskittymis- ja motivaatio-ongelmat sekä erilainen fyysinen oireilu.

Havaitut ongelmat kannattaa ottaa henkilön kanssa kahden kesken puheeksi mahdollisimman pian ja tarjota tukea avun saamiseksi työterveyshuollon välityksellä. Apua ja ohjausta löytyy myös useilta verkkosivuilta.

PALOKUNTANUORTEN KOULUTTAJIEN RIKOSTAUSTAOTE

Ote on tarkoitettu esitettäväksi vapaaehtoistoiminnan järjestäjälle, kun henkilö ryhtyy toimimaan alaikäisten kanssa. Vapaaehtoistoimintaa varten tarvittavan rikostaustaotteen tilaa vapaaehtoistoiminnan järjestäjä vapaaehtoisen suostumuksella.

Ote on tarkoitettu ainoastaan esitettäväksi vapaaehtoistoiminnan järjestäjän nähtäväksi. Rikostaustaotteen vastaanottaja ei saa kerätä tai tallentaa rikostaustaotteesta ilmeneviä tietoja.

Otteen tilaaminen onnistuu helposti täytämällä ja lähettämällä sähköinen hakemus Oikeushallinnon asiointipalvelun kautta.

<https://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/palvelut/rikosrekisteriote/rikostaustaotelastenkanssatoimimiseen.html>

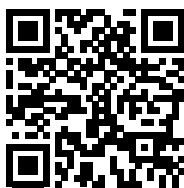
<https://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/palvelut/rikosrekisteriote/vapaaehtoisenrikostaustaote.html>

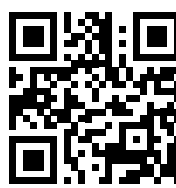
<https://www.seuraohjelma.fi/seuranhallinto/seuratoimijat/vapaaehtoiset/getfile.php?file=308>

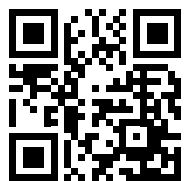
www.mielentervystalo.fi

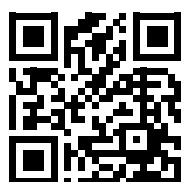
www.peluuri.fi

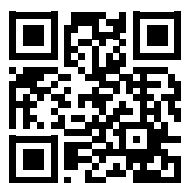
www.mtkl.fi

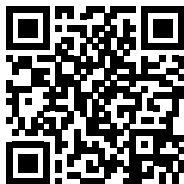
www.a-klinikka.fi

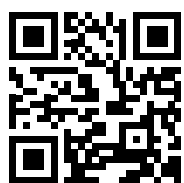
www.paihdelinkki.fi

www.myllyhoitoyhdistys.fi

www.pelirajaton.fi

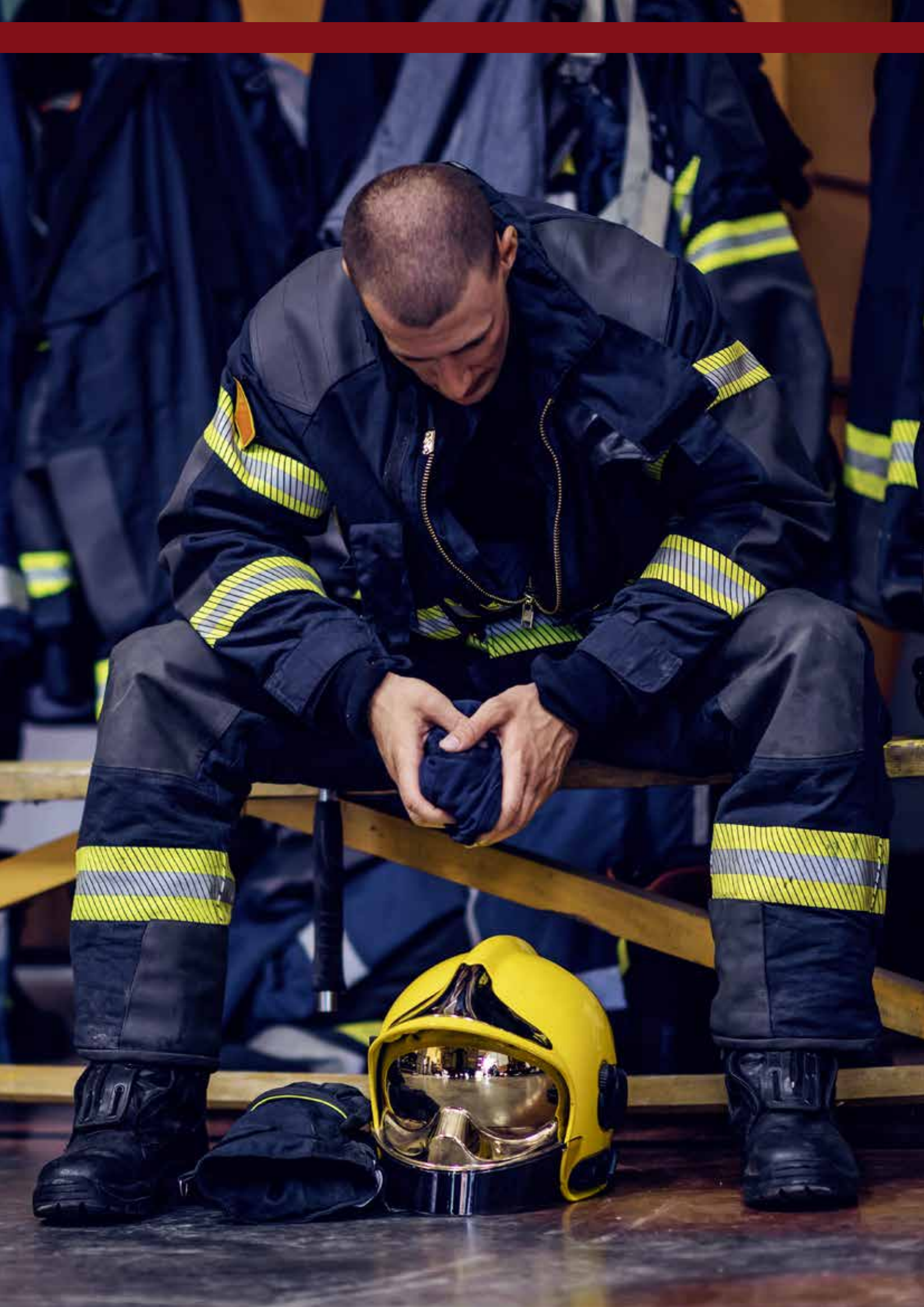
8.3.1 Järkyttävät tilanteet

Harjoittelun myötä palokuntalainen oppii etäännyttämään kohtaamansa kriisitilanteet omasta tunnemaailmastaan. Toisaalta varsinkin maaseudulla autetaan tuttavien ja sukulaisia, jolloin tapahtumat koskettavat. Poikkeuksellisen traagiset tilanteet voivat aiheuttaa myös auttajalle voimakkaita stressireaktioita.

Pelastustyön aikana tavoitteellinen toiminta auttaa yleensä pysymään rauhallisena. Järkytyksen tunteet tulevat vasta, kun tilanne on ohi. Olo voi tuntua epätodelliselta tai unenomaiselta. Tyypillisiä järkytyksen aiheuttamia fyysisiä reaktioita ovat vapina, pahoinvointi, sydämen hakkaaminen, viluttaminen tai hikoilu. Tapahtuma ja siihen liittyvät yksittäiset muistikuvat saattavat palata jatkuvasti mieleen. Univaikeudet ja painajaiset ovat yleisiä. Muisti- ja keskittymisvaikeudet ja muun muassa ärtyneisyys. Syyllisyyden tunteiden ja pelkojen tilapäinen lisääntyminen on tavallista.

Myöhemmin voi esiintyä esimerkiksi motivaation heikkenemistä tai vaikeutta suuntautua tulevaisuuteen. Traumaattisen tapahtuman jälkivaikutukset ihmisen mielessä ja kehossa saattavat kestää muutamasta päivästä muutamaan viikkoon ja lievitä vähitellen. Yksilön toipumisen kannalta on tärkeää järjestää tarvittavat purku- ja jälkipuintikeskustelut sekä ylläpitää yhteisössä avointa, luottamuksellista ja tukea-antavaa keskusteluympäristöä, joka mahdollistaa vaikeiden asioiden jakamisen.

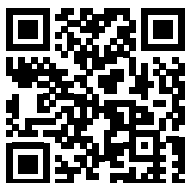
Jokainen voi myös auttaa itse itseään. On syytä etsiä ihminen, jolle voi asioistaan puhua. Perheen ja ystävien tuki on tärkeää. Läheisistä ihmissuhteista huolehtiminen ”normaaliaikana” antaa turvaa myös tiukkojen tilanteiden varalle. Tunteet eivät purkaudu piilottamalla vaan anta-

malla niiden tulla esille: itkemällä, puhumalla tai kirjoittamalla tapahtuneesta. Jos jokin asia jää erityisesti kaivelemaan, kannattaa ottaa selvää siitä, mitä todella tapahtui. Samalla kun tätä psyykkistä selviytymistyötä tehdään, pyritään jatkamaan normaaleja rutiineja mahdollisuuksien mukaan.

Jos edellä kuvaillut reaktiot jatkuvat voimakkaina vielä kuukauden kuluttua, ote normaaliin elämään ei palaa tai elämänhalu on kadoksissa, on syytä hankkia ammattiapua itselleen. Apua saadaksesen voi ottaa yhteyttä omaan työterveyshuoltoon, terveyskeskukseen, mielenterveystoimistoon, psykiatriseen poliklinikkaan tai kirkon työntekijöihin.

www.traumaterapiakeskus.com

8.3.2 Parisuhde koetuksella palokunnan vuoksi

Palokuntatoiminta voi olla sekä parisuhdetta että perhettä lujittava yhteinen tekijä, mutta usein myös ajankäytöllisiä kiistoja aiheuttava ja perhesuhteita kuormittava taakka. Järkyttävät tilanteet, valvominen tai kiire aiheuttavat stressiä, joka kuormittaa myös läheistä suhdetta. Kun parisuhdeongelmissa tai erotilanteessa kamppaileminen tulee esille palokunnassa tai se aiheuttaa haittaa työskentelylle, kannattaa kertoa apukanavista.

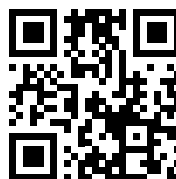
Väestöliitolla on netissä monipuoliset ja laajat sivustot, joilta löytyy apua ja tukea myös parisuhdeasioissa. Kataja – Parisuhdekeskus ry:n sivustolta löytyy tapahtumakalenteri, jota selaimella voi löytää mielenkiintoinen parisuhdekurssi tai luento läheltä kotipaikkakuntaa. Mennään eteenpäin ry järjestää suosittuja parisuhdeviihkonloppukursseja, joihin voi tutustua netissä.

Suomessa parisuhdetyö on ollut perinteisesti kirkon työtä. Kirkon perheasiainneuvottelukus-

kusten palvelut ovat maksuttomia. Perheneuvojan vastaanotolle voi mennä yksin tai yhdessä puolison kanssa. Perheneuvolat auttavat erityisesti lapsiperheiden asioissa. Niidenkin palvelut ovat käyttäjilleen maksuttomia. Useissa terveyskeskuksissa työskentelee psykologeja, joilta voi pyytää apua.

Kirkon perheasiainneuvottelukeskukset löytyvät linkistä:

www.evl.fi

www.parisuhdekeskus.fi

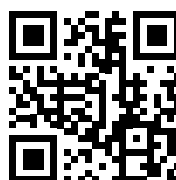
www.vaestoliitto.fi

www.mennaaneteenpain.fi

www.eroneuvo.fi

9. PALOKUNTAYHTEISÖN TYÖTURVALLISUUS

Kaikki ovat osaltaan vastuussa työturvallisuudesta. Syyllisyys onnettomuuteen ratkaistaan laiminlyöntien perusteella.

9.1 KELPOISUUS HÄLYTYSTEHTÄVIIN

Palokuntalaisen kelpoisuudesta osallistua hälytystehtäviin säädetään pelastuslaissa ja asetuksessa pelastustoimesta. Lisäksi pelastussukellusohje ja ohje putoamisvaarallisella alueella työskentelystä sisältävät huomioitavia vaatimuksia.

9.1.1 Vaatimukset pääpiirteittäin

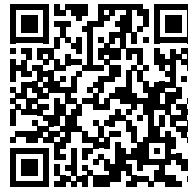
Sammutus- ja pelastustyöhön osallistuvan henkilön on oltava vähintään pelastustoiminnan peruskurssin suorittanut. Asetus edellyttää yksikön johtajalta ryhmäjohtajakurssia tai pelastusalan ammatillista tutkintoa. Sopimuspalokunnan päälliköltä edellytetään vähintään sopimuspalokunnan päällikkökurssin, sivutoimisen teollisuuspalopäällikkökurssin tai pelastusasetuksen määrittelemän tutkinnon suorittamista. Nämä kohdat asetuksessa kuuluvat seuraavasti:

- 2) Alipäällystään kuuluva on suorittanut pelastuslain 15 §:ssä tarkoitetussa oppilaitoksessa alipäällystötutkinnon tai tämän momentin 3 kohdassa tarkoitetun päällystön kelpoisuuden tuottaneen tutkinnon taikka alipäällystön kelpoisuuden tuottaneen aikaisemman tutkinnon pelastusalan oppilaitoksessa.
- 3) Päällystään kuuluva on suorittanut Pelastusopiston ja Pohjois-Savon ammattikorkeakoulun yhteistyössä toteuttaman palopäällystön koulutusohjelman ja siihen sisältyvän insinööri (AMK) -tutkinnon tai päällystön kelpoisuuden tuottaneen aikaisemman tutkinnon pelastusalan oppilaitoksessa.

Savusukeltajalta edellytetään savusukelluskurssin suorittamista.

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta
5.5.2011/407

<https://finlex.fi/fi/laki/ajanta-sa/2011/20110407>

9.1.2 Nuoret 16–17-vuotiaat palokunnan hälytystehtävissä

Lakia nuorista työntekijöistä sovelletaan alle 18-vuotiaisiin sopimuspalokuntalaisiin. Nuoret, 16 vuotta täyttäneet ja alle 18-vuotiaat, voivat tietyin lain mukaisin ehdoin osallistua sopimuspalokunnan hälytystoimintaan.

Lain 9 §:ssä todetaan, että työnantajan on huolehdittava siitä, ettei työ ole nuoren työntekijän ruumiilliselle tai henkiselle kehitykselle vahingoksi ja ettei se vaadi suurempaa ponnistusta tai vastuuta kuin hänen ikäänsä ja voimiinsa nähden on kohtuullista. Palokunnalla on velvollisuus huolehtia lain noudattamisesta, vaikka työnantajakysymys ei olisikaan selvä palokunnan osalta. Nuori voi osallistua hälytystehtäviin kello 06.00 ja 22.00 välisenä aikana. Lähtökohtana on, että nuorta käytetään hälytystoiminnassa vain avustaviin ja nuorelle vaarattomiin töihin. Palokunnan sopimuksen mukaista lähtöä ei voi perustaa nuorten varaan. Nuoret lähtevät hälytyksiin lisähenkilöstöksi.

Ennen tällaisen toiminnan aloittamista nuori pitää perehdyttää palokunnan toimintaan ja hänen pitää osallistua riittävästi palokunnan harjoitukseen. Pelastustyön peruskurssi pitää olla suoritettuna, kuten pelastusasetuksen 13 § määrää. On suositeltavaa, että tällaisesta nuoren osallistumisesta hälytystoimintaan tehdään palokunnassa virallinen päätös. Ennen päätöksen tekoa tulee varmistaa huoltajan lupa hälytystoimintaan osallistumisesta ja tehdä asiasta ilmoitus työsuojeluviranomaisille.

Aluehallintovirastolta voi hakea lupaa myös nuorten työskentelyyn yöaikana.

Laki nuorista työntekijöistä

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930998>

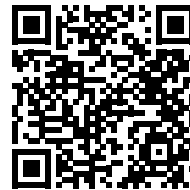
Valtioneuvoston asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060475>

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus nuorille työntekijöille vaarallisten töiden esimerkkiluettelosta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120188>

9.1.3 Paloauton kuljettaminen

Lähtökohtana on, että pelastustoiminnassa käytettävää paloautoa voidaan ajaa C-luokan kortilla ilman ammattipätevyyttä. Pelastusauton kuljettaja, jolla on C-luokan ajo-oikeus, saa tässä tehtävässä toimiessaan kuljettaa D- ja D1-luokan ajoneuvoa sekä E-luokan ajoneuvoyhdistelmää hälytystehtävän hoitamiseen sekä pelastustoimen tehtävien harjoitteluun ja koulutukseen liittyvässä ajossa ja E-luokan ajoneuvoyhdistelmää tehtävään liittyvän kaluston huoltoon ja

korjaukseen liittyvässä siirtoajossa.

C-luokan kortti voidaan ajaa 18 vuoden ikäisenä, kun todistetaan, että sitä tarvitaan pelastustehävissä.

Ajokorttilaki (386/2011)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110386>

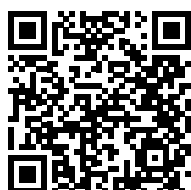
Laki liikenteen palveluista

<https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2018/20180301>

Valtioneuvoston asetus ajokorteista (423/2011)

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110423>

9.1.4 Ajotaidon varmistaminen käytännössä

On suositeltavaa, että palokunnissa on hälytysajoneuvon ajosta vähintään oma ohje ja koulutus, jonka suorittaneet henkilöt voivat ajaa palokunnan hälytysajoneuvoa hälytysajossa. Suositeltavaa on myös, että jokaisessa palokunnassa olisi kokenut ammatti- tai kuorma-auton kuljettaja ajovastuuhenkilönä. Hän varmistaa

ajoharjoittelulla ja ajokokeen avulla kunkin uuden kuljettajan ajotaidon asteittain. Jokaisella autoa ajavalla henkilöllä tulee tietysti olla ajoneuvoluokan mukainen kortti, mutta erityisajoneuvon ajotaito ja -kyky pitää vielä erikseen testata. Koulutuksen yhteydessä tulee varmistaa, että hälytysajoa ajavat henkilöt tuntevat ja tietävät hälytysajon erityisohjeet ja vaatimukset sekä osaavat ajaa hälytysajoneuvoa turvallisesti, vaaratilanteita aiheuttamatta.

9.2 TYÖTURVALLISUUSVÄLINEET

9.2.1 Varusteet

Henkilösuojainten on täytettävä valtioneuvoston päätöksen 1406/1993 vaatimukset ja niiden on oltava CE-merkittyjä. Pelastussukellusohjeen luvussa 5 annetaan ohjeita savusukeltajan, kemikaalisukeltajan ja pintapelastajan perusvarustuksesta. Ohjeen liitteessä 3 on esimerkkejä riittävän suojauksen omaavista sammutusasukokonaisuuksista.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79329/smjulkaisu_482007.pdf

9.2.2 Laitteet

Yleisohjeena voidaan pitää sitä, että sopimuspalokuntalainen ei käytä laitetta tai konetta, jollei hän ole saanut koulutusta laitteen käyttöön. Koulutusta palokunnissa annettaessa on otettava huomioon laitteista annetut valmistajan ja muiden tahojen ohjeet.

9.3 TAPATURMASTA ILMOITTAMINEN

Palokuntatoiminnassa sattunut tapaturma korvataan pelastuslain ja tapaturmavakuutuslain perusteella.

Työntekijän on ilmoitettava viipymättä hänelle sattuneesta tapaturmasta työnantajalle tai tämän edustajalle. Työnantajan on tehtävä viipymättä vakuutuslaitokselle ilmoitus tietoonsa tulleen tapaturmasta, jonka johdosta vakuutuslaitos voi olla tämän lain mukaan korvausvelvollinen. Ilmoitus on tehtävä Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hyväksymän kaavan mukaista lomaketta käyttäen tai sähköisesti.

Tapaturmailmoitukseen merkittävät asiat:

- 1) Tapaturmassa vahingoittuneen nimi, henkilötunnus ja muut korvauskäsittelyä varten välttämättömät yksilöinti- ja yhteystiedot
- 2) Työnantajan nimi ja yhteystiedot
- 3) Tiedot tapaturman laadusta. Sattumispaikasta ja -ajasta, sattumisolosuhteista ja syistä
- 4) Tiedot vahingoittuneen työstä ja siitä maksettusta vastikkeesta
- 5) Työnantajan tiedossa oleva vahingoittuneen muu työsuhde- ja yrittäjätyö
- 6) Muut edellä mainittuihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä korvausasian käsittelyssä, 64 §:ssä mainittua tilastointia ja tutkimusta sekä muutoin tämän lain toimeenpanoa varten (Tapaturmavakuutuslaki 39 §).

On suositeltavaa tehdä tapaturmailmoitus pelastuslaitoksen puolesta, kun tapaturman kohteena on sellainen sopimuspalokuntalainen, jolla ei ole työsuhdetta pelastuslaitokseen.

Vakavasta työtapaturmasta on työnantajan tehtävä ilmoitus aluehallintovirastolle osoitteessa:

<https://www.tyosuojelu.fi/documents/14660/338901/Ty%C3%B6tapaturmailmoitus+ty%C3%B6suojeluviranomaiselle/>

9.4 KORVAUS PELASTUSLAIN PERUSTEELLA

103 § (28.12.2018/1353)

Pelastustoiminnassa sattuneen tapaturman ja ammattitaudin korvaaminen

Pelastustoiminnassa tai väestönsuojelutehtävissä sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaudista suoritetaan korvausta valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin työtapaturma- ja ammattitautilaissa (459/2015) säädetään työtapaturmasta ja ammattitaudista. Korvaus suoritetaan vain siltä osin kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta vähintään samansuuruiseen korvaukseen muun lain mukaan. Korvausta suoritetaan niille, jotka:

- 1) ovat 3 §:ssä säädetyn toimintavelvollisuuden perusteella ryhtyneet omatoimisiin pelastustoimenpiteisiin
- 2) kuuluvat sopimuspalokuntaan tai muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön mutta eivät ole oikeutettuja korvauksiin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan
- 3) on 37 §:n 1 momentin mukaisesti määrätty avustamaan pelastustoiminnassa
- 4) ovat vapaaehtoisesti osallistuneet pelastustointaan 51 §:ssä tarkoitetulla tavalla
- 5) on 67 §:n perusteella määrätty väestönsuojelukoulutukseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu korvaus maksetaan kuitenkin aina, jos tapaturma on sattunut tai ammattitauti aiheutunut käytettäessä teollisuus- tai laitospalokuntaa pelastustoimintaan laitoksen ulkopuolella.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön tämän lain mukaista koulutustoimintaa ja sopimuksen mukaisiin tehtäviin liittyvää kiinteistön ja kaluston hoitoa sekä ensivastetoimintaa.

Asian, joka koskee korvauksen suorittamista tämän pykälän nojalla valtion varoista, käsittelee Valtiokonttori. Korvausasian käsittelyyn ja muutoksenhakuun korvausasiassa annettuun päätökseen sovelletaan työtapaturma- ja ammattitautilain säännöksiä.

9.5 LAKISÄÄTEINEN TYÖNANTAJAN TAPATURMAVAKUUTUS

Silloin kun sopimuspalokuntalainen saa vastiketta, siis tekee työtä sopimuksen mukaan ja saa siitä palkkaa, on työnantajan hankittava hänelle lakisääteinen tapaturmavakuutus. Silloin kun yhdistys on tehnyt sopimuksen ja sopimuspalokuntalaiselle maksetaan palkkaa, yhdistys on vastuussa siitä, että hänelle hankitaan lakisääteinen tapaturmavakuutus. Sopimuksella voidaan sopia vakuutuksen hankkijaksi pelastuslaitos. Samanlainen on tilanne silloin, kun sopimuspalokuntalainen tekee henkilökohtaisen sopimuksen aluepelastuslaitoksen kanssa pelastustoimintaan osallistumisesta. Henkilökohtaisen sopimuksen tehneelle tulee pelastuslaitoksen hankkia lakisääteinen tapaturmavakuutus. Tässä tapauksessa tapaturmailmoitus lähetetään siihen vakuutusyhtiöön, mistä lakisääteinen tapaturmavakuutus on hankittu.

Korvaus sopimuspalokuntatoiminnassa sattuneesta tapaturmasta maksetaan samoilla perusteilla riippumatta siitä, onko sopimuspalokuntalainen Valtiokonttorin pelastuslain mukaisen turvan vai lakisääteisen työnantajan tapaturmavakuutuksen piirissä.

9.6 VAPAAEHTOINEN TAPATURMAVAKUUTUS

On huomattava, että edellä kirjoitettu koskee vain sopimuspalokuntatoiminnassa tapahtuneiden

tapaturmien korvaamista. Joissain tapaturmatilanteissa voi olla ongelmallista arvioida, onko kyseessä sopimuspalokuntatoiminta vai esimerkiksi palokuntayhdistyksen muu toiminta. Muun toiminnan vakuuttamisesta on tehtävä tarvittaessa vapaaehtoiset tapaturmavakuutukset. Huomioida kannattaa myös ne yhdistyksen jäsenet, jotka eivät osallistu sopimuspalokuntatoimintaan.

Tapaturmavakuutuskeskus
www.tvl.fi

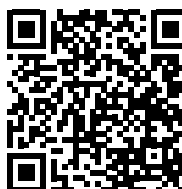
Ilmoituslomake: <https://www.tvk.fi/document/84781/22512D4A0D7174C58E-00221428D71145E5244C76A4FDAD2AF59FE-87C454432B4>

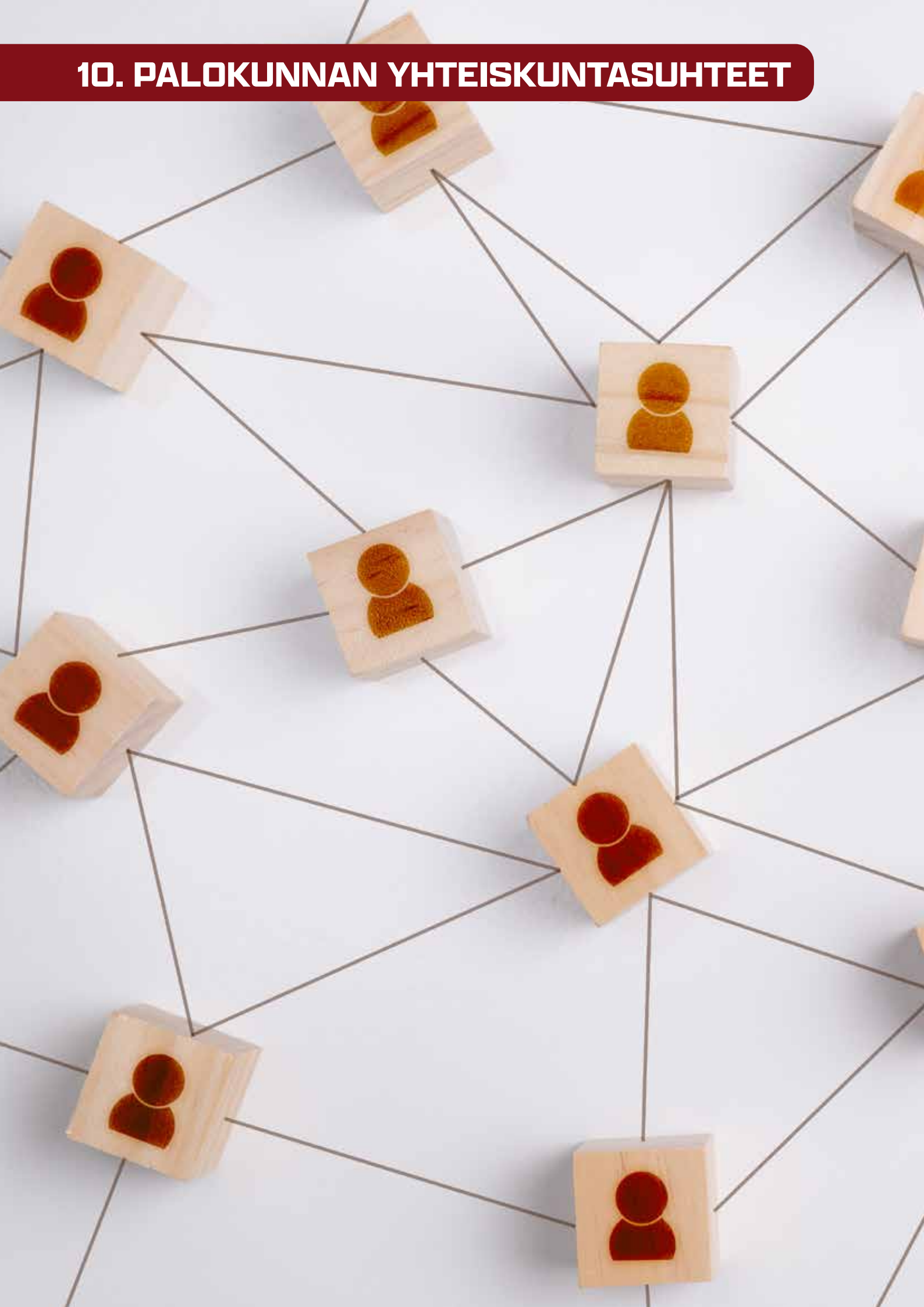
Valtiokonttori
www.valtiokonttori.fi

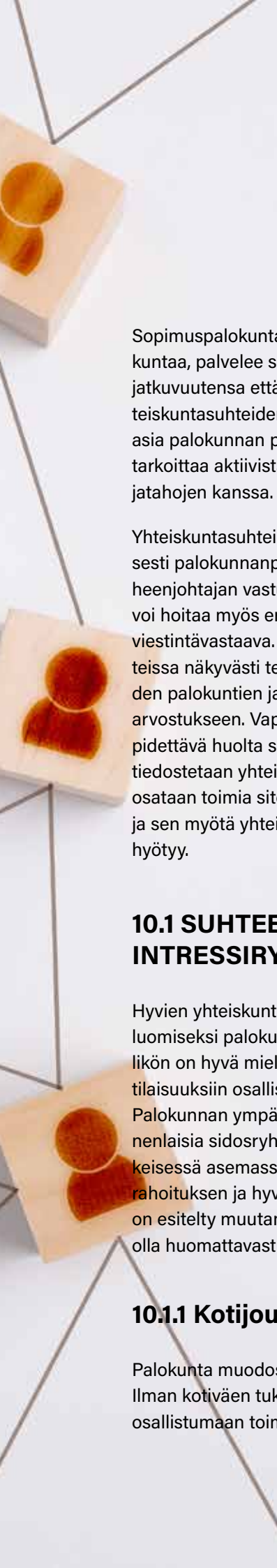

Katso ohjeet työsuojelusta työpaikalla:
www.tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla

10. PALOKUNNAN YHTEISKUNTASUHTEET

Sopimuspalokunta on osa ympäröivää yhteiskuntaa, palvelee sitä ja saa siltä sekä missionsa, jatkuvuutensa että pääosin resurssinsa. Yhteiskuntasuhteiden vaaliminen on keskeinen asia palokunnan päivittäisessä toiminnassa. Se tarkoittaa aktiivista vuorovaikutusta eri vaikuttajatahojen kanssa.

Yhteiskuntasuhteiden vaaliminen on ensisijaisesti palokunnanpäällikön ja hallituksen puheenjohtajan vastuulla. Käytännössä tehtävää voi hoitaa myös erikseen siihen valittu pe- tai viestintävastaava. Kaikki mitä palokunnan puitteissa näkyvästi tehdään, heijastuu myös muiden palokuntien ja palokuntamuotojen saamaan arvostukseen. Vapaaehtoispalokunnassa on pidettävä huolta siitä, että koko palokunnassa tiedostetaan yhteiskuntasuhteiden merkitys ja osataan toimia siten, että vapaaehtoispalokunta ja sen myötä yhteiskunta kokonaisuudessaan hyötyy.

10.1 SUHTEET ERI SIDOS- JA INTRESSIRYHMIIN

Hyvien yhteiskuntasuhteiden ja verkostojen luomiseksi palokunnan puheenjohtajan ja päällikön on hyvä mieltää edustaminen ja erilaisiin tilaisuuksiin osallistuminen osaksi toimintaansa. Palokunnan ympärillä ja sisällä vaikuttaa monenlaisia sidosryhmiä, ja suhteet niihin ovat keskeisessä asemassa etenkin toiminnan vakauden, rahoituksen ja hyväksyttävyyden kannalta. Tässä on esitelty muutama esimerkki, mutta lista voisi olla huomattavasti pitempikin.

10.1.1 Kotijoukot

Palokunta muodostuu jäsenistään henkilöinä. Ilman kotiväen tukea jäsen ei pysty tehokkaasti osallistumaan toimintaan. Siksi suhteet nimen-

omaan oman kotiväen suuntaan ovat keskeisessä asemassa.

10.1.2 Alueen pelastustoimi / pelastuslaitos

Alueen pelastustoimi palokuntasopimuksen toisen osapuolena eli palokuntapalvelujen tilaajana on toinen tärkeä sidosryhmä. Kun kotijoukkojen osalta on kyse yhteisistä intresseistä, alueen pelastuslaitoksella ei välttämättä ole ehdotonta intressiä jonkin yksittäisen palokunnan olemassaolosta. Pelastuslaitos toimii erittäin itsenäisesti, mutta yhteiskunnan myöntämän rahoituksen turvin, ja vaikka rahoitus on tiukalla, saattavat muutkin vaikutteet kuin puhtaasti taloudelliset seikat vaikuttaa sen päätöksentekoon.

Pelastuslaitoksen toimintatavat heijastavat usein yksittäisten henkilöiden näkemyksiä yhdistettyinä suuren kaupungin pelastuslaitoksen perinteeseen. Nämä saattavat olla varsin kaukana pienen maaseutukunnan palokunnan toimintatavoista. Suhteiden vaaliminen on tässä tilanteessa usein valistustyötä molempipuolisen ymmärryksen kohentamiseksi.

10.1.3 Päättäjät

Pelastuslaitoksen yläpuolella on kaikissa tapauksissa palvelujen lopullinen tilaaja eli maksaja, ja sen edusmiehinä ovat pelastustoimesta vastaavan luottamuselimen jäsenet. Nämä muodostavat sen tahon, joka viime kädessä päättää pelastustoimen resursseista. Kuntien yksittäiset päättäjät ovat paikallisesti merkittävä intressiryhmä vapaaehtoispalokunnan kannalta.

Mitä valistuneempi päätöksentekijä on, sen paremmin hän ymmärtää ja osaa huomioida myös tehokkaan vapaaehtoistoiminnan reunaehdot.

Palokunnan johdon henkilöresursseja kannattaa yhteiskuntasuhteiden osalta erityisesti kohdistaa *keskeisten päättäjien valistukseen*.

10.1.4 Kunta ja kansalaiset, liike-maailma ja teollisuus

Sopimuspalokunnalle tärkeä ryhmä on erityisesti palokunnan toimialueella tai sen välittömässä vaikutuspiirissä asuvat kuntalaiset. Onnettomuuden sattuessa tai muun avuntarpeen ilmetessä kuntalainen on samalla palokunnan keskeisin asiakas, joten häntä tulee sellaisena kohdella. Viime kädessä kuntalainen tavalla tai toisella kustantaa palokunnan toimintaa.

Palokunnan lähinaapurit ovat erityisasemassa, koska niihin vapaaehtoispalokunnan toiminta saattaa vaikuttaa konkreettisesti häiriönä etenkin, kun pidetään harjoituksia ja lähdetään yöhälytyksiin. Hyvien naapurisuhteiden ylläpitämiseksi on helppo ja tehokas keino: kutsutaan naapurit kylään, selitetään, miten vapaaehtoispalokunta toimii ja pyydetään häiriötä anteeksi. Harva naapuri moittii sen jälkeen palokunnan toimintaa.

Paikalliset työnantajat takaavat päivittäisen leivän ainakin osalle vapaaehtoispalokunnan jäsenistöstä, heidän työntekijöistään rekrytoidaan hälytyksiin lähtijöitä. Kaikki osapuolet hyötyvät hyvistä keskinäisistä suhteista. Paikallinen vapaaehtoispalokunta pystyy tarjoamaan paikallista apua myös kiireettömiin ongelmiin. Se toimii myös turvallisuusvaikuttajana.

Mitä kauempana pelastuslaitoksen ensimmäinen ammattiyksikkö sijaitsee, sitä tärkeämpi on paikallinen toimija kansalaisten turvallisuuden kannalta.

10.1.5 Pelastusalan järjestöt

Alan järjestöt ovat palokunnan vaikutuskanavia. Hyvien suhteiden ylläpitäminen niiden suuntaan on helppoa, koska puhutaan samaa kieltä ja ollaan riippuvaisia toinen toisistaan.

10.1.6 Muut järjestöt

Paikkakunnan muiden yhdistyksien kanssa voidaan tehdä rakentavaa yhteistyötä paikallisella tasolla siitäkkin huolimatta, että jäsenpohja saat- ta olla jopa olennaisesti sama. Usein jokin muu yhdistys haluaa omaan toimintaansa höysteeksi palokunnan esittelyn, joka on erinomainen keino suhteiden rakentamiseksi ja tietämyksen levittä- miseksi.

10.1.7 Viestimet

Tiedostusvälineiden eli viestimien merkitys palo- kunnan yhteiskuntasuhteisiin on suuri.

Suunnitelmallinen ja aktiivinen tiedottaminen onkin jokaisen palokunnan perustehtäviä.

10.1.8 Muut palokunnat

Yhteistyö paikkakunnan ja alueen sopimuspalo- kuntien välillä on vaihtelevaa. Perinteitä on sekä omillaan toimeen tulemisesta että resursseista taistelusta naapuripalokuntien kanssa. Kuitenkin yhteistyön avulla useimmiten saadaan resurssit riittämään paremmin. Vapaaehtoispalokuntien välinen yhteistyö kaikilla tasoilla on kokonaisuuden kannalta huomattavasti tuottavampaa kuin keskinäinen kinastelu.

Yhteisiin elimiin sijoitetut vapaaehtoispalokun- tien edustajat edustavat kaikkia palokuntia, eivät ainoastaan omaa taustapalokuntaansa.

10.2 PALOKUNTA JA POLITIIKKA

Politiikka on yhteisten asioiden hoitamista. Puoluepolitiikka on yksi niistä tavoista, joilla nimenomaan yhteiskunnalliset asiat hoidetaan demokraattisesti yhdessä. Vapaaehtoispalo- kuntaliikkeen perinteisiin kuuluu, ettei puolue- politiikkaa harrasteta palokunnan sisällä, ei myöskään syrjintää tai muuta tarpeettomaan vastakkainasetteluun johtavaa toimintaa jäsenis- tön keskuudessa. Palokunnan epäpoliittisuus on yhteiskunnallisesti yli puoluerajojen hyväksytty. Tämän hyväksynnän varjossa on helppo toimia

palokunnan eduksi puoluerajojen ylikin.

Epäpoliittisuus ei tarkoita sitä, ettei palokunta itse saisi harrastaa politiikkaa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Poliittisten kanavien käyttäminen yhteiskunnallisesti hyväksyttävään tavoitteeseen pääsemiseksi on mitä toivottavinta, koska sillä tavalla demokraattinen yhteiskuntamme on suunniteltu toimivan. Sopimuspalokuntien keskuudesta löytyy jopa vahvoja poliitikkoja. Heitä on syytä käyttää hyväksi, kunhan varotaan, ettei mikään taho pysty tekemään palokunnasta omaa monopoliaan. Palokunnan on syytä varoa joutumasta leimatuksi jonkin tietyn puolueen reviiäksi.

10.2.1 Palokunnan osallistuminen poliittiseen prosessiin

Politiikka on kompromissien tekemistä kansalaisia edustavien päättäjien ja sidosryhmien muodostaman verkoston välisenä yhteistoimintana. Poliitiikan tehokas hyväksikäyttö palokunnan tavoitteiden saavuttamiseksi edellyttää näiden mekanismien tuntemusta. Ei ole palokunta-aatteen vastaista, että palokuntalaiset osallistuvat poliittiseen keskusteluun, asettuvat vaaleissa ehdokkaiksi ja pääsevät vaikkapa palokunnan jäsentenkin äänin päätöksentekijöiden joukkoon eli osaksi mainittua verkostoa.

Palokunnassa voi olla syytä miettiä omaa poliittista strategiaa siten, että määrätietoisesti pyritään olemaan yhteiskunnan päätöksentekijöiden joukossa mukana vaikuttamassa palokuntaa koskeviin asioihin. Itse päättäjän rooliin liittyy moraalinen velvollisuus olla asioista selvillä ja osallistua keskusteluun, eikä sellainen ole palokuntatoiminnassakaan haitaksi.

10.2.2 Jääviys

Päätöksentekoon liittyy rajoittavana tekijänä jääviysproblematiikka. Yleinen periaate on se, että omista asioista ei saa olla mukana päättämässä. Omiksi asioiksi katsotaan paitsi sellaiset asiat, joista päättäjä itse tai hänen lähisukulaisensa suoraan tai epäsuorasti hyötyvät, myös sellaiset asiat, joista hänen osittaisessakin määräysval-

lassaan oleva sidosryhmä suoranaisesti hyötyy. Palokuntayhdistyksen hallituksen jäsen katso- taan jääviksi, kun päätetään palokunnalle myön- nettävästä määrärahasta. Itsensä jääväminen on päätöksentekijän oikeus ja velvollisuus, mutta jälkeinpäin todettu jääviys saattaa myös olla päätöksen kumoamisen peruste, jopa kauan päätöksenteon jälkeenkin.

Jääviyssäännösten takia kannattaa pelastus- toimesta päättävään luottamushenkilöelimeen pyrkiä asettamaan sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole palokunnan hallituksessa. Jäsenet voi- vat osallistua asiantuntijoina myös palokunnan hallituksen työskentelyyn, kunhan eivät osallistu päätöksentekoon. Ja vaikka jossain asiassa jäävi henkilö ei saa esimerkiksi päätöksentekoeli- messä osallistua itse päätöksentekoon, hänen asiantuntemustaan yleensä arvostetaan asian valmistelun yhteydessä.

11. VIESTINTÄ

PALOKUNTAYHDISTYKSEN KÄYTETTÄVISSÄ OLEVIENT VIESTINTÄKANAVIEN PÄÄASIAALLISIMMAT KÄYTTÖALUEET

	Kotisivut	Facebook	Whatsapp	Instagram	
SISÄINEN	Sisäiset tiedotteet		■	■	
	Kokouskutsut	■	■	■	
	Kausiohjelma	■	■	■	
	Ilmoittautuminen harjoituksiin		■	■	
	Vapaamuotoinen sisäinen keskustelu		■	■	
	Kiireetön hälyttäminen			■	
	Ilmoittautuminen tehtävään			■	
	Kiireellinen hälyttäminen			■	
	Ilmoittautuminen tehtävään			■	
ULKOINEN	Yhdistyksen ulkoiset tiedotteet	■	■		
	Virallinen julkinen keskustelu		■		
	Vapaamuotoinen ulkoinen tiedotus		■		■
	Vieraiden kutsu tapahtumaan				
	Kutsu yleisötapahtumaan	■	■		■
	Rekrytointi	■	■		■

Viestintä eli vuorovaikutus voidaan ymmärtää sekä sanomien vaihdannaksi että merkitysten tuottamiseksi (John Fiske). Viestintä on määritelty myös yhteisen todellisuuden rakentamiseksi, jolloin olennaista ei ole tiedon tai informaation välittäminen, vaan yhteisen ymmärryksen tuottaminen (James Carey).

Palokuntayhdistyksessä painottuu erityisesti yhteisöviestintä, joka käsittää palokuntayhdistyksen sisäisen ja ulkoisen viestinnän.

Sisäisellä viestinnällä pidetään jäsenkunta vuorovaikutteisesti ajan tasalla heille tärkeistä asioista.

Ulkoisella viestinnällä palokunnalle tärkeät sidosryhmät ja suuri yleisö pysyvät tietoisena yhdistyksen toiminnasta. Ulkoinen viestintä on erityisen välttämätöntä yhteiskuntasuhteiden kannalta. Laajassa merkityksessä ulkoinen yhteisöviestintä käsittää kaiken sen, mitä palokuntayhdistys on ja miltä se näyttää.

11.1 YHTEISÖViestinnän Väli- neet ja alustat

Verkkoviestintä on viime vuosina mullistanut koko viestintäkentän. Palokuntayhdistyksen

	Twitter	Sähkö- posti	Teksti- viesti	Kirje	Secapp yms	Ilmoitus- taulu	Lehdistö	Youtube
		■	■	■	■	■		
		■	■	■	■	■	■	
		■		■		■		
			■		■			
			■		■			
			■		■			
			■		■			
			■		■			
	■	■		■		■		
	■						■	
	■							■
		■	■	■				
	■					■	■	■
	■						■	■

viestintäympäristö onkin muuttunut perinperin pohjaisesti. Suunnitelmallinen ja tehokas eri viestintävälineiden käyttö on yhdistyksen toiminnan tärkeä kulmakivi.

11.1.1 Sisäinen yhteisöviestintä

Sisäisen yhteisöviestinnän välineitä ovat muun muassa ilmoitustaulu, jäsentiedotteet, kotisivut, intranetti, Facebook, Twitter, Instagram, WhatsApp, Secapp, sähköposti, tekstiviestit sekä tiedotusosiot harjoitusten ja kokousten yhteydessä.

11.1.2 Ulkoinen yhteisöviestintä

Sähköposti, kotisivut, Facebook, Twitter, Instagram sekä muut vastaavat sosiaalisen median alustat soveltuvat myös ulkoiseen yhteisöviestintään. Myös tiedotustilaisuudet, näyttelyt, messut ja tapahtumat kuuluvat ulkoisen viestinnän keinovalikoimaan.

Keinot ja kanavat määrittävät tiedotettavien asioiden ja kohderyhmien mukaan. Eri kohderyhmien tavoittaminen edellyttää erilaisten viestinnän muotojen yhdistelmiä.

Ulkoisesta viestintäkokonaisuudesta vastaa

A hand is shown from the wrist up, holding a large, three-dimensional red '@' symbol. The symbol has a white outline and a slight shadow, giving it a 3D appearance. The hand is positioned at the bottom left of the symbol, with the thumb and fingers visible. The background is a plain, light gray.

yhdistyksen hallitus, mutta ulkoinen tiedottaminen tulee vastuuttaa yhdistyksessä yhdelle tai kahdelle henkilölle, joilla on tarvittaessa oikeus tehdä itsenäisesti tiedotusoperaatioita. Hyvin yleinen ja toimiva järjestely on, että palokunnan päällikkö vastaa sisäisestä ja puheenjohtaja ulkoisesta tiedottamisesta tai päinvastoin.

11.2 TIEDOTTAMISEN PERIAATTEITA

Ole tasapuolinen ja hoida tieto jokaiselle kohderyhmään kuuluvalla tai ainakin jokaisen saataville.

Tee tiedottamisesta säännöllistä. Esimerkiksi ilmoitustaulun tai sähköisten foorumeiden päivittäminen kerran viikossa on hyvä tapa. Ajan tasalla olevat sivustot, jäsentiedote sähköpostina tai muissa kanavissa säännöllisesti ovat osoituksia järkevästä tiedottamisesta.

Tee valmiit tiedotepohjat eri tarkoituksia varten.

Pidä kaikki tiedotusaineisto ajan tasalla. Vanhat ja päivittämättömät nettisivut antavat yhdistyksestä huonon kuvan.

Pyri mahdollisimman lyhyeen, sujuvaan ja kieliopillisesti oikeaan ilmaisuun.

Muista, että kaikki tarpeellinen tiedotettava tulee mahtua yhdelle A4-arkille.

Sisällytä jokaiseen tiedotteeseen perustiedot yhdistyksestäsi ja tiedot, mistä saa lisätietoja.

Tarkistuta ja hyväksytä tiedote ennen lähettämistä palokunnassa sovitulla tavalla.

Luo suhteet alueesi tiedotusvälineiden kanssa ja sovi, mitä tietoa, miten ja milloin heille toimitat.

Kerää myös yhteiskuntasuhteiden kannalta tärkeiden tahojen osoitteet ja lähetä myös heille tiedotteet tarpeen mukaan.

11.3 OPERATIIVINEN TILAN- NETIEDOTTAMINEN – VIRAN- OMAISET HOITAVAT

Hälytystilanteiden tiedottaminen on viranomais-
ten vastuulla. Jokaisella pelastuslaitoksella on
omat ohjeet tilanteenaikaisesta tiedottamisesta.

11.4 KRIISITIEDOTTAMINEN

Palokuntayhdistys voi joutua tilanteeseen, jossa
tarvitaan nopeaa tiedotusta vaikeassa ja yllättä-
vässä tilanteessa. Siksi näihin ikäviin tilanteisiin
tulee varautua.

Yhdistyksen hallituksen on syytä luoda toimin-
tamalli, jossa on etukäteen päätetty äkillisiä
tilanteita varten henkilöt, jotka voivat päättää,
mitä tiedotetaan ja miten tiedotus käytännössä
hoidetaan.

Laadi valmiit pohjat myös näitä tilanteita varten.

Pohjassa tulee olla ainakin seuraavat osiot:

Mitä on tapahtunut? Kerrotaan lyhyesti faktat.

Mikä on yhdistyksen alustava reaktio asiaan?
Asiaa tutkitaan, selvitetään, pahoitellaan, tuomi-
taan.

Milloin ja mistä asiassa saa lisätietoa? Perus- ja
yhteystiedot yhdistyksestä mainitaan.

11.5 HYVÄ TIEDOTE

Hyvä tiedote on lyhyt, maksimissaan yksi A4,
ja se on selkeä ja ytimekäs. Hyvä tiedote nou-
dattaa uutisen rakennetta. Uutinen jäsennetään
kärjellään seisovan kolmion mallin mukaan,
jolloin tärkein asia kerrotaan aina ensimmäisenä
ja vähiten tärkeimmät yksityiskohdat puolestaan
viimeisenä.

TIEDOTTEEN YLEINEN RAKENNE

**Päiväys ja aikaisin mahdollinen julkai-
suajankohta.**

**Otsikko, jonka tulisi mielellään mahtua
yhdele riville.**

**Ingressi eli otsikon jälkeinen lyhyt ja
ytimkäs sisällönkuvaus, joka vastaa
kysymyksiin mitä, missä, milloin, miksi
ja kuka?**

**Leipäteksti, joka taustoittaa asioita ja
kertoo mahdollisista jatkotoimenpiteis-
tä.**

**Lähetijätaho ja lisätietojen antaja
sekä hänen yhteystietonsa; on oltava
tavoitettavissa tiedotteen lähettämisen
jälkeen ja mahdollisesti vielä myös seu-
raavan päivän ajan.**

**Muut yhteystiedot, joita ovat esimerkik-
si linkki [www-sivuille](#), jos on kyse säh-
köpostitse lähetetystä tiedotteesta.**

**Liitteet, joita ovat esimerkiksi tilastot
tai valokuvat. Mainitse liitteiden määrä!**

**Tärkeää on aina pysyä totuudessa. Koh-
deryhmälle ei saa jäädä mitään olen-
naista arvailujen. Mahdollisuutta saada
lisätietoja henkilökohtaisesti tulee tar-
jota aktiivisesti.**

**Kriisitiedottamisessa tulee aina ilmoit-
taa seuraavan tiedotteen ajankohta.**

12. PALOKUNTAELÄMÄN TALLENTAMINEN

12.1 PALOKUNTAELÄMÄN TALLENTAMINEN TULEVILLE SUKUPOLVILLE

Palokuntakulttuurin ja -perinteiden jatkuvuuden edellytyksenä on palokuntaelämän ilmiöiden ja tapahtumien saattaminen myös tulevien sukupolvien tietoisuuteen. Keinoina ovat tallentointi, arkistointi, museointi ja historiankirjoitus. Kaikenlainen palokuntahistorian tallentaminen vaatii suunnitelmallisuutta ja harkintaa. Perinteiden vaalimisessa veteraanitoiminnalla on tärkeä rooli.

Palokuntaa koskevan lehtileikekirjan ja/tai sähköisen arkiston kokoaminen sopii hyvin palokuntaveteraanien tehtäväksi. Lehtileikkeet säilyvät hyvin pahvilehdille kiinnitettynä ja niitä voidaan käyttää myös palokuntatoimintaa koskevissa näyttelyissä. Saksittuihin lehtileikkeisiin tulee merkitä lehden nimi ja päiväys. Painettua ja kuvamateriaalia digitoitaessa on lähteiden merkitseminen myös tärkeää.

Vapaaehtoispalokunnissa on tyypillisesti kaksi koulukuntaa, ne, joiden mielestä vanha aineisto vie ainoastaan tilaa, ja ne, joiden mielestä kaikki on säästettävä, ellei muuten, niin pahojen päivien varalle. Kohtuullinen tallentaminen on jatkuvaa tasapainottelua vastakkaisten näkemysten välissä.

Ellei palokunnassa ole omaa palosuojattua ja kuivaa säilytystilaa, on ainakin kirjallisen aineiston oikea säilytyspaikka esimerkiksi kunnan arkisto tai paikallinen kotiseutu- tai maakuntamuseo, joiden kanssa voi tehdä sopimuksen aineiston käytön ehdoista. Kirjallisella aineistolla tarkoitetaan tässä varsinaisen pöytäkirja-aineiston lisäksi myös muuta kirjallista aineistoa kuten ilmoituksia, kutsuja, kirjeitä ja valokuvia. Liian usein tällainen aineisto joutuu roskakoriin tai jää jonkun puuhahenkilön kotiarkistoon.

12.2 MATERIAALIN KERÄÄMINEN

Keskeinen asia taltioinnissa on järjestelmällisyys ja huolellisuus. Tämä lähtee huolellisesti kirjoitetuista pöytäkirjoista, joista ilmenee, mitä on päätetty ja tehty. Myös päätöksenteon valmistelu

ja perusteet tulisi tavalla tai toisella kirjata. Niistä historiikin kirjoittaja ammentaa sadan vuoden jälkeen tietonsa. Pöytäkirjan pitäminen on sihteerin tehtävä, mutta puheenjohtajan tehtävänä on valvoa, että pöytäkirja todella syntyy.

Kun paperi nykyään on pitkälti korvautunut sähköisellä tiedolla, on haasteena varmistaa sähköisen tiedon säilyminen. Kuvien ottaminenkin on nykyään yksinkertaista ja halpaa, mutta se ei takaa sitä, että viidenkymmenen vuoden kuluttua löytyy muuta kuin ne raameihin laitetut valokuvat, jotka otettiin 1930-luvulla.

Avuksi löytyy sähköisiä tallennusjärjestelmiä ja -ohjelmia, joiden toimivuudesta pitkällä tähtäyksellä ei kuitenkaan ole mitään takeita. Sama koskee tallennusmedioitakin. Tallennusasiaa on syytä yhdistyksessä miettiä jo nyt, kun tietoa ja muistelijointia vielä löytyy. Palokunnassa saattaa olla syytä miettiä historioitsijan vakanssin perustamista, ellei sellaista ennestään ole.

Valokuvia kannattaa ottaa palokunnan kaikesta toiminnasta. Turhan usein kuvia on säilynyt vain juhlista, autokalustosta ja vastuuhenkilöistä. Tavallisen arjen ja rivijäsenten (harjoitusten, huoltotoiminnan, suunnittelupalaverien ja kerhoiltojen) kuvaaminen on myös tärkeää. Kuvien yhteyteen tulee tallentaa kuvatiedot: kuvaaja, ajankohta, paikka ja tapahtuma. Kuvassa näkyvät henkilöt kannattaa nimetä tuoreeltaan. Hälytystehtävien kuvaamiselle on omat ohjeensa.

12.3 MUSEOINTI

Mikä on museoimisen arvoista? Kysymykseen ei ole yhtä ja oikeaa vastausta. Tavanomaisimmat käyttöesineet ovat tärkeimpiä, jotta oikea kuva menneestä välittyi. Jos taltioimme ainoastaan paikallisia harvinaisuuksia, kuva menneestä vääristyy.

Palokuntaan liittyvän materiaalin säilyttämisessä on erityisenä ongelmana kaluston suuri koko ja sen monilukuisuus. Erityisesti autokaluston säilyttämisessä törmätään tilakysymykseen. Vapaata tallitilaa on turhan harvoin tarjolla. Palo- ja pelastuskaluston rinnalla tulee huomioida myös vaatetus. Palokuntapukujen rinnalla tulee säilyttää myös eri aikakausien suojavarustekokonaisuuksia.

Jos vanhaa materiaalia kuitenkin joudutaan poistamaan, on tärkeää varmistua, ettei samalla hävitetä jo kunnostettavaksi päätetyn auton kalustoa ja varusteita. Myös joku muu voi tarvita itselle tarpeetonta. Vanhojen rakennusten entisöinnissä hyödynnetään jo nyt "varaosapankkeja". Myös pelastusallalle voisi vastaavasta ideasta olla hyötyä.

Vanhan kaluston entisöinnissä ja kunnossapidossa kannattaa hyödyntää palokuntaveteraanien osaamista. Neuvoa vanhan materiaalin entisöintiin ja säilytykseen kannattaa kysyä myös paikalliselta maakuntamuseolta. Museoesineitä ei siis tule "ylikunnostaa", vaan taata niiden säilyminen tulevaisuudessa.

Säilytettävälle materiaalille tulee varata myös asianmukaiset säilytystilat, sillä muutoin taltiointi- ja kunnostustyö menevät hukkaan. Jos esineiden halutaan säilyvän tulevaisuuteen, niitä ei tulisi käyttää. Jos kalustoa kuitenkin halutaan käyttää esimerkiksi näytöksiin, tulisi varsinaisten museoesineiden rinnalle varata niin sanottu käyttökokoelma.

Säilytettävän esineen arvoa lisää huomattavasti esineeseen liittyvä tieto: milloin ja mistä esine on hankittu, mihin se on ollut sijoitettuna, miten esinettä on käytetty ja millaisia käyttökokemuksia siihen liittyy ja milloin se jäi pois aktiivikäytöstä. Kaikki esineeseen ja sen käyttöön liittyvät dokumentit, ostokuitit, käyttöohjeet ja valokuvat ovat luonnollisesti arvokkaita.

Palokunnan vanhaa kalustoa voidaan omassa palokunnassa koota esille perinnevitriiniin, perinnehuoneeseen tai omaan "palokuntamuseoon". Jos palokunnan tilat tai säilynyt materiaali eivät mahdollista omaa näyttelyhuonetta, voisi edellisten sukupolvien palokuntatyötä kunnioittaa vähintään perinnevitriinin muodossa. Palokuntamuistoja sisältävä vitriini voidaan sijoittaa esimerkiksi aulatilaan tai palokunnan kokoushuoneeseen.

Palokunnan vanhaa kalustoa voidaan myös lahjoittaa kotiseutu- ja maakuntamuseoille. Parhaat säilytysolosuhteet on tarjolla ammatillisesti hoidetuissa maakuntamuseoissa. Toivottavasti lähitulevaisuudessa lahjoituksia voidaan osoittaa myös valtakunnalliselle palomuseolle.

12.4 HISTORIIKKI

Historiikkeja kannattaa tuottaa säännöllisesti, vaikkapa 10–25 vuoden välein. Historiikki voi olla kirjallinen mestariteos, mutta yhtä hyvin se voi olla varsin yksinkertainen kuvakavalkadi, jossa olemassa olevista tai eri kätköistä löydettyistä kuvista kootaan menneiden aikojen toimintaa kuvaava teos.

Palokunnan historiikin kirjoittamista helpottaa suuresti, jos palokunnan toimintakertomus liitteineen kootaan jo vuosittain huolellisesti. Jos toimintakertomukset laaditaan pääosin yhtenevällä tyylillä, on keskeisten asioiden löytyminen niistä helppoa ja varmaa. Historiikin kirjoittajalla ei yleensä ole mahdollisuutta tutustua palokunnan kaikkien osaston ja työryhmien alkuperäisiin pöytäkirjoihin ja muistioihin.

Historiikin arvoa lisää, kun palokunnan vaiheet kytketään osaksi paikkakunnan palo- ja pelastustoimen historiaa. Myös paikkakunnan historian keskeiset vaiheet kannattaa mainita, jos niillä on ollut vaikutusta palotoimen kehitykseen. Käytetyt lähteet on hyvä luetteloida teoksen loppuun.

12.5 VARMUUSKOPIOINTI

Tärkeää on tallennettavan aineiston rutiinomainen varmuuskopiointi. Käsi sydämellä, miten monella palokunnalla on varmuuskopiointi järjestetty asianmukaisesti? Kaikkien tietokoneiden kovalevyt rikkoutuvat, kyse on vain ajankohdasta. Kaikista magneettitallenteista tieto vähitellen häviää, CD-levykin saattaa vuosien saatossa ruostua lukemiskelvottomaan kuntoon. DVD ja siihen tallennettu sähköinen dokumentti ei välttämättä ole huomispäivän laitteistoilla tai ohjelmistoilla lainkaan luettavissa. Eikä naftaliiniin jätetty lukulaittekaan enää välttämättä käynnisty. Siinä onkin historioitsijalle haaste, joka vaatii valppautta ja mahdollisesti säännöllistä tiedon siirtoa mediasta toiseen. Tämän päivän tietovälineistä flash-muisti on todennäköisesti kestävin. Eri asia on se, säilyykö itse muistiväline tallessa.

ISBN 978-952-7132-26-5 (sid.)

Suomen Sopimuspalokuntien Liiton julkaisusarja, sarja A:6/2021

PALOSUOJELURAHASTO

TÄMÄN HANKKEEN
ON RAHOITTANUT
PALOSUOJELURAHASTO